

สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย

จิรายุ ชาติประสพ

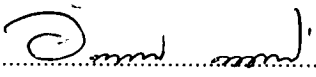
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2558

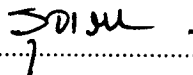
สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย

จิรายุ ชาติประสพ

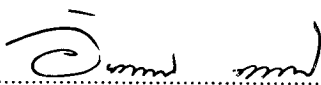
คณะรัฐประศาสนศาสตร์

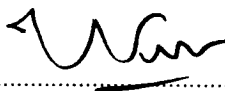
รองศาสตราจารย์..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.อัชกรณ วังศ์ปรีดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.รุจเรชา วิทยายุทธิกุล)

รองศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์)

รองศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.อัชกรณ วังศ์ปรีดี)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........คณบดี
(ดร.ไพโรจน์ ภัทรนรากุล)
พฤษภาคม 2558

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย
ชื่อผู้เขียน	นายจิรายุ ชาติประสพ
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2558

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยที่ผ่านมา 3. เพื่อศึกษาทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย โดยเลือกศึกษาจากผลงานวิจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ซึ่งคัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุขฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่กำหนดไว้ในเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS) ตามเกณฑ์กลุ่มด้านการวิจัยจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2549) ที่มีผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558 ซึ่งกำหนดจากจำนวนมหาวิทยาลัยรวมทั้งหมดจำนวน 50 แห่ง แบ่งได้ 5 กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากกลุ่มงานวิจัยที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 65 – 75 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ 1 ถึง กลุ่มที่ 3 และเลือกจำนวนตัวอย่างจาก 3 กลุ่มตามเกณฑ์ของกลุ่มประชากร โดยมีรายชื่อของมหาวิทยาลัยที่เลือกศึกษาและจำนวนงานวิจัยที่เลือกศึกษา แต่ละกลุ่มโดยใช้เกณฑ์การเลือกตามเกณฑ์คำว่า “เครือข่าย” เลือกเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ดังนี้คือ (1) เป็นงานวิจัยเครือข่ายทางสังคม และ (2) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการคัดเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ดังนี้ โดยสำรวจรายชื่องานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์เกี่ยวกับงานวิจัยด้านเครือข่าย ทำการคัดแยกงานวิทยานิพนธ์และรายงานวิจัยโดยคัดเลือกแต่เฉพาะงานวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ได้จำนวนงานวิจัยด้านเครือข่ายทั้งหมด 98 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบบันทึกคุณลักษณะ 2) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 3) โปรแกรม SPSS เพื่อความถี่ หาค่าร้อยละ

ผลการศึกษา 1) ข้อมูลลักษณะทั่วไป ผลการศึกษาข้อมูลพบว่า (1) สถาบัน พบว่า อันดับแรกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 50.00 (2) คณะ/สาขาวิชา พบว่า อันดับแรก ครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 33.70 (3) ประเภทของงานวิจัย พบว่า อันดับแรกคือ วิทยานิพนธ์ปริญญา คิดเป็นร้อยละ 92.90 (4) วัตถุประสงค์งานวิจัย พบว่า อันดับแรกเป็นวัตถุประสงค์ในประเด็น การพัฒนาเครือข่าย/การก่อตัว การขยายเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 22.28 (5) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย พบว่า อันดับแรก กลุ่มตัวอย่างเป็นภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 38.54 (6) ภูมิภาคที่ศึกษา พบว่า

อันดับแรก คือภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 42.06 (7) ความตรงของเครื่องมือ พบว่า อันดับแรก คือ ความตรงของเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 25.58 (8) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ พบว่า อันดับแรก คือ ภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 50.00 2) สถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย ผลการศึกษาพบว่า (1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory) สามารถจำแนกแนวคิดเครือข่ายที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาได้ทั้งหมด 17 แนวคิดเครือข่าย พบว่า ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายส่วนใหญ่ แนวคิดเครือข่ายทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 93.9 (2) สังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) การสังเคราะห์วิธีวิทยาวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นคือ (1) ประเภทของวิธีวิจัย ส่วนใหญ่ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 (2) การสุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คิดเป็นร้อยละ 100 (3) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้เครื่องมือในการวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก คิดเป็นร้อยละ 100 (4) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ ใช้วิธีการพรรณนา คิดเป็นร้อยละ 65.3 3) ผลการศึกษาวิจัย (Meta Data Analysis) พบว่า การสังเคราะห์ข้อค้นพบมีเป็น 7 มิติ ประกอบไปด้วย (1) ข้อค้นพบในมิติของเป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย (2) ข้อค้นพบในมิติของโครงสร้างองค์กรหรือความสัมพันธ์ของเครือข่าย มิติ โครงสร้างองค์กรของเครือข่าย (3) ข้อค้นพบในมิติของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่าย (4) ข้อค้นพบในมิติของกระบวนการและการบริหารจัดการของเครือข่าย (5) ข้อค้นพบในมิติของผลการดำเนินงานของเครือข่าย (6) ข้อค้นพบในมิติของปัญหา อุปสรรคหรือปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่าย (7) ข้อค้นพบในมิติของแนวทางการพัฒนาเครือข่าย (3) บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย พบว่า อันดับแรกเครือข่ายระดับองค์กร คิดเป็นร้อยละ 64.3 3) ลักษณะ ประเภทและรูปแบบของเครือข่าย ผลการศึกษาลักษณะ ประเภท และรูปแบบของเครือข่าย พบว่า อันดับแรกเครือข่ายแนวนอน 4) ทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย (1) การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายศึกษาถึงผลกระทบจากความร่วมมือหนึ่งๆ ทั้งในระดับความร่วมมือของเครือข่าย และผลกระทบจากเครือข่ายอื่นๆ ตลอดจนการศึกษาวิจัยถึงความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายทั้งในระดับนโยบาย องค์กร และความร่วมมือต่างๆ (2) ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายในการศึกษาค้นหาความจริงของปรากฏการณ์นั้นๆ เช่น วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี และวิธีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยชี้ว่า นักวิจัยที่มีความสนใจในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรใช้วิธีการศึกษาที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยเชิงผสมผสาน และใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การวิเคราะห์แบบ Social Network Analysis แนวคิดทุนทางสังคม และเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ในการวิเคราะห์วิจัยด้านเครือข่ายมากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อเครือข่าย การศึกษาถึงการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย การศึกษาถึงสัมฤทธิ์ผลของเครือข่ายทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยควรเพิ่มความร่วมมือด้านเครือข่ายให้มีความหลากหลายมากขึ้น ภาครัฐควรเป็นผู้วางแนวทางกำหนดทิศทาง ภาคเอกชน ควรเป็นตัวขับเคลื่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคเอกชนจึงควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อช่วยเหลืองานบริการด้านสาธารณะหรือสนับสนุนให้มากขึ้น

ABSTRACT

Title of Thesis	State of Knowledge Network Research in Thai Higher Education
Author	Mr. Jirayu Chartprasop
Degree	Master of Public Administration
Year	2015

This research employs quantitative and qualitative research methodologies. The purposes of this study are to investigate the state of knowledge of network researches in Thai graduate education, to analyze network characteristics and types from network researches, and to study the direction of doing network research in the future. Selecting network researches is employed by quality evaluation based on Master's degree theses, doctoral's degree dissertations from various Thai universities which are in Thai Library Integrated System (ThaiLIS) database. In this regard, those universities are ranked by Office of the Higher Education Commission in term of research (Office of the Higher Education Commission, 2006). The research sample is network researches that have been done during 1990 – 2015 from 50 universities. Those universities are divided into 5 groups. I choose them by purposive sampling. The criteria used for purposive sampling is to choose from the universities that have got score more than 65 ranking by Office of the Higher Education Commission. In this regards, the given universities are in the first group and the third group. Then, Searching key word – network- is for specifying the researches in the database. The criterions for the process are to be social network research, and to be qualitative research. Through meta-qualitative analysis of 98 network researches, the research tools consist of attribute notes, content analysis, and SPSS statistic program.

This research found that the nature of network research dataset is that most of network researches come from Chiang Mai university, 50 %, are conducted in faculty of education, 33.70 %, are Master's degree thesis, 92.90 %, have research objectives in term of studying network development, how network form, and how expand network, 22.28 %. Moreover, most of them have studied in public sector aspect, 38.54%. Most of area studies are in the North of Thailand, 42.06. Content validity is used to evaluate research tools, 25.58., and public sector have used research's results in practice more than other sectors, 50.2.

Moreover, the state of knowledge of network was found in many aspects. First, through meta-analysis theory or concept, there are 17 network theories or concepts used for designing conceptual framework. Social network concept is mostly used in network research, 93.9. Second, through meta-method, all of the network researches are qualitative research, 100%. Purposive sampling and in-depth interview are employed, 100%, and descriptive analysis is used for analytic data, 65.3. Third, through meta – finding analysis, the findings indicate 7 dimensions that consist of the finding in the goals of network and the reasons why network occurs, the finding in network structure and network system, the finding in network roles and components, the finding in network process and network management, the finding in network results, the finding in network problems and supportive factors, and the finding in how to develop network. Furthermore, most of the network researches are organizational network, 64.3. The network system is horizontal network.

Besides, the directions of doing network research will study about network's effect on other networks and will study about networks' collaboration in term of policy, organization, and coordination as well as will employ various methodologies in order to do a research for example survey research, quantitative research, documentary research, mixed methodology research, and compare–contrast research.

This research suggests that a researcher who interests in doing network research should employ various methodologies and concepts such as mixed methods, social network analysis, social capita, and learning networking. Moreover, the future research should study the effects of external environment of network that might influence on its system. It should investigate how network links to other networks and how network achieves its goals in term of efficiency and effectiveness.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร. อัครณัฐ วงศ์ปรีดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และสอบถามถึงความคืบหน้าของการทำวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึง ดร. รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นช่วยปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนความรู้และประสบการณ์ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือผู้วิจัยในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์จนแล้วเสร็จ ขอขอบคุณเพื่อนๆ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ รุ่น 53 ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจให้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัว ที่คอยเป็นห่วงเป็นใย สนับสนุน ให้กำลังใจมาโดยตลอดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

จิรายุ ชาติประสพ
กุมภาพันธ์ 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอุตสาหกรรมศึกษาไทย	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย	9
2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ด้านเครือข่าย	11
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะองค์ความรู้ด้านเครือข่าย	19
2.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย	33
2.6 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย	45
2.7 สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายต่างประเทศ	51
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	55
3.1 กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย	55
3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
3.3 กระบวนการสร้างกรอบการสังเคราะห์งานวิจัย	57
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	58
3.5 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
3.6 วิธีการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของงานวิจัยด้านเครือข่าย	60

4.2	ศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย	67
4.3	วิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย	95
บทที่ 5	สรุปผลการศึกษาอภิปรายและข้อเสนอแนะ	97
5.1	สรุปผลการศึกษา	98
5.2	การอภิปรายผล	105
5.3	ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม		112
ภาคผนวก		117
	ภาคผนวก ก แบบบันทึกข้อมูลลักษณะทั่วไปงานวิจัย	118
	ภาคผนวก ข ตารางสังเคราะห์แนวคิดเครือข่ายที่ถูกใช้ศึกษาในผลงานวิจัยฯ	121
	ภาคผนวก ค ตารางสังเคราะห์วิธีการวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย	134
	ภาคผนวก ง ตารางวิเคราะห์บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย	148
	ภาคผนวก จ ตารางสังเคราะห์รูปแบบ ประเภท ลักษณะเครือข่าย	161
	ภาคผนวก ฉ รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย/หน่วยวิเคราะห์	166
ประวัติผู้เขียน		176

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สรุปประเด็นการศึกษาศถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย (ข้อมูลลักษณะทั่วไป จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง)	27
2.2 สรุปประเด็นสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย (การวิเคราะห์ห่อหุ้ม เชิงคุณภาพ)	32
2.3 สรุปประเด็นลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายจากแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	44
2.4 แสดงประเด็นด้านทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย	50
4.1 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามสถาบัน	62
4.2 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา	63
4.3 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามประเภทของงานวิจัย	63
4.4 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามวัตถุประสงค์งานวิจัย	64
4.5 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย	65
4.6 จำนวนและร้อยละสถานะสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา	65
4.7 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามความตรงของเครื่องมือ	66
4.8 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้	67
4.9 สรุปผลความถี่การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory)	67
4.10 บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย	95
4.11 จำนวนและร้อยละ ลักษณะ ประเภทและ รูปแบบ ของเครือข่าย	96

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิด	55
4.1 ร้อยละการสังเคราะห์วิธีการวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย	81
4.2 ร้อยละวิธีการสุ่มตัวอย่าง	82
4.3 ร้อยละเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	84
4.4 ร้อยละวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	85

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2530 ประเทศไทยมีประชากรโดยรวม 53.99 ล้านคน ปัจจุบัน พ.ศ. 2558 มีประชากร 67.01 ล้านคน (World Bank, 2015) อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรการเติบโตของประชากรส่งผลต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจ เมื่อความต้องการของประชากรเพิ่มขึ้น ปัญหาต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ด้วยสภาพปัญหาที่เพิ่มขึ้นทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้บางครั้งไม่สามารถแก้ไขได้เพียงลำพังโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพังแต่ทุกภาคส่วนต้องประสานความร่วมมือทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ จะช่วยตอบสนองความต้องการอันหลากหลายได้ แก้ปัญหา หาแนวทางป้องกันและแก้ไข รวมถึงการพัฒนาสร้างความยั่งยืนในการดำรงอยู่อย่างผาสุก ความร่วมมือที่ของภาคส่วนต่าง ๆ โดยยึดหลักตามขอบเขตของประเด็นปัญหาตามแนวทางที่เป็นหนึ่งเดียว โดยการจัดรูปแบบการจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน โดยต้องมีลักษณะเท่าเทียมกัน และเห็นความตระหนักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน

ความร่วมมือกันเป็นการประสานความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ทั้งนี้การสร้างความสัมพันธ์ที่จะเชื่อมโยงกันระหว่างบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานภายนอกกับชุมชนมีการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของชุมชน สามารถแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์เป็น 3 ชั้น คือ ขั้นฐานความสัมพันธ์ของชุมชน ขั้นกลุ่มต่างๆ หรือพลเมืองที่ตื่นตัว ขั้นกลางหรือแกนนำมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชนคือฐานความสัมพันธ์ที่หลากหลาย สถานะของแต่ละกลุ่มและบุคคลในชั้นสังคม โครงสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสาร และกระแสความคิดในสังคม ทั้งนี้ การรวมกลุ่มของคน หรือองค์กรที่มีความสนใจในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน หรือลงมือทำกิจกรรมร่วมกันมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและอื่นๆ โดยมีการจัดรูปแบบการจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมกัน และเห็นความตระหนักร่วมกันเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ ซึ่งเป็นความร่วมมือทางเครือข่าย ที่เกิดจากการเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือองค์การ ที่สนใจจะแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิเชื่อถือเอื้ออาทรซึ่งกัน และกัน และมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรม บางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. 2550: 7)

ความร่วมมือทางเครือข่ายจะช่วยให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานที่ร่วมมือกัน เพื่อลดข้อจำกัดของข้อมูลข่าวสาร โดยการทำงานตามกรอบให้เป็นไปตามนโยบายที่

กำหนดร่วมกัน ทั้งนี้องค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ที่ต้องใช้เวลา วิสัยทัศน์ ประสบการณ์ เครือข่ายที่สามารถช่วยลดปัญหาข้อจำกัดของข้อมูลข่าวสารได้ ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรที่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ และงานวิจัยตามประสบการณ์บุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันได้ ด้วยเหตุผล ทำให้เกิดการผลิตรายงานวิจัยในด้านเครือข่ายขึ้นจำนวนมาก โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นปีเริ่มต้นของข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จนถึงปี พ.ศ. 2558 ปรากฏว่า มีงานวิจัยทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ งานวิจัยด้านเครือข่ายจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งปรากฏในฐานข้อมูล เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS) จำนวนมากกว่า 1,868 ผลงานวิจัย (เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thai Library Integrated System (ThaiLIS)) อย่างไรก็ตาม แม้อัตราของการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านมาทำให้ผู้วิจัย พบว่าเห็นประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผลงานวิจัยจำนวนมากจะศึกษาวิจัยในพื้นที่ซึ่งมีความจำเพาะเจาะจงในแต่ละท้องถิ่น หน่วยงาน หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้น ด้วยความจำเพาะเจาะจงดังกล่าว พื้นที่ ท้องถิ่น หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ จึงอาจไม่สามารถนำผลการวิจัยเฉพาะพื้นที่นั้นไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแน่ชัด

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายเหล่านั้นได้ร่วมกันก่อให้เกิดองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยสถานองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย ในช่วงปีพ.ศ. 2533 – 2558 เป็นอย่างไร และในอนาคตต่อไป การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจะมีทิศทางเป็นอย่างไร ซึ่งการนำผลการวิจัยเหล่านั้นมาทำการศึกษา จะทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านเครือข่ายที่มีความครอบคลุมสามารถสร้างกรอบแนวคิดเพื่อการประยุกต์ใช้ได้โดยทั่วไปในพื้นที่ต่างๆ ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสถานองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย
- 1.2.3 เพื่อศึกษาทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้านเครือข่ายที่โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แบบอภิमानเชิงคุณภาพ (Meta-qualitative Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การศึกษาโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ หนังสือ บทความวารสาร ดังนี้

1.3.1.1 การศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย แบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1) ข้อมูลลักษณะทั่วไป ผู้วิจัยประยุกต์ใช้จากงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช อลิศรา ชูชาติ และประวีต เอรารวรรณ์ (2539), นงลักษณ์ วิรัชชัย สุวิมล ว่องวานิช (2541), อรพินธ์ ใจสุนทร (2542), สุนา ณ สุโหลง (2545), วิไลพร วรจิตตานนท์ (2547), สรตน์ แก้วคำ (2548), ทศวรรณ คำทองสุข (2550), นัทธี เชียงชนะ (2550) และอริยา ทองกร (2550) ซึ่งเลือกประเด็นที่ใช้ในการศึกษา 8 ด้านดังนี้ 1) สถาบัน 2) คณะ/สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) ภูมิภาคที่ศึกษา 6) กลุ่มตัวอย่าง 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ

2) การศึกษาวิเคราะห์ห่อภิมาณเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้จากงานวิจัยของ ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์ (2551), อุสา สิริธาสคร (2551), พระบัณฑิต สิทธิพล (2553), มาโนช มาละการ (2551) และวรรณพร กระต่ายทอง (2551) ซึ่งเลือกวิเคราะห์ 3 ด้าน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี (Meta Theory) 2) การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta Data Analysis)

1.3.1.2 การศึกษาลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้จากแนวคิด ของ Starkey (1997), สมพันธ์ เตชะอิก และคณะ (2537), นฤมล นิราทร (2543), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) และ พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุ้น) (2547) ซึ่งเลือกปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา 8 ด้านดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง

1.3.1.3 การศึกษาทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้จากงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี สุวิมล ว่องวนิช และคณะ (2541), ศิริรัฐประภากรณ์ รัตนพานิช (2551) และ อวยพร เรืองตระกูล ภิริติ วัชรสินธุ์ และคณะ (2551) ซึ่งเลือกปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา 2 ด้านดังนี้ 1) ใช้มาตรฐานงานวิจัยจากต่างประเทศมาเป็นมาตรฐานในการวัด และ 2) นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรตามเกณฑ์กลุ่มด้านการวิจัยจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.): 2549) ในการจัดอันดับในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนมหาวิทยาลัยรวมทั้งหมดจำนวน 50 แห่ง ซึ่งแบ่งได้ 5 กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากกลุ่มงานวิจัยที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 65 – 75 ขึ้นไปเพราะการประเมินคุณภาพงานวิจัยมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ 1 ถึง กลุ่มที่ 3 จากนั้นผู้วิจัยเลือกศึกษาจากผลงานวิจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยใช้เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS) คัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558 โดยมีรายชื่อของมหาวิทยาลัยที่เลือกศึกษาและจำนวนงานวิจัยที่เลือกศึกษาโดยใช้

เกณฑ์การเลือกตามเกณฑ์คำว่า “เครือข่าย” เลือกเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ดังนี้คือ 1) เป็นงานวิจัยเครือข่ายทางสังคม และ 2) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้มีงานที่ศึกษาในกลุ่มที่ 1 จำนวน 69 เรื่อง กลุ่มที่ 2 จำนวน 22 เรื่อง และกลุ่มที่ 3 จำนวน 7 เรื่อง รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 98 เรื่อง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัย โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในรอบ 25 ปี ผู้วิจัยได้กำหนดประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1.4.1 ทำให้เกิดการรับรู้สถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย

1.4.2 สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา นักวิชาการ เกี่ยวกับความเข้าใจลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายจากผลการวิจัยที่ผ่านมาได้

1.4.3 นำไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดแนวโน้มการพัฒนางานวิจัยด้านเครือข่ายในอนาคตได้

1.5 นิยามศัพท์

เครือข่าย หมายถึง เครือข่ายทางสังคม (Social Networks) แต่ไม่นับรวมเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสารสนเทศ เช่น เครือข่ายเวิลด์ไวด์เว็บ เครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เครือข่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายทางชีววิทยา เช่น เครือข่ายใยประสาท (Newman, 2003: 167-256 อ้างถึงใน รุจเรขา วิทยาจุลภูมิกล และคณะ, 2555: 127)

เครือข่ายทางสังคม (Social Networks) หมายถึง รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม ของปัจเจกบุคคล กลุ่ม และองค์กรที่ผ่านรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ในรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมการสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย ตลอดจนมีเป้าหมายร่วมกัน

สถานะองค์ความรู้ หมายถึง สถานะความเป็นอยู่ของความรู้ที่เกิดขึ้นจากผลของการศึกษาวิจัยแบบเป็นระบบตามขั้นตอนหรือหลักการวิจัย ที่ได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้ในงานวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยที่ผ่านมาในรอบ 25 ปี โดยแบ่งสถานะองค์ความรู้ 1) ข้อมูลลักษณะทั่วไปได้ดังนี้ คือ

สถาบัน หมายถึง สถาบันผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ที่เลือกมาศึกษา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในกลุ่มที่ 1 ถึงกลุ่มที่ 3 ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2549) ได้กำหนดไว้ โดยมีรายชื่อมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ดังนี้ กลุ่มที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กลุ่มที่ 2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยนเรศวร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกลุ่มที่ 3 มหาวิทยาลัยบูรพา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะ/สาขาวิชา หมายถึง กลุ่มวิชาในมหาวิทยาลัยที่อยู่ในแขนง หรือสาขาลักษณะการเรียน หรือสาขาอาชีพใกล้เคียงกัน เช่น คณะรัฐศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ หรือคณะศิลปศาสตร์ เป็นต้น

ประเภทของงานวิจัย หมายถึง ระดับชั้นของงานวิจัย แบ่งได้ดังนี้ 1) วิทยานิพนธ์ปริญญาโท 2) วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก 3) ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก

วัตถุประสงค์งานวิจัย หมายถึง จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อการศึกษางานวิจัยในเรื่องนั้น ๆ เช่น 1) ศึกษาปัจจัยการดำเนินงานของเครือข่าย 2) ศึกษาการเกิดขึ้นของเครือข่าย เป็นต้น

การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัย หมายถึง การเลือกวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นจำนวนบางส่วนของประชากรที่ถูกเลือกมาเป็นตัวแทนของประชากรที่ทำการศึกษา

ภูมิภาคที่ศึกษา หมายถึง สถาบันหรือมหาวิทยาลัยที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของงานวิจัยเล่มนั้น ๆ ตั้งอยู่ในภูมิภาคของประเทศ ในภาคใด โดยแบ่งได้ดังนี้ 1) เหนือ 2) กลาง 3) ใต้ 4) ตะวันออก 5) ตะวันตก 6) ตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้นำผลการวิจัยไปใช้ หมายถึง บุคคล หรือองค์กรที่ผู้เขียนงานวิจัยกำหนดให้สามารถนำประโยชน์ที่ได้รับไปใช้ได้ โดยแบ่งได้ดังนี้ 1) ภาครัฐ 2) ภาคเอกชน 3) ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน 4) ภาคประชาชน

ความตรงของเครื่องมือ หมายถึง เป็นกระบวนการในการตรวจสอบเครื่องมือ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย รวมถึงการทดลองใช้เครื่องมือ และการคำนวณหาผลการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งต้องมีค่าที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือสำหรับการศึกษานี้ สามารถตรวจสอบได้ดังนี้ 1) มีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2) ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3) ตรวจสอบแบบสามเส้า 4) ความตรงของเนื้อหา 5) ความตรงตามโครงสร้าง 6) ไม่มีการตรวจสอบ

สถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย (การวิเคราะห์ห่อภิมาณเชิงคุณภาพ) 1) การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี (Meta Theory) 2) การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta Data Analysis)

ลักษณะและรูปแบบเครือข่าย หมายถึง สิ่งบ่งบอกคุณสมบัติของเครือข่าย มีดังนี้

1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ หมายถึง การรวมตัวของกลุ่ม องค์กร เครือข่ายที่อาศัยพื้นที่รูปธรรมหรือพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกัน

2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม หมายถึง เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กรโดยมองข้ามมิติเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้นๆ อย่างจริงจังและพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคอื่นๆ

3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ หมายถึง เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยภารกิจ/กิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่ายซึ่งอาจแบ่งเป็นเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชนโดยเครือข่ายต่างดังกล่าวมุ่งเน้นการดำเนินการ ภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของหน่วยงานหรือโครงสร้างของกลุ่มผลประโยชน์นั้น

4) เครือข่ายแนวตั้ง หมายถึง เครือข่ายที่เป็นโครงสร้างมีลักษณะเป็นช่วงชั้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากันมีองค์กรที่มีสถานภาพสูงกว่าและอยู่ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรที่เป็นลูกข่ายเครือข่ายตามแนวตั้งพบมากในองค์กรธุรกิจ

5) เครือข่ายตามแนวนอน หมายถึง เครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ภายในเครือข่ายมีความเท่าเทียมกันลักษณะการแลกเปลี่ยนเป็นไปโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกันการติดต่อภายในเครือข่ายเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลหรือองค์กรหรืออาจจะมืองค์กรทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเครือข่าย

6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเครือข่ายเป็นไปในลักษณะราบแต่ละองค์กรเป็นอิสระต่อกันแต่ความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรอาจไม่เท่ากัน

7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ หมายถึง การที่องค์กรเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกันเพราะส่วนหนึ่งคาดหวังการพึ่งพาแลกเปลี่ยนความสามารถระหว่างกันดังนั้นหากองค์กรใดไม่สามารถแสดงความสามารถให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ก็อาจหลุดจากเครือข่ายได้ในทางตรงกันข้าม หากได้แสดงความสามารถนำไปสู่การพึ่งพาและขึ้นต่อกัน

8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง หมายถึง การต่อรองตกลงระหว่างองค์กรเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในเพื่อให้เครือข่ายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

แนวโน้มการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย หมายถึง การกำหนดแนวทางไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับศึกษางานวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ด้านเครือข่ายในอนาคต ซึ่งใช้การศึกษาได้ดังนี้

1) ใช้หลักการแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากต่างประเทศมาเป็นมาตรฐานในการศึกษาทิศทางหรือแนวโน้มของงานวิจัย หมายถึง การศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูล แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และสรุปเป็นแนวโน้ม

2) นำข้อมูลงานศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสาร นำมาวิเคราะห์ แผลผล เปรียบเทียบในเชิงความสอดคล้องหรือความแตกต่าง และสรุปผลเป็นภาพรวมเกี่ยวกับแนวโน้มในการศึกษางานวิจัยในด้านต่างๆ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอุดมศึกษาไทย
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย
- 2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ด้านเครือข่าย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะองค์ความรู้ด้านเครือข่าย
- 2.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย
- 2.6 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย
- 2.7 สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายต่างประเทศ

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอุดมศึกษาไทย

2.1.1 ความหมายของอุดมศึกษาไทย

รังสรรค์ เนียมสนิท (2556) อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนในขั้นสูงสุด จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ในการประสาทปริญญา

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2558ก) อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา คำว่า อุดมศึกษา มีรากศัพท์มาจากศัพท์ภาษาบาลี "อุดม" หมายถึง สูงสุด และศัพท์ภาษาสันสกฤต ศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ดังนั้น คำว่า "อุดมศึกษา" จึงหมายถึง การเรียนขั้นสูงสุด

2.1.2 ข้อมูลทั่วไปของอุดมศึกษาไทย

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้น เริ่มขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนช่างไหม รวมถึงโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ยังไม่สามารถให้การศึกษาถึงขั้นปริญญาได้ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นมหาวิทยาลัย และพระราชทานนามว่า "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด 157 แห่งทั่วประเทศ (พ.ศ. 2553) โดยแบ่งเป็น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 78 แห่ง สถาบัน อุดมศึกษาในกำกับของ

รัฐบาล 14 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 69 แห่ง และวิทยาลัยชุมชน 19 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาโดย มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือ บัณฑิตวิทยาลัย ที่อาจจะไม่ได้อยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่น วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้โรงเรียนสาธิตก็ยังสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอีกด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2558ข)

สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัยชุมชน และเอกชน รวมแล้วประมาณ 200 กว่าแห่ง ซึ่งเป็นสถาบันให้การศึกษาวิชาการ วิชาชีพชั้น สูง ในลักษณะสมบูรณ์แบบ หรือเฉพาะทาง ที่เน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านการแพทย์ หรือการพัฒนาครู ให้การศึกษาเพิ่มประเภท ปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร และมีภารกิจด้านการสอนผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยลักษณะของการเปิดหลักสูตรในสถานศึกษาต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะสร้างหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ดังนั้นในการผลิตบัณฑิตจึงต้องคำนึงถึงความต้องการของสังคม

(รังสรรค์ เนียมสนิท. 2556)

การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเภท (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2558)

1) ระดับมหาวิทยาลัย (University Education) ภาษาดัตช์ เรียกว่า “Universiteiten” เน้นการศึกษาวิจัยค้นคว้าโดยอิสระ มหาวิทยาลัยใน เนเธอร์แลนด์ในขณะนี้ มีจำนวน 13 แห่งเป็น มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 10 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่ง ขนาดของมหาวิทยาลัยมีแตกต่างกันตั้งแต่ นักศึกษา จำนวน 6,000 คนจนถึง 30,000 คน หลักสูตรการสอนระดับมหาวิทยาลัย มี 3 ระดับคือ

(1) Bachelor degree รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หลักสูตร 6 ปี ซึ่งได้คุณวุฒิ VWO หรือเรียกว่า University Preparatory Education ใช้เวลาศึกษาอีก 3 ปีในสาขาทั่วไป สาขาที่ศึกษามากกว่า 3 ปี ได้แก่ แพทยศาสตร์ (6 ปี) ทันตแพทยศาสตร์ (5 ปี) เกษตรศาสตร์ (6 ปี) และสัตวแพทย์ (6 ปี) การเรียกชื่อปริญญา : BA, BSc. , Bachelor of (สาขาวิชา)

(2) Master degree ใช้เวลาศึกษา 1 - 2 ปีต่อจากระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาและมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนด ปริญญาในระดับนี้ได้แก่ MA, MSc., MBA, Master of (สาขาวิชา)

(3) Phd Program เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อรับปริญญาเอกและเขียนวิทยานิพนธ์ (dissertation) ใช้ระยะเวลาศึกษา 4 ปีต่อจากระดับปริญญาโทขั้นตอนการเข้าศึกษาวิจัยเพื่อรับปริญญาเอกนี้เรียกว่า "promotie" และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาเอก "doctoraat" หรือ PhD

2) ระดับสถาบันวิชาชีพชั้นสูง (Higher Professional Education ภาษาดัตช์ เรียกว่า "Hogescholen") จัดสอนโดย University of Professional Education ซึ่งมีจำนวน 60 แห่ง สถาบันที่ใหญ่ที่สุด มีนักศึกษาประมาณ 20,000 - 25,000 คน การศึกษาระดับนี้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ทางทฤษฎี ควบคู่กับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพเฉพาะด้านโดยกำหนดให้มี

การฝึกงานนอกสถานศึกษาด้วย หลักสูตรการสอนระดับ Universities of Professional มี 2 ระดับ คือ

(1) Institute for International Education เป็นสถาบันการศึกษาพิเศษที่ใช้ หลักสูตรภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน มีจำนวน 15 แห่ง และมี หลักสูตรต่างๆ ประมาณ 850 สาขาวิชา โดยสถาบันประเภทนี้รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือปริญญาโท และมี ประสบการณ์ในการทำงาน หลักสูตรการสอนมี 3 ระดับคือ Diploma หรือ Certificate (2 สัปดาห์ - 1 ปี)

(2) Master Degree (1-2 ปี) และ PhD (4 ปี) ในปัจจุบันสถาบันการศึกษา ประเภท Universities และ Universities of Professional หลายแห่งเปิดสอนหลักสูตรโดยใช้ ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนด้วย

ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรที่มีผลงานวิจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่ผ่านเกณฑ์การ ประเมินคุณภาพ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัย และ สถาบันวิชาชีพชั้นสูง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

แนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ ในเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ปริมาณงานวิจัยในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น ขึ้น ดังนั้นการกำหนดแนวทางการศึกษา วิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของการศึกษางานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยจึง ได้ศึกษาแนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัย ของนักวิชาการต่างๆ ดังนี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2530: 26) ให้ความหมายโดยสรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นระเบียบ วิธีการศึกษาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหานั้นๆ หลายๆ เรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบให้ได้คำตอบของปัญหาที่เป็นข้อยุติ

อุทุมพร จามรมาน (2531: 1) ให้ความหมายของการสังเคราะห์ไว้ว่า การสังเคราะห์ หมายถึง การนำส่วนย่อยมาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การบรรยายความรู้สึกโดยการ นำคำต่างๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผลโดยมาจากการประชุมระดม สมอง หรือการสร้างทฤษฎีใหม่โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2549: 218) ให้นิยาม การสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis of Research) เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ต้องการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยศึกษาวิเคราะห์จากงานวิจัยใน ปัญหาเดียวกันหลายๆ เรื่องที่ทำไว้แล้วในอดีต การศึกษาและการวิเคราะห์จะต้องทำอย่างมีระบบ ระเบียบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของปัญหาการวิจัยนั้น

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และคณะ (2531: 3) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย คือ การนำหน่วยย่อยๆ หรือส่วนต่างๆ มาประกอบให้เป็นเนื้อเดียวกัน

มาเรียม นิลพันธุ์ (2540 : 51) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย ว่าเป็นระเบียบวิธี การศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ หลายๆ เรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ

2.1.1 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้ คือ (อุทุมพร จามรมาน, 2531: 1)

1) การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ การสังเคราะห์เชิงคุณภาพหรือการสังเคราะห์เชิง บอกลักษณะ (Qualitative Synthesis) เป็นการรวบรวมเรื่องต่างๆ ที่ต้องการสังเคราะห์เข้าด้วยกัน และสรุปออกมาโดยผู้สังเคราะห์ จะต้องสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่อง และบรรยายให้ เห็นความสัมพันธ์ และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ทั้งนี้ผู้สังเคราะห์ต้องสรุปด้วยความ เที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเอง ในการสังเคราะห์วิธีการสังเคราะห์ เชิง คุณลักษณะของผลการวิจัยนี้เป็นวิธีการที่ใช้กับงานวิจัยคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณ และเป็นวิธีที่ นักวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะนักวิจัย ทางประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณ

2) การสังเคราะห์อีกประเภทหนึ่ง คือ การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการใช้กระบวนการทางสถิติเข้ามาช่วยสังเคราะห์ โดยการคำนวณค่าหรือดัชนี มาตรฐานของผลการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ สรุปและอ้างอิง

การสังเคราะห์ได้จำแนกรูปแบบของการสังเคราะห์ไว้ 4 ประเภท คือ (Weed, 2005 อ้างถึงใน ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์, 2551: 50)

1) Literature Review คือ การทบทวนวรรณกรรมหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ถือว่า เป็น กระบวนการเริ่มต้นก่อนที่นักวิจัยจะได้ทำการวิจัย ซึ่งเป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักวิจัยสนใจ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดหรือการ ตั้งสมมติฐานในการวิจัย (The Literature Review as a Way of Establishing the Need for that Research)

2) Systematic Review คือ การทบทวนวรรณกรรมรูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า The Traditional Narrative Literature Review มักใช้ในงานวิจัยเพื่อการตัดสินใจทางการแพทย์และใน เชิงนโยบาย (Policy and Health Care/Medicine)

3) Meta-Analysis คือ เป็นการสังเคราะห์เชิงสถิติตัวเลข โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ ทางสถิติเข้าช่วยเพื่อหาข้อสรุปของผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ ส่วน ใหญ่เป็นงานวิจัยประเภทการทดลอง และการหาความสัมพันธ์ ผลการวิจัยจะเสนอค่าสถิติ ต่าง ๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสถิติอื่น ๆ

4) Meta-Ethnography เป็นวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่ไม่ได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ และ เป็นจุดเริ่มต้นในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบตีความ (The Meta-Interpretation Method for the Interpretive Synthesis of Qualitative Research)

2.1.2 ความจำเป็นในการสังเคราะห์งานวิจัย

1) ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ (Nature of Science) (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2542: 29) องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทุกสาขาต้องมีการรวบรวมสะสมองค์ความรู้ในอดีต การวิจัยทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นการวิจัยที่มี ฐานองค์ความรู้ในอดีต และนักวิจัยต้องสามารถบ่งบอกได้ว่าการวิจัยที่ทำใหม่จะมีส่วนสร้างเสริมองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมได้อย่างไร จากปัญหาความไม่สามารถต่อยอดองค์ความรู้เดิมของนักวิจัยเอง ทำให้ไม่มีการนำความรู้จากงานวิจัยมาใช้งาน สอดคล้องกับ สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2534: 2-13), พระบัณฑิต สิทธิพล (2553: 40) ที่มองว่าการมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากแต่ไม่ได้นำผลของการวิจัยมาใช้ ถือได้ว่าเป็นการสูญเสียเปล่าทางการลงทุนทั้งนี้เกิดจาก ความไม่สมบูรณ์ของงานวิจัย สถานภาพของผู้ทำการวิจัย และความจำกัดทางผลการวิจัยรวมทั้ง ปัจจัยอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่น่าเสียดาย เพราะได้มีการลงทุนเกี่ยวกับการวิจัยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการลงทุนด้านเวลาและสติปัญญาของผู้ทำวิจัยด้วย

2) ปริมาณงานวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น (Glass, McGaw, and Smith, 1981 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 30) วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การปริทัศน์แบบ พรณนาอันเป็นวิธีดั้งเดิมนั้นเป็นวิธีการที่ใช้ได้ สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีจำนวนไม่มากนัก แต่ในปัจจุบันนี้ ปริมาณงานวิจัยมีเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ ก้าวหน้ามากขึ้นทำให้นักวิจัยสามารถสืบค้นและจัดหารายงานวิจัยได้สะดวกมากขึ้น

3) ความต้องการผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ชัดเจน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 30) ความต้องการผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ชัดเจนนี้ เป็นความจำเป็นสำหรับนักวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มากกว่านักวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ ในขณะที่นักวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ ศึกษาปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมของวัตถุ สิ่งของเช่น รูปทรง ขนาด ความกว้าง ยาว สูง ปริมาตร ซึ่งสามารถวัดได้อย่างมีความเที่ยงและความตรงสูงเพื่อความสะดวกในการสังเคราะห์ และเพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่ชัดเจนว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีขนาดเท่าไรมีทิศทางอย่างไร

จึงเห็นได้ว่าการสังเคราะห์งานวิจัยคือการศึกษาถึงความเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ลักษณะของกิจกรรมการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบการวิจัยและกำหนดสมมติฐาน โดยหลักสำคัญของการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษยและสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีความเข้าใจการสังเคราะห์การวิจัยเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ตามตัวแปรที่กำหนดขึ้นได้

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ด้านเครือข่าย

ในทางสังคมวิทยา เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก ใครไม่ใช่สมาชิก มีความเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สาระของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน

เครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน/กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่าย ไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคน/กลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้ พอๆ กัน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม/องค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973 อ้างถึงใน วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ, 2552: 9)

2.3.1 ความหมายของเครือข่าย (Network)

นฤมล นิราทร (2543: 6) เครือข่าย หมายถึง กลุ่มของจุดต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงต่อกันด้วยเส้น โดยจุดต่างๆ คือ บุคคลหรือกลุ่ม ส่วนเส้นที่เชื่อมนี้ คือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่มต่างๆ มีต่อกัน

อรณณพ พงษ์วาท (อ้างถึงใน ประกายทิพย์ วงศ์หอม, 2543: 19) เครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การเชื่อมโยงร้อยรัด เอาความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกัน

กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า เครือข่ายไว้ ดังนี้ เครือข่าย คือ การเชื่อมระบบความประสานสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการตามวัตถุประสงค์เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ (2552: 6) เครือข่าย หมายถึง ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกที่เป็นบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่มต่อกลุ่ม เครือข่ายต่อเครือข่าย เครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ มี เป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งที่เป็นครั้งคราวหรือเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นการเชื่อมโยง บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีความสนใจร่วมกัน พบปะสังสรรค์และพัฒนาไปสู่การลงมือร่วมกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เดียวกัน โดยความสัมพันธ์ของสมาชิกใน เครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกเครือข่าย ไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือ ความเป็นตัวของตัวเองของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรนั้น ๆ

Alter Hage (อ้างถึงใน นฤมล นิราทร, 2543: 16) กล่าวว่า เครือข่าย เป็นรูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยนการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และร่วมกันทำงาน เครือข่ายประกอบด้วยองค์กรจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีอาณาเขตแน่นอนหรือไม่ก็ได้ องค์กรเหล่านี้มีฐานะเท่าเทียมกัน

Starkey (1997) ให้ความหมายของ "เครือข่าย" ว่า คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน การสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ มากกว่าสร้างการคับค้ำสมาคมแบบพึ่งพิง

Sawhney and Parikh (2001: 80) เครือข่ายเป็นท่อสำหรับข้อมูล (A network is a conduit for information) เครือข่ายสามารถพัฒนาในระดับต่างๆ ตั้งแต่ 1) ระดับบุคคล (เครือข่ายสังคม) 2) ระดับองค์กรระหว่างองค์กร 3) ระดับระหว่างประเทศ

Castells (1996: 171) อธิบายว่า เครือข่ายเกิดตามจุดร่วมที่เชื่อมกันมีร่วมกันอย่างอิสระตามเป้าหมาย เครือข่ายทางสังคมเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทั่วไปที่มีอยู่กันระหว่างบุคคล เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนที่พบเจอเป็นประจำ เช่นเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มลูกค้า รวมถึงครอบครัว, เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนเล่นหลังโรงเรียนเลิก

Chisholm (1998: 21) ชุดขององค์กรอิสระที่มาร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ไม่สามารถแยกออกจากกัน (A Set of Autonomous Organizations that Come Together to Reach Goals That None of Them Can Reach Separately) คือ

1) การมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Chisholm, 1996: 219) (The First Feature of Networks is Their Attachment to a Common Purpose) เครือข่ายถูกมองว่าเป็นนวัตกรรมองค์กรที่จะถูกนำมาใช้อย่างรวดเร็วเพราะได้เปรียบในการแข่งขัน (Jarillo, 1993; Alter and Hage, 1993)

2) ความสัมพันธ์ของสมาชิกมีลักษณะหลวมๆ (Loose Coupling of Members) เช่น การมีส่วนร่วมของเครือข่ายด้วยความสมัครใจ (Mitchell and Shortell, 2000; Weiner et al, 2000) เป็นการควบคุม ดูแลกันเองโดยสมาชิกในเครือข่าย เครือข่ายไม่ได้เป็นแหล่งศูนย์รวมอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Alter and Hage (1993) เป็นเครือข่ายที่ไม่ลำดับชั้น สมาชิกที่อยู่ในองค์กรที่มีความหลากหลายแม้พวกเขาจะมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ห่างไกลหรือแยกย้ายกันไปเครือข่าย-เครือข่ายมีลักษณะเป็นแนวนอนมากกว่าเป็นองค์กรแนวตั้ง - ไม่มีผู้ใต้บังคับบัญชา (No Member is Superior Nor Subordinate to Another)

โดยสรุป เครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มบุคคล องค์กร โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยต่างฝ่ายต่างยังคงมีความเป็นอิสระต่อกัน

2.3.2 รูปแบบเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม

รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็น และไม่เป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สาระ ของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายการ แลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน โดยเครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอน อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน/กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง และในเครือข่ายจะไม่มีใครบังคับความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม/องค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973, อ้างถึงใน วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ, 2552: 9 – 15) แนวคิดของเครือข่ายเป็นพื้นฐานสำคัญของเครือข่าย การจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เครือข่ายจึงต้องศึกษาแนวคิดของเครือข่ายที่สำคัญคือ

1) ธรรมชาติของเครือข่าย เครือข่ายเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติปรากฏการณ์หนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับสิ่งต่างๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน มีการดำรงอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นข่ายใยแห่งความสัมพันธ์ มีความเป็นอิสระต่อกัน และไม่มีตัวตนที่แท้จริง กล่าวคือ สิ่งต่างๆ เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงขยายผลและเติบโตอย่าง ต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนรูปร่าง รูปทรงและเปลี่ยนพลังงานเพื่อการเข้าสู่สภาวะที่เหมาะสม โดยการรวมกันเป็นกลุ่มของเครือข่าย ถือได้ว่าเป็นระบบภายในระบบนั้นตามธรรมชาติแล้วจะเป็นระบบ เปิด โดยเครือข่ายมีการดำรงอยู่และมีความสัมพันธ์กับระบบอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ระบบเหล่านี้โดย ภาพรวมแล้วจะมีลักษณะที่ไร้ระเบียบ แต่ในความไม่มีระเบียบนั้นจะก่อให้เกิดการมีระเบียบขึ้น เพราะนอกจากจะมีความไร้ระเบียบแล้ว ระบบยังประกอบด้วยความเป็นองค์การจัดการตัวเอง นอกจากนี้ เครือข่ายเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีหลากหลายมิติ ทั้งมิติทางชีวิต เพราะสิ่งมีชีวิตมีความเชื่อมโยงถึงกันและกัน มิติทางสังคม เพราะมนุษย์สร้างเครือข่ายทางสังคมขึ้น โดยธรรมชาติ และกิจกรรมต่างๆ มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายธรรมชาติ ซึ่งภายในเครือข่ายมีพลัง หรือศักยภาพแฝง

2) ความสัมพันธ์เชิงกระบวนการระบบของเครือข่าย เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงกระบวนการระบบ เนื่องจากการดำรงอยู่และทำหน้าที่ของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาตินั้น มีลักษณะเป็นการสร้างความสัมพันธ์เชิง กระบวนการระบบที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นปฏิริยาสัมพันธ์ที่มีความเคลื่อนไหวไปมาระหว่างสิ่งต่างๆ แล้วสร้าง กระบวนการที่ต่อเนื่องจนเกิดเป็นเครือข่าย และระบบที่ผูกพันหรือเป็นองค์รวมที่ผสมผสานสิ่งเหล่านั้น เข้าเป็นหนึ่งเดียว มีคุณสมบัติที่ไม่อาจลดส่วนจนเหลือเพียงคุณสมบัติของหน่วยย่อยได้อีก แล้ว รวมกันเข้าเป็นระบบ ระบบต่างๆ เหล่านี้จะมีการทับซ้อนกันเป็นชั้น ๆ และเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน แบบสัมพันธ์กับบริบท (Context) และการจัดการความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ จนเป็นกระบวนการ ที่เริ่มตั้งแต่ระดับเหตุการณ์ที่สามารถมองเห็นในชีวิตจริง ระดับแบบแผนของพฤติกรรมอันเป็นรูปแบบ ที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ระดับโครงสร้างที่ทำให้เกิดแบบแผนของพฤติกรรมและระดับภาพจำลอง ความคิดหรือวิธีคิดที่จะทำให้เกิดโครงสร้างหรือพฤติกรรม ซึ่งจะได้เห็นได้ทั่วไปในระบบธรรมชาติและ หน่วยชีวิตทุกหน่วย โครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องอาศัยความยืดหยุ่นและการยอมรับจากฝ่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายประชาสังคม ประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายอาชีพ หลากสถานภาพ หลากหลายความคิดเห็น หลากหลายอายุมาทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์เชิงกระบวนการระบบนี้แสดง ถึงปฏิริยาสัมพันธ์หรือกระบวนการสร้างภาระหน้าที่ต่อกัน เพื่อให้การดำรงอยู่ของสิ่งนั้นมีความเคลื่อนไหวและมั่นคง ดังนั้นเครือข่ายจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงกระบวนการที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยไม่ละทิ้งสาเหตุ ผลลัพธ์ และบริบทที่เกี่ยวข้อง เป็นการมององค์รวมและเป็นระบบเปิดที่สามารถ จะเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ระหว่างกันหรือการมีปฏิริยาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องนั่นเอง

3) ความสัมพันธ์ของเครือข่ายในทางสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาจัดเครือข่ายเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมนรูปแบบหนึ่ง (Social Relationship) ที่แตกต่างไปจากกลุ่มสังคม (Social Group) คือ กลุ่มสังคมจะมีขอบเขตที่ชัดเจน โดยรู้ว่าใครเป็น และไม่เป็นสมาชิก มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง มีความเป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ แต่เครือข่าย เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขตการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก มีทั้งที่มองเห็นเป็นรูปธรรมและไม่เป็นรูปธรรม ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว อาจจะมีการออกแบบ โครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ไม่มีใครบังคับ ให้ใครทำอะไรได้ แต่ละบุคคลแต่ละกลุ่ม แต่

ละองค์กรต่างสามารถเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้เท่าเทียมกัน รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนมากกว่ากลุ่มและองค์กร เพราะเป็นความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศไปจนถึง ระดับโลก นอกจากนี้ การรวมกันเป็นเครือข่ายจึงเป็นการสร้างพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาหรือสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของสังคมจากสังคมเดิม ที่เป็นสังคมแบบใช้อำนาจไปเป็นสังคมเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งเครือข่ายของสังคมเรียนรู้มี ลักษณะที่เป็น ภัยแล้งมิตรต่อกัน ไม่นิยมการใช้อำนาจ

พระมหาสุทิตย อภาภโร (อบอุ่น) (2548) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิง กระบวน ระบบของเครือข่ายไว้ว่า เครือข่ายเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เชิงกระบวนระบบ เนื่องจากการดำรงอยู่ และทำหน้าที่ของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาตินั้น มีลักษณะเป็นการสร้างความสัมพันธ์เชิง กระบวนระบบที่มีต่อกัน ซึ่งเป็นปฏิริยาสัมพันธ์ที่มีความเคลื่อนไหวไปมาระหว่างสิ่งต่างๆ แล้วสร้าง กระบวนการที่ต่อเนื่องจนเกิดเป็นเครือข่าย และระบบที่ผูกพันหรือเป็นองค์รวมที่ผสมผสานสิ่งเหล่านั้น เข้าเป็นหนึ่งเดียว มีคุณสมบัติที่ไม่อาจลดส่วนจนเหลือเพียงคุณสมบัติของหน่วยย่อยได้อีกแล้ว รวมกันเข้าเป็นระบบ ระบบต่างๆ เหล่านี้จะมีการทับซ้อนกันเป็นชั้นๆ และเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน แบบสัมพันธ์กับบริบท (Context) และการจัดการความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ จนเป็นกระบวนการ ที่เริ่มตั้งแต่ระดับ เหตุการณ์ที่สามารถมองเห็นในชีวิตจริง ระดับแบบแผนของพฤติกรรมอันเป็นรูปแบบ ที่ก่อให้เกิด เหตุการณ์นั้น ๆ ระดับโครงสร้างที่ทำให้เกิดแบบแผนของพฤติกรรมและระดับภาพจำลอง ความคิดหรือวิธีคิดที่ทำให้เกิดโครงสร้างหรือพฤติกรรม ซึ่งจะเห็นได้ทั่วไปในระบบธรรมชาติและหน่วยชีวิตทุกหน่วย โครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องอาศัยความยืดหยุ่นและการยอมรับจาก ฝ่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายประชาสังคม ประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายอาชีพ หลายสถานภาพ หลากหลายความคิดเห็น หลากหลายอายุมาทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์เชิงกระบวนระบบนี้แสดงถึงปฏิริยาสัมพันธ์หรือกระบวนการสร้างภาระหน้าที่ต่อกัน เพื่อให้การดำรงอยู่ของสิ่งนั้นมีความเคลื่อนไหวและมั่นคง ดังนั้นเครือข่ายจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงกระบวนระบบที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยไม่ละทิ้งสาเหตุ ผลลัพธ์ และบริบทที่เกี่ยวข้อง เป็นการมององค์รวมและเป็นระบบเปิดที่สามารถ จะเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ระหว่างกันหรือการมีปฏิริยาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องนั่นเอง

4) ธุรกิจของเครือข่าย ซึ่งเครือข่ายถือเป็นเครื่องผูกมัดทางสังคมระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับปัจเจกบุคคลและระดับองค์กรตามกฎหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนการไหลเวียนของทรัพยากร ข้อมูลข่าวสารและเอื้อประโยชน์กันและกัน เครือข่ายทางธุรกิจจึงเกิดขึ้นมากมายหลายรูปแบบเครือข่ายจะดำรงอยู่ได้ต่อเนื่องยาวนานเพียงใด ขึ้นอยู่กับพันธะผูกพันของหุ้นส่วนภาคี ซึ่งเชื่อมโยงกับปัจจัยทางวัฒนธรรมทางสังคมและทางการเมือง เครือข่ายทางธุรกิจจึงเป็นกระบวนการสร้างและจัดความสัมพันธ์อันเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์อันกว้างใหญ่ ทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างองค์กร ซึ่งรวมทั้งคนทุกคนที่ทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่างๆ ฝ่ายต่างๆ ทีมต่างๆ หน้าที่ต่างๆ สำนักงานต่างๆ ส่วนย่อยต่าง ๆ และรวมถึงความสัมพันธ์กับภายนอก ความสัมพันธ์กับลูกค้า ผู้จัดหาสินค้า คู่แข่ง นักลงทุนและกับชุมชนต่างๆ ในอดีตปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับธุรกิจคือ ทักษะทางเทคนิคต่างๆ แต่ปัจจุบันเครือข่ายคือหัวใจของธุรกิจ องค์กรธุรกิจเดิมนั้นมีลักษณะเป็นลำดับชั้น (Hierarchical) คือ แบ่งอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ ตั้งแต่สูงสุด ลงมาถึงล่างสุด

แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นองค์กรเครือข่ายที่ไม่มีขอบเขตหรือกำแพงมาขวางกั้นผู้คนใน ระดับต่าง ๆ อีกต่อไป ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วย ฝ่ายกองภายในหน่วยงานเองและกับหน่วยงานภายนอก วิธีการบริหารแบบ เดิมไม่สามารถใช้ในองค์กรใหม่ที่เป็นองค์กรแบบเครือข่ายได้ อีกต่อไป ในปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา นักธุรกิจที่มีประสิทธิภาพคือผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจ เป็นผู้ฝึกสอนและเป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ธุรกิจยุคเก่ากับธุรกิจยุคใหม่มีกระบวนการที่ต่างกันทำให้มีวิธีคิด วิธีปฏิบัติและวิธีให้คุณค่าที่แตกต่างกัน ประชญาพื้นฐานของธุรกิจแบบเก่าเป็นปรัชญาว่าด้วยการควบคุม (Control) แต่ปรัชญาของธุรกิจเครือข่ายเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการเสริมศักยภาพคนให้เข้มแข็ง การจัดความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนจึงสำคัญมากที่สุด โดยเชื่อว่า การทำงานเป็นเรื่องของธรรมชาติ คนต้องการงานที่มีความหมายและมีผลตอบแทน คนสามารถพัฒนาและควบคุมตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการควบคุมจากภายนอก ดังนั้นหน้าที่ของผู้จัดการจึง ได้แก่ การสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและบริบทการทำงานที่เสริมสร้างความเข้มแข็ง ของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกคนได้พัฒนา และแสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง จัดกระบวนการที่ทำให้เกิดการสร้างเสริมศักยภาพในหลายๆ ทาง และมีรูปแบบความสัมพันธ์แบบเครือข่าย

5) กลไกการทำงานของเครือข่าย สิ่งต่างๆ ที่อยู่ในระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ เรียกว่า จุด (Node) ถ้าหากมีการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่างๆ ความสัมพันธ์ของจุดเหล่านี้ คือ เครือข่าย ในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ของเครือข่ายมักอยู่ในลักษณะของความเป็นโครงข่าย (Net) และเครือข่าย (Networks) กล่าวคือ โครงข่ายประกอบด้วยเครือข่ายหลายเครือข่าย การทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ ในโครงข่าย หนึ่งหรือหลายโครงข่ายเป็นการท างานแบบจัดการตนเอง จัดระเบียบกันเอง ความ สลับซับซ้อน ประเภทและความสัมพันธ์ของเครือข่ายจะขึ้นอยู่กับความเป็นมาของสังคมแต่ละแห่ง เป็นสำคัญ โดย ความสัมพันธ์ระหว่างโครงข่ายและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบนั้นมีส่วน สำคัญ 6 ส่วน ดังนี้

- (1) ส่วนที่เป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีความเป็นศูนย์กลางของการเชื่อม ประสานสูง (Hub)
- (2) ส่วนที่เป็นอาณาบริเวณที่มีการเชื่อมโยงติดต่อเข้าสู่แกนกลางเพียงด้าน เดียว โดยส่วนที่ เป็นแกนกลางออกไปไม่ได้หรือมีความสามารถที่จะเข้าอาณาบริเวณนั้นน้อย (In-Continent)
- (3) ส่วนที่เป็นอาณาบริเวณที่มีการเชื่อมโยงติดต่อกับแกนกลาง โดยแกนกลาง ออกไปได้แต่ ไม่มีทางกลับเข้าหรือมีการติดต่อไหลเวียนกลับเข้าได้ยากหรือน้อยมาก (Out-Continent)
- (4) ส่วนที่เป็นกิ่งหรือกิ่งแยกออกจากอาณาบริเวณใหญ่ มี 2 อาณาบริเวณ (Tendril)
- (5) ส่วนที่เป็นเกาะอยู่โดดเดี่ยวแยกออกจากอาณาบริเวณใหญ่ มีการติดต่อ สัมพันธ์ภายใน เกาะสูง แต่ไม่มีการติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกหรือมีการติดต่อสัมพันธ์น้อย
- (6) ส่วนที่เป็นท่อหรือทางเชื่อม (Tube) ซึ่งเป็นทางเชื่อมระหว่างบริเวณใหญ่ นอกจากนี้ภายในเครือข่ายจุดเชื่อม (Nodes) จะมีบุคคลทำงานอยู่ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) บุคคลหรือองค์กรหรือสถาบันที่เป็นจุดเชื่อมการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ (Hubs) มีลักษณะเหมือนเป็นศูนย์กลางของกลุ่มดาว บางครั้งมีการเชื่อมโยงจากศูนย์กลางถึง 10 หรือ 12 สาย หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นแกนกลางของการเชื่อมโยงเครือข่าย
- 2) บุคคลผู้หว่านเพาะความสัมพันธ์กับคนในองค์กรหรือในชุมชนหรือในระดับชาติ ไว้มาก (Pulse Taker) จนทำให้สามารถตรวจสอบสภาวะหรือทิศทางของกลุ่มคน องค์กร ชุมชน ชาติได้ มีลักษณะเหมือนเป็นผู้จับชีพจร มักซ่อนตัวเอง ไม่ชอบเปิดเผยตัว
- 3) ผู้ควบคุมข้อมูลข่าวสาร (Gate Keeper) เป็นผู้ทำหน้าที่กำกับควบคุมการไหลเวียน การติดต่อสัมพันธ์กันในบางจุด โดยเฉพาะจุดยุทธศาสตร์ของเครือข่าย องค์กรหรือชุมชน ดังนั้นบุคคลหรือองค์กรหรือสถาบันที่เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงเครือข่าย ก็เป็นจุดเชื่อมประเภทหนึ่ง แต่เป็นจุดเชื่อมที่มีสายใยเชื่อมโยงมาก มีลักษณะเป็นชุมสายแห่งการติดต่อสัมพันธ์ การจัดการจุดเชื่อม (Nodal Governance) จึงมีหลายประการ โดยจะต้องพิจารณาถึงอาณาบริเวณ ของกิจการที่เป็นชุมสายและเป็นจุดเชื่อมย่อยต่างๆ ภายในโครงข่ายและเครือข่ายเป็นสำคัญ ทั้งนี้การรวมตัวเป็นเครือข่าย ในลักษณะของการสนับสนุนซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดการผนึกพลังหรือศักยภาพแบบทวีคูณ (Synergy) คือ $(1+1 > 2)$ หรือ $1+1$ ได้ผลรวมมากกว่า 2 เสมอ ไม่ใช่ทวีบวก ดังนั้นผลลัพธ์ที่ได้ จากการทำงานเป็นเครือข่ายจึงดีกว่าการนำ ผลลัพธ์ของต่างคนต่างทำแล้วนำมา รวมกันอย่างชัดเจน

2.3.3 องค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นเครือข่าย

เสถียร จิรรังสิมันต์ (2549) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นเครือข่าย ได้แก่

- 1) หน่วยชีวิตหรือสมาชิก เป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของความเป็นเครือข่าย ที่สร้างระบบปฏิสัมพันธ์โดยแต่ละหน่วยชีวิตและแต่ละปัจเจกบุคคล จะดำเนินการสานต่อเพื่อหาแนวร่วมในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิดการดำรงอยู่ร่วมกันตามหลักธรรมชาติที่ทุกสรรพสิ่งจะต้องพึ่งพาอาศัยและสร้างกระบวนการที่สืบเนื่องเพื่อรักษาความเป็นไปของชีวิต ดังนั้นหน่วยชีวิตหรือสมาชิกในองค์กรนั้น จะเป็นองค์ประกอบหลักที่ก่อให้เกิดความเป็นเครือข่าย
- 2) จุดมุ่งหมาย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะหากว่าบุคคล กลุ่ม องค์กร มารวมกันเพียงเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไร้ความมุ่งมั่นหรือจุดมุ่งหมายร่วมกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอาจกล่าวได้ว่าเป็นเครือข่าย เพราะความเป็นเครือข่ายจะต้องมีความหมายถึง “การร่วมกันอย่างมีจุดหมาย” เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์และกระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
- 3) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก การที่แต่ละหน่วยชีวิตหรือการที่แต่ละบุคคลจะมาร่วมกันนั้น สิ่งที่จะยึดโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน คือ การทำหน้าที่ต่อกัน และกระทำอย่างมีจิตสำนึก เพราะหากขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวมแล้ว กระบวนการนั้นจะเป็นเพียงการจัดตั้งและเรียกร้องหาผลประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น และการที่คนจะมารวมกลุ่มเป็นองค์กรเครือข่ายได้นั้น นอกจากจะมีความสนใจหรืออุปนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกันแล้ว บุคคลยังต้องมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม กล่าวคือ เมื่อพวกเขาเห็นปัญหาหรือต้องการที่จะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จิตใจที่มุ่งมั่นซึ่งเป็นปัจจัยภายในของแต่ละบุคคล ย่อมเป็นแรงขับเคลื่อนที่นำไปสู่การคิดวิเคราะห์และการค้นหาวิธี เพื่อแก้ไข

ปัญหานั้นๆ รวมทั้งแสวงหาแนวร่วมจากเพื่อนร่วมอุดมการณ์ เพื่อสร้างพลังอำนาจในการต่อรองหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน จนกลายเป็นองค์กรเครือข่ายที่ทุกฝ่ายต่างก็มีความไว้วางใจต่อกัน ทั้งนี้ เพราะความเป็นเครือข่าวนั้น สามารถที่จะตอบสนองกระบวนการแก้ไขปัญหาได้มากกว่า

4) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน ในองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย สิ่งหนึ่งที่จะขาดมิได้ก็คือการมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้เครือข่าวนั้นมีพลังมากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่าย หันหน้าเข้าหากันและพึ่งพากันมากขึ้น นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะนำไปสู่การให้และการรับ รวมถึงการระดมทรัพยากรเพื่อให้ภารกิจที่เครือข่ายดำเนินการร่วมกันนั้นบรรลุถึงเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเป็นทั้งแนวคิด กระบวนการและวิธีการของการจัดการเครือข่าย เป็นกระบวนการสร้างข้อมูลที่ต่อเนื่อง เพราะถ้าไม่มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันที่มาจากการมีส่วนร่วมแล้ว พัฒนาการของเครือข่ายจะเป็นไปอย่างช้าๆ และอาจถดถอยลง ดังนั้น การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนจึงเสมือนกลไกที่เป็นแรงผลักดันให้ความเป็นเครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

5) ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร ถ้ากล่าวถึงเครือข่ายว่าเป็นความสัมพันธ์ที่โยงใยแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญต่อเครือข่าย คือ ข้อมูลและการสื่อสารระหว่างกัน โดยกระบวนการสื่อสารนั้นจะช่วยให้สมาชิกในเครือข่ายเกิดการรับรู้ เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงาน และช่วยรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารที่ต่อเนื่องเช่นนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย ถ้าระบบความสัมพันธ์มิได้รับการตอบสนองหรือขาดการติดต่อแล้ว ความเป็นเครือข่ายก็อยู่ในภาวะที่เสื่อมถอย ดังนั้นการพัฒนาระบบเครือข่ายจะต้องยึดหลักการของความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกัน โดยมีกิจกรรมและข้อมูลเพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของเครือข่าวนั้น ๆ

คำว่าเครือข่ายมีขอบข่ายที่กว้างและมักได้รับการนำไปใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน เครือข่ายอาจแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- (1) เครือข่ายทางสังคม เช่น เครือข่ายของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร
- (2) เครือข่ายสารสนเทศ เช่น เครือข่ายเวปไซด์เวป
- (3) เครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เครือข่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์
- (4) เครือข่ายทางชีววิทยา เช่น เครือข่ายใยประสาธ ในที่นี้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา

ในเครือข่ายประเภทที่หนึ่ง นั่นคือ เครือข่ายทางสังคม โดยมุ่งศึกษาเครือข่ายในลักษณะกลุ่มบุคคลหรือองค์กร (Newman, 2003: 167-256 อ้างถึงใน รุจเรขา วิทยายุทธภูมิกุล และคณะ, 2555: 127) เพื่อนำไปประยุกต์ในการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กรต่อไป

ในที่นี้ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาเฉพาะเครือข่ายทางสังคม ซึ่งแนวคิดทฤษฎีในลำดับถัดไปผู้วิจัยจึงเลือกอธิบายในรายละเอียดเครือข่ายทางสังคมเท่านั้น โดยมีรายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะองค์ความรู้ด้านเครือข่าย

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ข้อมูลลักษณะทั่วไป)

สุวิมล ว่องวานิช อลิศรา ชูชาติ และประวีต เอราวรรณ (2539) ศึกษาเรื่องการทำงานวิจัย สิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจงานวิจัยและสังเคราะห์ผลการวิจัย ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึง พ.ศ. 2539 เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ศึกษาในประเด็นการพัฒนาหลักสูตรแนวทางและปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ 2) การบริหารจัดการด้านนโยบาย องค์การ และการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ให้ความสนใจมากนัก 3) การพัฒนาสื่อการเรียนและนวัตกรรมการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพสูง 4) วิธีสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนแบบบรรยาย 5) สภาพความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่จะมีเจตคติและพฤติกรรมในระดับปานกลางค่อนข้างดี แต่จะมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ 6) การประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า โครงการโดยส่วนใหญ่บรรลุผลสำเร็จและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ดีต่อโครงการ 7) การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา 8) มีการวิจัยเกี่ยวกับมลภาวะทางเสียงอื่นๆ

นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541) การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ทอิกมานและการวิเคราะห์เนื้อหา มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รายงานการวิจัยทางการศึกษา และที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 323 เรื่องที่เสนอในการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 9 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การสังเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ทอิกมานงานวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบการวิจัยเชิงทดลอง แบบการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบ จำนวน 144 เรื่อง และการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยที่เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะและการวิจัยแบบบรรยาย จำนวน 179 เรื่อง ในการวิเคราะห์ทอิกมานเป็นการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ฐานข้อมูล 2 ชุด การวิเคราะห์ชุดแรกใช้งานวิจัยแต่ละเรื่องทั้ง 323 เรื่องเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ และมีการกำหนดรหัสตัวแปร 50 ตัวแปร แทนลักษณะ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีวิทยา สภาพ ประวัติการพิมพ์งานวิจัย และภูมิหลังของผู้ทำวิจัย ในการวิเคราะห์ชุดที่สองมีการใช้รหัสตัวแปรเพิ่มอีก 15 ตัวแปร เพื่อแทนประเภท จำนวนหน่วย และคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประเภท และความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ประเภทของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม วิธีการวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ เนื่องจากงานวิจัยบางเรื่องมีการรายงานข้อค้นพบมากกว่าหนึ่งประเด็น ดังนั้นหน่วยการวิเคราะห์ชุดที่สองจึงประกอบด้วย ค่าขนาดอิทธิพล 208 ค่า และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 336 ค่าจากงานวิจัย 144 เรื่อง ผู้วิจัยทั้งสองคนแยกกันทำประเมิน และลงรหัสรายงานวิจัยแต่ละเรื่อง เมื่อเสร็จแล้วจึงร่วมกันพิจารณาทบทวนผลการประเมินและแบบการให้รหัส โดยมีกรอบอภิปรายและตรวจสอบซ้ำเมื่อมีผลงานต่างกันเพื่อให้ได้ผลสรุปตรงกัน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการประมาณค่าดัชนีมาตรฐาน 2 ดัชนี (ขนาดอิทธิพล และสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์) การตรวจสอบการแจกแจงของค่าประมาณดัชนีมาตรฐาน การบูรณาการค่าประมาณดัชนีมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะงานวิจัยกับดัชนีมาตรฐาน จำนวนงานวิจัย 179 เรื่อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วทำสรุปย่อ และจัดกลุ่มตามเนื้อหาสาระ จากนั้นจึงร่วมกันพิจารณาทบทวนการจัดกลุ่ม และจัดทำโครงสร้างการวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกัน

ผลการวิเคราะห์ชุดแรกในการวิเคราะห์อภิมานแสดงว่ามีการทำวิจัยตามแนวนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 และแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2535 แต่ละด้านอย่างไม่สมดุล งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาด้านการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคล และการศึกษาภาคบังคับ แต่มีงานวิจัยน้อยมากเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน การศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสมีงานวิจัยประมาณครึ่งหนึ่งเป็นงานวิจัยที่ทำเป็นวิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ทำโดยครูอาจารย์ และผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาโท ประมาณร้อยละ 57 ของงานวิจัยทั้งหมดได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย แต่มีงานวิจัยเพียงร้อยละ 12 และ 13 ที่มีการลงพิมพ์ในวารสาร และเสนอในที่ประชุมวิชาการตามลำดับ ด้านวิธีวิทยาการวิจัย พบว่า มีงานวิจัยร้อยละ 37, 19 12 และ 8 ของงานวิจัยที่ใช้แบบการวิจัยเชิงบรรยาย การวิจัยเชิงทดลอง การศึกษาเปรียบเทียบ และการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ตามลำดับ แต่มีงานวิจัยเพียงร้อยละ 21, 23, 6 และ 8 ของงานวิจัยที่ใช้การทดสอบสถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสหสัมพันธ์แบบง่าย และการวิเคราะห์การถดถอย คุณภาพของรายงานการวิจัยค่อนข้างต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยผลการประเมิน 62.98 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คุณภาพงานวิจัยแตกต่างกันตามคุณลักษณะงานวิจัย ซึ่งพบว่า งานวิจัยที่มีคุณภาพสูง ได้แก่ งานวิจัยที่ทำโดย ครู/อาจารย์/ศึกษานิเทศก์ เป็นงานวิจัยที่ใช้แบบการวิจัยและพัฒนา หรือการวิจัยเชิงทดลอง เป็นงานวิจัยที่รับทุนสนับสนุนการวิจัย ใช้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพสูง และใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ชุดที่สองในการวิเคราะห์อภิมานแสดงว่าค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของค่าประมาณดัชนีมาตรฐานที่ปรับแก้แล้วทั้งสองดัชนี คือ ขนาดอิทธิพล และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าเท่ากับ .324 และ .215 ดัชนีมาตรฐานทั้งสองมีค่าแตกต่างกันตามตัวแปรต่อไปนี้ 1) เนื้อหาสาระของงานวิจัย โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีสูง คืองานวิจัยที่ศึกษาด้านสื่อการสอน ด้านการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร 2) นโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คือ งานวิจัยด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคล การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา การศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) นโยบายที่กำหนดตามแผนการศึกษาชาติ โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คือ งานวิจัยด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีการสื่อสารสำหรับการขยายบริการการศึกษา การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาครู ประจําการ การอบรมเลี้ยงดูเด็กและพัฒนาการเด็ก 4) ระดับการศึกษา โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คืองานวิจัยระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา การฝึกหัดครู 5) วุฒิของผู้ทำวิจัย โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คืองานวิจัยที่ผู้ทำวิจัยมีวุฒิปริญญาตรีต่างประเทศ ปริญญาโท 6) การเผยแพร่งานวิจัย โดยงานวิจัยที่มีการเสนอในที่ประชุมสัมมนา มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีสูงสุด 8) ประเภทตัวแปรตาม โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คืองานวิจัยที่ใช้ตัวแปรตามดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิด/สติปัญญา พฤติกรรมและสาเหตุ 9) ประเภทของตัวแปรอิสระ โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนี

มีค่าสูง คือ งานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรอิสระต่อไปนี ภูมิหลังของครู รูปแบบการสอน การจัดกิจกรรม การฝึกอบรมระยะสั้น 3 – 5 วัน การสอนโดยมีกิจกรรม บทเรียนสำเร็จรูป การสอนด้วยสื่อ 10) วิชาที่สอน โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คือ งานวิจัยที่ศึกษาในวิชาต่อไปนี้ วิชาภาษา และวิชารวมเป็นกลุ่ม สอน. ในระดับประถมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิชาครู 11) วิธีวิทยาที่ใช้ในการวิจัย โดยงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของดัชนีมีค่าสูง คืองานวิจัยที่เป็นการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน การทดลองที่มีการวัดก่อนและการวัดหลัง การวิจัยเชิงประเมิน แบบการวิจัยและพัฒนา เป็นงานวิจัยที่ใช้การสังเกต ใช้เครื่องมือวิจัยมีคุณภาพสูง และการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยอธิบายความแปรปรวนในผลการวิจัยวัดในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ถึงร้อยละ 33 อิทธิพลของตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงจากมากไปน้อย คือ ประเภทตัวแปรอิสระ การเสนอผลงานในที่ประชุมสัมมนา ประเภทงานวิจัย คุณภาพงานวิจัย วุฒิของผู้ทำวิจัย ปีที่ทำงานวิจัยเสร็จ และขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผลของการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัย 10 กลุ่ม พบว่า ในจำนวนงานวิจัย 179 เรื่อง มีงานวิจัย 14 เรื่องในกลุ่มแรก ศึกษาด้านหลักสูตร และได้ผลการวิจัยเป็นหลักสูตรใหม่ที่เกิดขึ้น หลักสูตรที่ตรวจสอบแล้วว่าเหมาะสม มีงานวิจัย 27 เรื่อง ศึกษาปัญหาและวิธีแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง และมีปัญหาน้อยเกี่ยวกับคุณลักษณะนักเรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีงานวิจัย 10 เรื่องทำการประเมินวิธีการสอน และพบว่าคุณภาพการสอนอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง และเสนอแนะให้มีการพัฒนาบุคลากร มีงานวิจัย 58 เรื่อง ทำการวิจัยด้านการบริหาร การศึกษา และให้ข้อเสนอแนะว่ายังมีความต้องการจำเป็นในเรื่อง การบริหารงานบุคคล การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร แต่การวางแผนและการบริหารจัดการโดยทั่วไปไม่มีความเหมาะสม มีงานวิจัย 9 เรื่อง รายงานว่าคุณภาพการนิเทศการศึกษามีความเหมาะสม มีปัญหาระดับน้อยถึงปานกลางและมีรายงานการพัฒนาชุดของตัวบ่งชี้สำหรับวัดความสำเร็จของการนิเทศ มีงานวิจัย 4 เรื่อง ศึกษาด้านการแนะแนว สรุปได้ว่านักเรียน ครูและผู้บริหาร เห็นด้วยกับการใช้ระเบียบข้อบังคับเรื่องวินัย และการลงโทษ ตลอดจนกระบวนการแนะแนว มีงานวิจัย 27 เรื่อง ทำการวิจัยและพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แบบสอบ/เครื่องมือวัด/วิธีการวินิจฉัย/แบบประเมิน รวมกัน 20 รายการ และได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับสร้างธนาคารข้อสอบของโปรแกรม มีงานวิจัย 6 เรื่อง ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัย โดยศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา และการเพิ่มอัตราตอบกลับแบบสอบถาม มีงานวิจัย 5 เรื่อง ทำการวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม และพฤติกรรมศาสตร์ (แม้ว่าจะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แต่ผู้ทำวิจัยเสนอรายงานในเชิงพรรณนาเท่านั้น) และในกลุ่มสุดท้ายมีงานวิจัย 16 เรื่อง ศึกษาเชิงพรรณนา/บรรยาย/สภาวะ/วิถีชีวิต/ประเด็นสำคัญ ในชุมชนและการบริหารองค์กร จากข้อค้นพบในการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 4 ประการ ประการแรก ควรกระตุ้นและสนับสนุนให้นักการศึกษาทำการวิจัยขั้นสูงในสาขาที่มีการวิจัยน้อยให้มากขึ้น ประการที่สองควรมีการนำผลการวิจัยตามตัวแปรที่ให้ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการขยายบริการการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ประการที่สาม องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยควรได้รับการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมทำวิจัย และจัดกิจกรรมการเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับ

ผลการวิจัยและประการสุดท้าย สำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต นักวิจัยควรต้องรายงานค่าสถิติที่เป็นผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ห่อภิมาณต่อไป ควรมีการพัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณให้ได้ผลการวิเคราะห์ถูกต้องและแปลความหมายได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และควรมีการนำวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูง เช่น ลิสเรส เอช.แอล.เอ็ม มาใช้เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

อรพินธ์ ใจสุนทร (2542) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีในเขตภาคเหนือตอนบนโดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อสรุปของความสัมพันธ์ระหว่างสภาพบุคคล ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี และอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย โดยศึกษาจากตัวอย่างรายงานวิจัยของหน่วยงานและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นไปที่ทำสำเร็จในช่วงปี พ.ศ. 2527-2540 จำนวน 60 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในเชิงบวก ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในเชิงบวก ผลของการฝึกอบรม ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรม มีความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม การให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ดีกว่าใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย การวิเคราะห์เพื่ออธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 27.21

สุภา ณ สุโหลง (2545) การสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนทำมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รองลงมาคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชาที่ทำวิจัยมากที่สุดคือภาษาไทย ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือการวิจัยเชิงทดลองแบบไม่มีกลุ่มควบคุม กลุ่มที่ศึกษาส่วนใหญ่มาจากนักเรียนที่มีปัญหาทั้งหมด มีพื้นฐานของกลุ่มที่ศึกษาเท่ากับ 15 คน มีฐานของระยะเวลาที่ทำวิจัยคือ 4 สัปดาห์ เครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุดคือ แบบสอบถามและแบบฝึก 2) คุณภาพของรายงานการวิจัยของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3) ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพของรายงานการวิจัยได้ร้อยละ 83.5 4) วิธีพัฒนาที่มีการใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานักเรียนมากที่สุด คือ แบบฝึก รองลงมา ได้แก่ วิธีสอนเสริม สื่อการสอน กระบวนการกลุ่ม และศึกษาด้วยตนเอง ตามลำดับ 5) ความสำเร็จในการแก้ปัญหาแยกตามประเภทของวิธีพัฒนา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความสำเร็จ ดังนี้ เสริมร้อยละ 94.82 กระบวนการกลุ่มร้อยละ 93.80 สื่อการสอนร้อยละ 93.12 แบบฝึกร้อยละ 92.53 วิธีสอนร้อยละ 92.16 ศึกษาด้วยตนเองร้อยละ 90.75 โดยภาพรวมแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานักเรียนมีความสำเร็จร้อยละ 93.1 6) ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้ร้อยละ 77.1

วิไลพร วรจิตตานนท์ (2547) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ข้อค้นพบของงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2546 จำนวน 60 เล่ม โดยสร้างแบบสรุปรายงานการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การวิเคราะห์แบบแจกแจงความถี่ จำแนกตามตัวแปรที่สำคัญ งานวิจัยส่วนใหญ่ที่นำมาสังเคราะห์มาจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่มีการพิมพ์มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2543 สมรรถภาพครูมัธยมศึกษาเป็นระดับที่ทำการวิจัยมากที่สุด วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน แหล่งที่มาของข้อมูลส่วนใหญ่มาจากครู อาจารย์ ผลสังเคราะห์งานวิจัย พบว่าสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมเมื่อ เมื่อทำการทดสอบกับตัวแปรต้นต่างกัน คือประสบการณ์ในการสอนวิทยาศาสตร์ เพศ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์อบรมการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่า สมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวแปรสาขาการศึกษา มีความแตกต่างกัน โดยครูวิทยาศาสตร์ที่จบการศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์มีสมรรถนะครูวิทยาศาสตร์สูงกว่าครูวิทยาศาสตร์ที่จบการศึกษาสาขาอื่นๆ

สรัตินี แก้วคำ (2548) บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การสังเคราะห์งานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 2) วิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์และศึกษาตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ คือ วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 เล่ม ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) คุณภาพของวิจัย/วิทยานิพนธ์ ทั้ง 50 เล่ม มีคุณภาพระดับดี มีคะแนนคุณภาพอยู่ในช่วง 2.20 - 3.68 พบว่า ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีคุณภาพระดับดีมาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ การสรุปและอภิปรายผล และการนำเสนอรายงานอยู่ในระดับดี และกรอบแนวคิดในการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพงานวิทยานิพนธ์ได้ร้อยละ 95.6 โดยมีจำนวนหน้างานวิจัย ตัวแปรต้นมีศึกษาที่ภาคกลาง จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย อธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานตามบทบาททั้ง 12 บทบาท โดยมี 4 บทบาทที่ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 1) บทบาทด้านการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน 2) บทบาทด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 3) บทบาทด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และ 4) บทบาทด้านปฏิบัติอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา นอกจากนี้ พบว่า การปฏิบัติงานใน พ.ศ.2547 มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุดเมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2546 การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากกลุ่มผู้แทนครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มผู้แทนอื่น ๆ โดยเฉพาะบทบาทที่

เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย 1) ปฏิบัติที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย (1) การมีถิ่นกำเนิดในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกับผู้บริหารและครู (3) เวลา (4) ฐานะทางเศรษฐกิจ (5) ความประพฤติของผู้บริหาร (6) ชื่อเสียงของโรงเรียน และ (7) การให้ความสำคัญต่อการศึกษานักเรียน ผู้นำชุมชน 2) ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานของโรงเรียน 2) ผู้บริหารไม่มีแผนหรือปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน 3) โรงเรียนขาดการติดต่อกับคณะกรรมการ และ 4) สภาพเศรษฐกิจของชุมชน

พัศวรรณ คำทองสุข (2550) การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ: การวิเคราะห์ห้วงอวกาศและการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ลักษณะและปริมาณงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2) วิเคราะห์ลักษณะและความแตกต่างของขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย 3) วิเคราะห์เนื้อหาของผลงานวิจัยทางด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และ 4) สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จำนวน 49 เล่ม และมีค่าขนาดอิทธิพลศึกษาจำนวน 60 ค่า และมีตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษารวม 29 ตัวแปร ผลการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า 1) งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จำนวน 49 เรื่อง ประกอบด้วยงานวิจัยเชิงปริมาณ 29 เรื่อง งานวิจัยเชิงผสมผสาน 3 เรื่อง งานวิจัยเชิงคุณภาพ 17 เรื่อง งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลองและศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ค่าขนาดอิทธิพลในระดับรายงานการวิจัย มีจำนวน 32 ค่า และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.504 ส่วนในระดับชุดการทดสอบสมมติฐานมีค่าขนาดอิทธิพล จำนวน 60 ค่า และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.914 3) ค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลมีความแตกต่างกันตามตัวแปรต่อไปนี้ คือ ตัวแปรประเภทของสื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน ประเภทตัวแปรตาม แบบแผนการวิจัย จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือวัดตัวแปรอิสระ 1) ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่มีการวิจัยมี 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอดแทรกชีวิตจริงเข้ากับเนื้อหาวิชาที่เรียนและ (2) รูปแบบการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น 2) ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ พบว่า มีการวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2 รูปแบบ คือ การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับงานวิจัยในด้านการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการศึกษาครบทุกช่วงชั้น โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ถูกนำมาสอดแทรกกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นมากที่สุด ส่วนงานวิจัยด้านการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 โดยลักษณะของการบูรณาการมี 2 แบบ คือ แบบคู่ขนานหรือบูรณาการระหว่าง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนอีกแบบ คือ พหุวิทยาการ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้เป็นแกนกลางมี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

นันทิ เชียงชนะ (2550) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษา: การวิเคราะห์ อภิमानและการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางดนตรีศึกษา 2) เพื่อประเมินและเปรียบเทียบคุณภาพงานวิจัยทางดนตรีศึกษาระหว่างกลุ่มงานวิจัยที่มีคุณลักษณะต่างกัน 3) เพื่อประเมินค่าเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของผลการวิจัยตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณและเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ จำนวน 129 เล่ม เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ 62 เล่มและงานวิจัยเชิงคุณภาพ 67 เล่ม พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2516-2550 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์ HLM และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า

1) ผลการพัฒนารอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางดนตรีศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน คือ บริบทของการเรียนการสอนดนตรี การบริหาร การนิเทศการเรียนการสอน การวิจัยทางดนตรีศึกษา การศึกษาทางดนตรี และผลที่เกิดจากการเรียนดนตรี

2) ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยทางดนตรีศึกษาพบว่า งานวิจัยเชิงปริมาณมีคุณภาพโดยสรุปในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและงานวิจัยเชิงคุณภาพมีคุณภาพโดยสรุปในภาพรวมอยู่ในระดับดีตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพของงานวิจัย ได้แก่ คณะและสาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัย แผนแบบการวิจัยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คุณภาพเครื่องมือและประเภทการวิเคราะห์ข้อมูล

3) ค่าอิทธิพลในระดับเล่มวิทยานิพนธ์จำนวน 62 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.383 ในระดับชุดในการทดสอบสมมติฐานจำนวน 159 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.422 และตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของค่าประมาณขนาดอิทธิพลในระดับเล่มวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ประเภทเครื่องมือ ปีที่ทำงานวิจัยเสร็จ ประเภทสมมติฐาน สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คุณภาพเครื่องมือ และประเภทการวิเคราะห์

4) ผลการวิเคราะห์เนื้อหา 6 ด้าน คือ 1) ประวัติ วัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรี พบว่าเน้นการถ่ายทอดโดยการเลียนแบบผู้สอน 2) หลักสูตรดนตรี พบว่าควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรี หรือพัฒนา วิเคราะห์หลักสูตรดนตรีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การเรียนการสอนดนตรี พบว่าการพัฒนาสื่อ รูปแบบการสอน กิจกรรมดนตรี การมีส่วนร่วมของชุมชนงบประมาณที่เพียงพอ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) การวัดประเมินผลการเรียนดนตรี พบว่า มีการทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์แบบสอบถาม การประเมินหลักสูตร 5) การบริหารจัดการกิจกรรมดนตรี พบว่า การบริหารจัดการกิจกรรมดนตรีมีการทำงานตามหน้าที่ในแต่ละฝ่าย ตั้งแต่ครู ผู้บริหาร นักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรม 6) วิชาชีพดนตรี พบว่า มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อผลิตศิลปิน และเพื่อผลิตครูสอนดนตรี

อริยา ทองกร (2550) การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยวิธีการวิเคราะห์อภิमान มีวัตถุประสงค์เพื่อ ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

ส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 132 เรื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2548 งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ มีตัวแปรตามเป็นพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การสังเคราะห์งานวิจัยมี 2 ส่วน คือการสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงคุณภาพโดยใช้การเคราะห์เนื้อหา และการสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงปริมาณโดยใช้การวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีของ Glass

ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 92.42 มีผู้ให้ความสนใจทำการศึกษากันมากในช่วง ปี พ.ศ. 2541-2544 คิดเป็นร้อยละ 41.66 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนมากเป็นกลุ่มบุคคลวัยทำงาน คิดเป็นร้อยละ 43.77 รองลงมาเป็นกลุ่มผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 29.26 เครื่องมือวัดของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 57.82 เครื่องมือที่ใช้วัดส่วนใหญ่มีคุณภาพระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 62.87 งานวิจัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการตั้งสมมติฐานแบบสองทาง คิดเป็นร้อยละ 68.93 และมีการตั้งระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.69 ตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ คือ ตัวแปรปัจจัยภายในบุคคลทั้ง 4 ตัว ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ เจตคติต่อการส่งเสริมสุขภาพและความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนตัวแปรปัจจัยภายนอกบุคคล พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และบุคลากรทางการแพทย์ สาธารณะสุขต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพมากกว่าด้านอื่นๆ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ให้ความสนใจศึกษาวิจัยกันมาก คือ กลุ่มบุคคลวัยทำงาน ซึ่งงานวิจัยที่ศึกษาในกลุ่มวัยทำงาน ตัวแปรปัจจัยภายในบุคคลพบว่า ค่านิยม เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพมากกว่าด้านอื่นๆ สำหรับปัจจัยภายนอกบุคคล พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวญาติ เพื่อนบ้าน

จากการศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายด้านข้อมูลลักษณะทั่วไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นปัจจัยจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สรุปประเด็นการศึกษาศาสนะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย (ข้อมูลลักษณะทั่วไปจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง)

ชื่อผู้วิจัย (ปีที่พิมพ์)/ประเด็นที่ศึกษา	สถาบัน	คณะ / สาขาวิชา	ประเภทของงานวิจัย	วัตถุประสงค์งานวิจัย	การสุ่มตัวอย่าง	ลักษณะการสุ่มตัวอย่าง	ภูมิภาคที่ศึกษา	เครื่องมือในการวิจัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	การอภิปรายผล	ข้อเสนอแนะผลการวิจัย	ผู้ไปใช้ประโยชน์	เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล	ปีที่ผลิต	การเผยแพร่ข้อมูล
1.สุวิมล ว่องวานิช อลิศรา ชูชาติ และคณะ (2539)	/	/	/	/	/	/	X	/	X	X	X	X	/	X	/	X
2.นงลักษณ์ วิรัชชัย สุวิมล ว่องวานิช (2541)	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	/	X	/	X	/	X
3.สรตน์ แก้วคำ (2548)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	/	/	/	X
4.ทศวรรณ คำทองสุข (2550)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5.นัทธี เชียงชนะ (2550)	/	/	/	/	/	/	X	/	X	X	X	X	/	X	/	X
6.สุนา ณ สุโหลง (2545)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
7. อริยา ทองกร (2550)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	X	/	/	/	X
8.วิไลพร วรจิตตานนท์ (2547)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	X	X	/	X	/	X
รวม	8	8	8	8	8	8	6	8	5	3	3	2	8	4	8	2

จากตารางที่ 2.1 ผู้วิจัยเลือกประเด็นที่ใช้ในการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ งานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช อลิศรา ชูชาติ และประวีต เอราวรรณ (2539), นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช (2541), อรพินธ์ ใจสุนทร (2542), สุนา ณ สุโหลง (2545), วิไลพร วรจิตตานนท์ (2547), สรตน์ แก้วคำ (2548), ทศวรรณ คำทองสุข (2550), นัทธี เชียงชนะนา (2550) และอริยา ทองกร (2550) ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกจากผลรวมคะแนนตัวแปรในด้านที่มีผู้วิจัยศึกษาประเด็นเดียวกัน ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้ 8 ด้าน ดังนี้ 1) สถาบัน 2) คณะ/สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) ภูมิภาคที่ศึกษา 6) กลุ่มตัวอย่าง 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสถานะองค์ความรู้ด้านเครือข่าย (การสังเคราะห์งานเชิงคุณภาพ)

งานวิจัยของ ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์ (2551) ศึกษาเรื่อง สถานะองค์ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม วิจัยวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยอภิมานเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและสังเคราะห์งานวิจัยทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ จากงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2535-2549 รวมถึงการศึกษาสถานะองค์ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในปัจจุบัน และมุ่งศึกษาแนวโน้มตลอดจนทิศทางการวิจัยด้านการคุ้มครองสิทธิเด็กเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในอนาคต การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยอภิมานเชิงคุณภาพ (Qualitative Meta Research) ซึ่งเป็นการวิจัยปฐมภูมิ (Primary Research) โดยศึกษาจาก งานวิจัยส่วนบุคคล งานวิจัยจากองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ และวิทยานิพนธ์จากสถาบันการศึกษา สอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพทั้ง 27 เรื่องให้เห็นวาทานวิจัยส่วนใหญ่ มุ่งศึกษาประสิทธิภาพของมาตรการทางกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ขอบค้นพบจาก งานวิจัยสรุปได้วาทมาตรการทางกฎหมายส่วนใหญ่ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายขาดความชัดเจนในการกำหนด ขอบเขต กลุ่มเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติ รวมถึงปัญหาบทบัญญัติของกฎหมายบางมาตรากลับละเมิดสิทธิเด็กเสียเอง อีกทั้งปัญหามาตรการทางกฎหมายที่ไม่สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองเด็กได้อย่างทันท่วงที งานวิจัยกลุ่มนี้ปรากฏเป็นจำนวนมาก แต่ประเด็นปัญหาการศึกษายังคงเป็น ประเด็นเดิมๆ ส่งผลให้ขาดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ เพื่อทำให้ปัญหามาตรการทางกฎหมายได้รับการแก้ไข นอกจากนั้นพบว่าการนำขอ ค้นพบจากงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการกำหนดแนวทางในประเมินปัญหายังเกิดขึ้นน้อยมาก

ขอค้นพบจากงานวิจัยจำนวนหนึ่งได้สะท้อนปัญหาการปฏิบัติงาน ในรูปแบบของสหวิชาชีพ โดยถึงแม้จะ สรุปได้วาทการปฏิบัติงานในรูปแบบสหวิชาชีพเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก แต่ขอค้นพบของงานวิจัยต่างสะท้อน ถึงความคาดหวังของวิชาชีพอื่นๆ ตอบทบาทของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในการทำหน้าที่เป็น แกนกลางประสานความร่วมมือของวิชาชีพอื่นๆ ให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ แต่กลับส่งผลให้ วิชาชีพอื่นๆ ลดทบาทของวิชาชีพ

ของตนโดยกลับไปมุ่งเน้นการปฏิบัติงานแบบต่างคนต่างทำ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก งานวิจัยส่วนใหญ่ ศึกษาเฉพาะบทบาทของวิชาชีพในการปฏิบัติงานให้ความคุ้มครองเด็กผู้เสียหาย แต่ปรากฏว่ามี งานวิจัยเพียงส่วนน้อยที่มุ่งศึกษากรณีเด็กผู้กระทำผิด

งานวิจัยของอุสา สุทธิสาคร (2551) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์สถานะองค์ความรู้ การวิจัยโดยประชาชนในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สังเคราะห์ การวิจัยโดยประชาชนในการ แก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน ว่ามีกระบวนการและลักษณะอย่างไร รวมถึงศึกษา สังเคราะห์การสร่าง กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ที่เกิดจากการวิจัยดังกล่าว ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ มาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในชุมชนและ ความยากจนในสังคมไทย โดยมีคำถามวิจัย 3 ข้อคือ 1) กระบวนการวิจัยของประชาชนเป็นอย่างไร 2) การวิจัยของประชาชนนำไปสู่การสร่างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชนได้อย่างไร และ 3) การเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชนนำไปสู่การสร่างแนวทางใน การแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างไร

วิธีการวิจัยใช้การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิจัยโดยประชาชนในการ แก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 133 เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2549 ด้วยการศึกษาริมาณ (Meta Study) ซึ่งมีขั้นตอนในการทำงานสามขั้นตอนคือ 1) การสังเคราะห์ข้อมูล (Meta-Data Analysis) 2) การสังเคราะห์วิธีวิทยา (Meta-Method) 3) การสังเคราะห์ทฤษฎี (Meta-Theory) จากนั้นจึงนำผลการศึกษาทั้งหมดมาสังเคราะห์เขาดวยกันอีกครั้ง

ผลการวิจัยด้านวิธีวิทยา วิธีวิทยาของการวิจัยประชาชนประกอบไปด้วยกระบวนการ หรือคุณลักษณะที่สำคัญ 3 มิติคือ 1) มิติด้านการสร่างจิตสำนึก และการเสริมพลัง (Mode of Consciousness Raising and empowerment) 2) มิติด้านความรู้ (Mode of Knowledge Management) ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้นเป็นความรู้ที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาชุมชนของตน 3) มิติของประสบการณ์การปฏิบัติ (Mode of Practice) กระบวนการวิจัยประชาชนเป็น กระบวนการที่เน้นการปฏิบัติจริง ญาณวิทยาของการวิจัยประชาชน เป็นญาณวิทยาที่ผสมผสานทั้งจากญาณวิทยาของถิ่นฐานนิยมนิยามและหลังปฏิฐาน นิยมทำให้งานวิจัยประชาชนมีลักษณะบูรณาการในดานวิธีวิทยาและเนื้อหาการวิจัย

ผลการวิจัยด้านกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้จากงานวิจัยประชาชน พบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ของชุมชน เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการ ปรับตัวต่อสถานการณ์ความขัดแย้งของปัญหาต่างๆที่ชุมชนเผชิญ 2) กระบวนการเรียนรู้ของ ชุมชน เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Practice) 3) ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ประชาชนนั้น มีทั้งส่วนที่เป็นความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit)

พระบัณฑิต สิทธิพล (2553) ศึกษาเรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับสวัสดิการดานการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานะองค์ความรู้ (Status of Knowledge) ของงานวิจัยสวัสดิการดานการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศึกษาจากวิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์

ศาสตรมหาบัณฑิต ภาคปกติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต โครงการบริหารงานยุติธรรม ภาคพิเศษคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีความเกี่ยวข้องกับสวัสดิการดานการศึกษาของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2531-2551 โดยใช้กรอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory) วิธีวิทยาการวิจัย (Meta Method) และผลการศึกษา (Meta Data Analysis)

ผลการสังเคราะห์ดานแนวคิดทฤษฎี แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการศึกษา พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและเมื่อพิจารณาแนวคิดทฤษฎีต่อไปแล้ว พบว่า เปนสถานะองค์ความรู้ดานสังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิติศาสตร์และจิตวิทยา ส่วนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าเกี่ยวเนื่องกับองค์ความรู้ดานจิตวิทยา พัฒนาการ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการดานการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีการเรียนรู้, ทฤษฎีพัฒนาการ, ทฤษฎีการจูงใจและแรงจูงใจ และทฤษฎีการปรับตัว แสดงให้เห็นถึงสถานะ องค์ความรู้ในดานจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษา ดานวิธีวิทยาการวิจัย ส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประเภทการวิจัยประยุกต์ (Applied Research)

ผลการศึกษามีข้อค้นพบ 3 ดาน ได้แก่ 1) ข้อค้นพบเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำ ผิดของเด็ก และเยาวชน 2) ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยตัวเด็ก ครอบครัวและชุมชน 3) ข้อค้นพบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการดานการศึกษา 4 ดาน ได้แก่ การบริการดานการเรียนการสอน, การบริการฝึกอาชีพ, การบริการดานสังคมสงเคราะห์และการบริการดานจิตวิทยา แสดงให้ เห็นถึงสถานะองค์ความรู้จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาการให้การปรึกษา

งานวิจัยของมาโนช มาละการ (2551) ศึกษาเรื่อง กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน : การสังเคราะห์การวิจัยและการวิเคราะห์เนื้อหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) วิเคราะห์กระบวนการ และรูปแบบการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบผลของการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน 4) เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เป็นแนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการชุมชน โดยวิธีการสังเคราะห์งานวิจัย และวิเคราะห์เนื้อหาจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ 8 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ 2) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นจากพื้นฐาน 3 ประการ (1) พื้นฐานองค์กรการเงินและกองทุนหมุนเวียนในชุมชน (2) พื้นฐานมากจากการผลิต (3) พื้นฐานมาจากอุดมการณ์ศาสนา 2) ปัจจัยสนับสนุนประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติผู้นำและสมาชิก ทรัพยากรและภูมิปัญญาชุมชนรวมทั้งกิจกรรมร่วมทางสังคม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทุนและวิชาการจากภาครัฐและเอกชน ปัจจัยสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สังคม/วัฒนธรรมและเทคโนโลยี 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานพบว่า มีรูปแบบการดำเนินงานโดยการระดมทุนและการตั้งกองทุนทางการเงิน เพื่อช่วยเหลือสมาชิกและผู้ประสบความเดือดร้อน โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ คือ ทุนที่มีอยู่ในชุมชนรวมถึงการสนับสนุนทุนและวิชาการจากภาครัฐและเอกชน 4) ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เป็นแนวทางในการพัฒนางานสวัสดิการ

ชุมชน 1) ปัญหาและความต้องการของชุมชน 2) การกำหนดนโยบายพัฒนางานสวัสดิการชุมชน 3) การระดมทุนเพื่อสร้างอาชีพและช่วยเหลือผู้ประสบความเดือดร้อน 4) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน 6) การบริหารจัดการ 7) การจัดตั้งองค์กรและเครือข่ายชุมชน

วรรณพร กระต่ายทอง (2551) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม อาณา ไขว้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานะองค์ความรู้ (Status of Knowledge) ของงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมศึกษาจากวิทยานิพนธ์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องของ กับกระบวนการยุติธรรม ในระหว่างปี พ.ศ. 2529-2549 จำนวน 298 เรื่อง จากนั้นจึงใช้ “คำสำคัญ” (keywords) จำนวน 4 คำ คือ สวัสดิการสังคม (Social Welfare) สังคมสงเคราะห์ (Social Work) บริการสังคม (Social Services) และสงเคราะห์ เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกวิทยานิพนธ์ ไดวิทยานิพนธ์จำนวน 63 เรื่อง โดยใช้กรอบการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta theory) วิธี วิทยาการวิจัย (Meta Method) และผลการศึกษา (Meta Data Analysis) ของ Deborah L. Finfgeld

ขอคนพบตานแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ในงานกระบวนการยุติธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ทฤษฎี จิตวิเคราะห์ของ Freud ทฤษฎีการปรับตัวแนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์หลังปล่อยการพิทักษ์ สิทธิประโยชน์ การปฏิบัติงานสหวิชาชีพ ทฤษฎีทางอาชญาวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม ทฤษฎีการควบคุม และแนวคิดการทารุณกรรมเด็ก ซึ่งเห็นถึงการให้ความสำคัญกับการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ และวิธีการปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมาย

ในดานวิธีวิทยาการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ร้อยละ 84.1 และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะเป็น ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา มากที่สุด ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร้อยละ 11.0 พบว่าการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยมากเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

และขอคนพบตานผลการศึกษาพบว่า ผู้วิจัยสามารถทำการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาใหม่มีความสอดคล้องกับทั้ง กระบวนการวิจัยและแนวคิด ทฤษฎีเป็นไปตามกรอบที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งในงานวิทยานิพนธ์เชิงคุณภาพก็เช่นเดียวกันสามารถนำเสนอ ขอคนพบใหม่ สถานะองค์ความรู้ของงานสังคมสงเคราะห์ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษาไม่ว่าจะเป็นวิจัยทั้งเชิงสำรวจ เชิงคุณภาพก็ตาม พบว่า สถานะองค์ความรู้ยังคงหยุดนิ่ง เนื่องจากขอคนพบดังกล่าวข้างตน มีลักษณะซ้ำซ้อนและเป็นการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎีเดิมตามกระบวนการวิจัย

การศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย (ด้านการวิเคราะห์ อภิปรายเชิงคุณภาพ) ผู้วิจัยประยุกต์ใช้จากงานวิจัยของ ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์ (2551), อุสา สุทธิสาคร (2551), พระบัณฑิต สิทธิพล (2553), มาโนช มาละการ (2551), วรรณพร กระต่ายทอง (2551)

ตารางที่ 2.2 สรุปประเด็นสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย (การวิเคราะห์อภิมานเชิงคุณภาพ)

ชื่อผู้วิจัย (ปีที่พิมพ์)/ประเด็นที่ศึกษา	วิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละเรื่องตีความสู่สถานะองค์ความรู้	วิเคราะห์สังเคราะห์วิธีการวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละเรื่องตีความสู่สถานะองค์ความรู้	วิเคราะห์สังเคราะห์วิจัยผลการศึกษาข้อค้นพบที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละเรื่องตีความสู่สถานะองค์ความรู้	วิเคราะห์แบบญาณวิทยา
1. ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์ (2551)	/	/	/	x
2 อุสา สุทธิสาคร (2551)	/	/	/	/
3.พระบัณฑิต สิทธิพล (2553)	/	/	/	x
4. มาโนช มาละการ (2551)	/	/	/	x
5.วรรณพร กระต่ายทอง (2551)	/	/	/	x
รวม	5	5	5	1

ประเด็นสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่าย โดยมีปัจจัย ดังนี้ 1) วิเคราะห์สังเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละเรื่องตีความสู่สถานะองค์ความรู้ 2) วิเคราะห์สังเคราะห์วิธีการวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละเรื่องตีความสู่สถานะองค์ความรู้ 3) วิเคราะห์สังเคราะห์วิจัยผลการศึกษาข้อค้นพบที่ใช้ในงานวิจัยแต่ละเรื่องตีความสู่สถานะองค์ความรู้

2.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย

2.5.1 ความหมายเครือข่ายทางสังคม

Mitchell (1969 อ้างถึงใน เบญจา ยอดดำเนิน และคณะ, 2531: 345) เครือข่ายทางสังคม (Social Network) หมายถึง สายใยความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่นๆ อีกหลายๆ คนทางสังคมที่บุคคลมีต่อกันและลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นสามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลเหล่านี้ได้

Jeremy, Boissevain and, Mitchell (1974: 22) ให้นิยามของเครือข่ายทางสังคมหมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลโดยมีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ชูชัย ศุภวงศ์ (อ้างถึงใน สุวิทย์ วิบุลย์ผลประเสริฐ, 2540: 11) ให้ความหมายของเครือข่ายทางสังคม (Social Network) หมายถึง เครื่องมือทางสังคมในรูปแบบของประชาสังคมที่ผู้คนในสังคมเห็นวิกฤติการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนที่ยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาสังคม (ประชาชน) ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือการกระทำบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์

นฤมล นิราทร (2543: 6) ได้อธิบายความสัมพันธ์ หรือสังคมเครือข่าย หมายถึง กลุ่มของจุดต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงต่อกันด้วยเส้น โดยจุดต่างๆ คือ บุคคลหรือกลุ่ม ส่วนเส้นที่เชื่อมนี้ คือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ มีต่อกัน

พระมหาสุทิตย์ อาภาภิโร (2547: 6) เครือข่ายทางสังคม (Social Network) หมายถึง ความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร การร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย เครือข่ายมีความสัมพันธ์กับแบบแผนหรือเส้นทางของปัจเจกบุคคลและกลุ่มคน โดยเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและความสัมพันธ์อันใกล้ชิด

รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล และคณะ (2555: 127) อธิบายเครือข่ายทางสังคม (Social Network) เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจในสังคมยุคปัจจุบันและเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการต่างๆ แทบทุกวงการ ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเครือข่ายทางสังคมสามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะเครือข่าย ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายและการไหลเวียนของสารสนเทศภายในของเครือข่ายนั้นเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างทุนทางสังคม

ธีรฤติ กายแก้ว (2556: 8) อธิบายเครือข่ายทางสังคม (Social Network) หมายถึง รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกบุคคล กลุ่ม ผ่านรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยการทำกิจกรรมร่วมกันตลอดจนมีเป้าหมายเดียวกัน

สรุปความหมายเครือข่ายทางสังคม (Social Network) หมายถึง ความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคล องค์กร ที่ร่วมกันภายใต้วัตถุประสงค์ จิตสำนึกที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร โดยมีพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ที่ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน

2.5.2 เครือข่ายกับการทำงานร่วมกันเป็นธรรมชาติ

แนวคิดทุนทางสังคม (Social capital) (Putnam, 1993; Fawcett et al, 2000) รองรับแนวคิดเครือข่าย แนวความคิดที่เกี่ยวข้องรวมถึงการแลกเปลี่ยนทั่วไป เช่น เครือข่ายภาคประชาชนมีทรัพยากรในการแลกเปลี่ยนมาก เช่นเดียวกับความหลากหลายของบรรทัดฐานและค่านิยมอื่น ๆ รวมทั้งความไว้วางใจ ความไว้วางใจและความคิดของการแลกเปลี่ยนผ่านการเผชิญหน้าปฏิสัมพันธ์เมื่อเวลาผ่านไป เครือข่ายภาคประชาชนมีแนวโน้มที่จะทำงานร่วมกันหน่วยงานในแนวนอน

กุญแจสำคัญในการบรรลุถึงเป้าหมายของการทำงานร่วมกันเครือข่าย ในความเป็นจริง นักวิจัยบางคนหมายถึงเครือข่ายที่กำหนดเป็น 'ความร่วมมือร่วมกัน' คือ พันธมิตรในกลุ่มผู้คนและองค์กรจากหลายภาคส่วนเช่นโรงเรียนและธุรกิจการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Roussos and Fawcett, 2000: 360) (Alliances Among People and Organizations from Multiple Sectors, Such as Schools and Businesses, Working Together to Achieve a Common Purpose) หนึ่งในนักวิชาการให้นิยามว่าความร่วมมือกันเป็นเส้นเลือดใหญ่ของความเป็นหุ้นส่วน (Weiner et al, 2000: 53)

Gray and Wood (1991) การทำงานร่วมกันกำหนดเป็น กระบวนการที่บุคคลที่เห็นด้านต่างๆของปัญหาอย่างสร้างสรรค์สามารถสำรวจความแตกต่างของพวกเขาและการค้นหาสำหรับการแก้ปัญหาที่นอกเหนือไปจากการมองเห็นที่ จำกัด ของตัวเองในสิ่งที่เป็นไปได้

Swan and Morgan (1992) ความแตกต่างระหว่างความร่วมมือการประสานงานและการทำงานร่วมกัน จากมุมมองของพวกเขาเป็นความร่วมมือที่มีความซับซ้อนน้อยในขณะที่การทำงานร่วมกันเป็นความซับซ้อนมากที่สุด ความร่วมมือระหว่างองค์กร ถูกกำหนดให้เป็น กระบวนการของการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวันต่อวันขององค์กร การประสานงานระหว่างหน่วยงานคือ กระบวนการการมีส่วนร่วมในความพยายามที่หลากหลาย ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์อันราบรื่นขององค์กรอิสระ, เจ้าหน้าที่ หรือทรัพยากร การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน โดยการวางแผนที่ชัดเจนมากขึ้น

Swan and Morgan (1992: 24-25) แนวคิดที่สำคัญในการให้ความร่วมมือ 1) ความร่วมมือไม่สามารถสั่งกันได้ 2) ความร่วมมือกันเป็นทั้งกระบวนการและทัศนคติ 3) ความร่วมมือกันจำเป็นต้องใช้เวลา 4) ความร่วมมือกันของเครือข่ายไม่ได้พัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน 5) ความร่วมมือกันต้องมีรู้จักประณีประนอมกันในเครือข่าย 6.ความร่วมมือกันต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน

2.5.3 ทำไมต้องถึงต้องใช้เครือข่าย

Hill (2002: 13); Ackoff (1974) ให้เหตุผลว่าทำไมถึงต้องมีเครือข่ายว่า เครือข่าย หรือ พันธมิตรความร่วมมือกัน ช่วยให้องค์กรสามารถรับมือกับความวุ่นวายที่ซับซ้อนในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่นทฤษฎีฟังกาทรพยากรณ์ชี้ให้เห็นว่าเครือข่ายเป็นวิธีการที่จะรักษาความเป็นอิสระขององค์กรในขณะที่สามารถแสวงหาทรัพยากรที่จำเป็น 1) ต้องการที่จะจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อน ยุ่งยากวุ่นวาย 2) ตัวกระตุ้นทางการเงินภายนอก 3) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 4) ความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลง 5) ต้องการรวมกลุ่มทรัพยากร (Mays et al., 1998: 519) 6) ต้องการรวมกลุ่มความเชี่ยวชาญ (Mays et al., 1998: 519) 7) ความต้องการที่จะสร้างความสามารถในการปรับตัวเข้าในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยีและการตลาด Alter and Hage (1993) 8) ความต้องการ/ความปรารถนาที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ Alter and Hage (1993) 9) ช่วยให้องค์กรที่อยู่ในกำกับของรัฐสามารถแสวงหาทรัพยากรที่จำเป็น 10) ต้องการความถูกต้องชอบธรรมในหน่วยงานและชุมชนโดยรอบ 11) ปรารถนา/ต้องเพิ่มอำนาจทางการเมืองภายในชุมชน/นโยบายหลัก 12) ต้องการที่จะเอาชนะปัญหาอุปสรรคในการส่งมอบบริการ 13) เครือข่ายอาจสร้างโอกาสเพื่อทำผลประโยชน์ขององค์กร (Mays et al., 1998: 518) 14) เครือข่ายมีการทำงานที่หลากหลาย เครือข่ายเป็น การกระทำของการสร้างหรือการรักษากลุ่ม องค์กรเพื่อวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนเพื่อเพิ่มสมาชิกในองค์กร (Alter and Hage, 1993)

2.5.4 ประเภทของเครือข่ายทางสังคม

สนธยา พลศรี (2550: 229-242) ได้แบ่งประเภทของเครือข่ายตามหลักเกณฑ์ ที่นิยมใช้กันทั่วไป คือ

1) แบ่งตามความซับซ้อนของกลไกการทำงาน โดยพิจารณาจากความซับซ้อนในการรวมตัว และขยายตัวของสมาชิกจากความซับซ้อนน้อยแล้วเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายชั้นเดียว เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกเพียงระดับเดียวโครงสร้างไม่มีความซับซ้อนมากนัก

(2) เครือข่ายหลายชั้นเป็นเครือข่ายที่สมาชิกรวมกันในลักษณะของการขยายเครือข่ายออกไปหลายระดับหรือหลายชั้น ซึ่งจะมีความซับซ้อนหลายระดับ

2) การแบ่งตามสภาพและบทบาทของสมาชิกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายแนวนอน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีลักษณะคล้ายคลึงกันเมื่อรวมเป็นเครือข่ายจะมีตำแหน่ง และหน้าที่ที่ทดเทียมกัน ไม่มีใครมีอำนาจเหนือกว่าใคร แต่ต่างนำศักยภาพของตนมาใช้ในการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างเต็มที่

(2) เครือข่ายแนวตั้ง เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีลักษณะแตกต่างกัน เมื่อรวมเป็นเครือข่ายสมาชิกจะมีตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป เช่น สมาชิกแกนนำ สมาชิกธรรมดา สมาชิกสมทบ เป็นต้น

3) การแบ่งตามระดับการรวมตัวของสมาชิก เป็นการแบ่งประเภทของเครือข่ายตามลักษณะการมารวมกันเป็นเครือข่ายของสมาชิก ซึ่งมีระดับแตกต่างกันออกไปหลายระดับ คือ

(1) เครือข่ายระดับบุคคลเป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วย บุคคลต่างๆ มารวมกันเป็นเครือข่าย เช่น เครือญาติ เพื่อนบ้าน บุคคลที่ประกอบอาชีพเดียวกัน เป็นต้น

(2) เครือข่ายระดับกลุ่มหรือองค์กร เป็นเครือข่ายที่สมาชิกเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มหรือองค์กรไม่ใช่บุคคล เช่น ชุมชนสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สหพันธ์ ครูสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับต่างๆ เครือข่ายมหาวิทยาลัยในจังหวัด สงขลา สหภาพแรงงานแห่งประเทศไทย เป็นต้น

(3) เครือข่ายระดับบุคคลกับกลุ่มหรือองค์กร เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วย บุคคลต่างๆ กับกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งเป็นคนละระดับกัน

(4) เครือข่ายระดับชุมชนต่างๆ เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยชุมชนขนาด ต่างๆ เช่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเมืองกับเมือง ประเทศ ต่อ ประเทศ เป็นต้น หรือสมาชิกอาจจะประกอบด้วยชุมชนขนาดเดียวกัน หรือต่างขนาดก็ได้

(5) เครือข่ายระดับสถาบัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยสถาบันประเภทเดียวกัน เช่น สถาบันครอบครัว กับสถาบันครอบครัว หรือสถาบันต่างประเภทกัน เช่น สถาบัน ครอบครัวกับสถาบันศาสนา เป็นต้น

4) การแบ่งตามลักษณะการเป็นศูนย์กลางของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกับสมาชิกว่าเป็นแบบใด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายรวมศูนย์เป็นเครือข่ายที่มีศูนย์กลางเพียงศูนย์เดียว มีลักษณะเป็นแบบการรวมอำนาจไว้ในศูนย์กลางสมาชิกเป็นเพียงผู้ร่วมใช้บริการจากศูนย์กลางเท่านั้น หรือมีศูนย์กลางเป็นแม่ข่าย ส่วนสมาชิกเป็นลูกข่ายที่ต้องดำเนินงานตามแม่ข่าย เช่น ครูสภา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

(2) เครือข่ายกระจายศูนย์เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีอิสระในการดำเนินงาน แต่จะมีคณะกรรมการร่วมทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง หรือประสานงานเครือข่าย

(3) เครือข่ายผสม เป็นเครือข่ายที่มีโครงสร้างทั้งรูปแบบรวมศูนย์และกระจายศูนย์รวม กล่าวคือ มีศูนย์กลางทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสมาชิกแต่ให้สมาชิกมีอิสระใน การติดต่อประสานงานกันได้ โดยตรงอีกด้วย

(4) เครือข่ายเชิงซ้อน เป็นเครือข่ายที่โครงสร้างเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถติดต่อประสานงาน ร่วมมือกันดำเนินงานภายในเครือข่ายได้โดยตรง โดยมีศูนย์กลางประสานงานหลายศูนย์

5) การแบ่งตามระดับความสัมพันธ์กับศูนย์กลาง เป็นการแบ่งประเภทของเครือข่าย โดยพิจารณาจากระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับศูนย์กลางของเครือข่ายแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายใกล้ชิดเป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วย สมาชิกที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางมากที่สุดเช่น เครือข่าย ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เป็นต้น

(2) เครือข่ายรองเป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วยสมาชิกที่บุคคลผู้เป็นศูนย์กลางรู้จัก คำนึงน้อยกว่ากลุ่มเครือข่ายใกล้ชิด ได้แก่ ญาติพี่น้อง ลำดับห่างๆ คนที่รู้จักคุ้นเคยทั่วไป เป็นต้น

(3) เครือข่ายขยาย เป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งบุคคลผู้เป็นจุดศูนย์กลางไม่รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์โดยผ่านบุคคลในเครือข่ายใกล้ชิดอีกทีหนึ่ง

6) การแบ่งตามขนาดของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากจำนวนของสมาชิกที่รวมเป็นเครือข่ายแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายขนาดใหญ่หรือเครือข่ายรวม เป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วยสมาชิกเป็นจำนวนมาก เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาชิกประกอบด้วยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่างๆ มากกว่า 70,000 กองทุน ชุมชนสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย ซึ่งสมาชิกประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตรทุกอำเภอ เป็นต้น

(2) เครือข่ายขนาดเล็กหรือเครือข่ายอยู่เป็นเครือข่ายที่มีขนาดเล็กกว่าเครือข่ายรวม มารวมกันเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ขึ้น เช่น กองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านรวมกันเป็นเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล ผลิตรายการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของแต่ละตำบลรวมกันเป็นเครือข่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับตำบล เป็นต้น

7) การแบ่งตามแหล่งกำเนิดของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะของที่มาหรือแหล่งเกิดของเครือข่ายเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายธรรมชาติเป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติเนื่องจากมีปัจจัยบางอย่างสนับสนุน เช่น เครือญาติเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน ร่วมถิ่นกำเนิดเดียวกัน ประสบปัญหาเหมือนกัน เป็นต้น

(2) เครือข่ายจะต้องเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้งของมนุษย์โดยมีวัตถุประสงค์ อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อการเพิ่มพูนรายได้เพื่อ รวมเพลงของคนในชุมชน เพื่อความมั่นคงของชุมชนหรือจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

8) การแบ่งตามลักษณะของสมาชิกที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากความเหมือน หรือความคล้ายคลึงกันของสมาชิก และความแตกต่างกันของสมาชิก แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายประเภทเดียวกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วย บุคคลกลุ่มหรือองค์กรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น เครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัด ต่างๆ สมาพันธ์ครูแห่งประเทศไทย สมัชชาคนจนภาคอีสาน สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ เป็นต้น

(2) เครือข่ายต่างประเภทกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่มารวมกันเป็นเครือข่ายเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น เครือข่ายประชา รัฐ จังหวัดต่างๆ ประชาคมจังหวัดต่างๆ เป็นต้น

9) การแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์กับรัฐบาลเป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากการจัดตั้งและการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายภาครัฐ เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้ง หรือการสนับสนุนโดยรัฐบาล เช่น เครือข่ายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเครือข่ายอื่นๆ ที่จัดตั้งและสนับสนุนโดยกระทรวง กรม และหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล

(2) เครือข่ายภาคเอกชน เป็นเครือข่ายที่ประชาชนรวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยไม่อยู่ใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาล เช่น สโมสรออนไลน์แห่งประเทศไทย สโมสรโรตารีแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมพ่อค้าจังหวัดต่าง ๆ

(3) เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นเครือข่ายที่เกิดจากองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งไม่ถูกบังคับบัญชาโดยรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยไม่แสวงหากำไร เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งประเทศไทย คณะกรรมการประสานงาน องค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ เป็นต้น

10) การแบ่งตามลักษณะของงาน เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะกิจกรรม การดำเนินงานของเครือข่ายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายพื้นที่ เป็นเครือข่ายที่ดำเนินงานในพื้นที่เดียวกัน โดยกิจกรรม มีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป เช่น อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ตำบลเดียวกัน อำเภอเดียวกัน จังหวัดเดียวกัน ประเทศเดียวกัน เป็นต้น แต่รวมกันเป็นเครือข่าย

(2) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่ดำเนินงานในกิจกรรมที่เหมือนกันหรือ คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจจะครอบคลุมพื้นที่หลายหมู่บ้าน หลายตำบล หลายอำเภอ หลายจังหวัด หลาย ประเทศ เป็นต้น

11) การแบ่งตามกฎหมาย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากการจดทะเบียน หรือการ ไม่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายของเครือข่ายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายที่ไม่เป็นนิติบุคคลเป็นเครือข่ายที่รวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ หรือยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ชมรม สมาคมต่างๆ ที่ ยังไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เป็นต้น

(2) เครือข่ายนิติบุคคล เป็นเครือข่ายที่ดำเนินการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบของส่วนราชการ เช่น ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย สมาคมออนไลน์แห่งประเทศไทย หอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นต้น

12) การแบ่งตามรูปแบบความร่วมมือระหว่างสมาชิกเป็นการแบ่งโดยพิจารณาจาก ลักษณะความร่วมมือของสมาชิกในการดำเนินงานของเครือข่ายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายไม่เป็นทางการเป็นเครือข่ายที่สมาชิกร่วมกันเป็นเครือข่าย โดย ไม่ต้องมีการลงนาม ไม่ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ต่อมารวมกันด้วยความจริงใจ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น เครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

(2) เครือข่ายเป็นทางการเป็นเครือข่ายที่สมาชิกร่วมกันภายใต้พันธสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดโครงสร้าง กฎระเบียบของเครือข่ายบทบาทหน้าที่ของสมาชิกไว้ อย่างชัดเจน เช่น สภานายความ เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุข (อ.ส.ม.) เป็นต้น

13) การแบ่งตามคุณสมบัติของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากคุณลักษณะ ของการร่วมกันเป็นเครือข่ายแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายเทียม เป็นเครือข่ายที่ขาดคุณสมบัติของการเป็นเครือข่ายแต่ เข้าใจว่าเป็นเครือข่าย เพราะเป็นเพียงการรวมกันของสมาชิกแต่ไม่ได้ร่วมกันแบบเครือข่าย ไม่มี วัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน ไม่มีความตั้งใจที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ตัวอย่างเช่น สมาชิก ของสมาคมศิษย์เก่าบางสถาบันการศึกษาที่มีการจัดงานชุมนุมศิษย์เก่าทุกปีสมาชิกในรุ่นเดียวกัน ต่าง มาสังสรรค์กันในลักษณะของกรับประทานอาหารเท่านั้น ไม่ได้มีกิจกรรมอื่นใดอีก เป็นต้น

(2) เครือข่ายแท้เป็นเครือข่ายที่สมาชิกร่วมกันเป็นเครือข่ายแล้วมีลักษณะ ของการเป็นเครือข่ายที่แท้จริง

14) การแบ่งตามลักษณะของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาลักษณะที่สำคัญของเครือข่ายแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายการเรียนรู้เป็นเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ประสบการณ์ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ชมรมแพทย์แผนไทยภาคใต้ เป็นต้น

(2) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายช่วยเหลือและร่วมมือทำกิจกรรมในลักษณะเดียวกันหรือสนับสนุนส่งเสริมกัน เช่น เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

เสรี พงศ์พิศ (2548: 198-200) ได้อธิบาย ประเภทของเครือข่าย ไว้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมาชิก พื้นที่ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และโครงสร้างการดำเนินงานในลักษณะองค์กรของเครือข่ายเอง ประกอบด้วย

1) เครือข่ายแนวราบเป็นการประสานบุคคลที่อยู่ใน “ระดับ” เดียวกัน อาชีพเดียวกันให้มาเชื่อมประสานเป็นเครือข่ายกัน เช่น เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายนักพัฒนา เครือข่ายนักวิจัย เป็นต้น อาจเป็นปัจเจกบุคคลหรืออาจเป็นสถาบันก็ได้ เช่น เครือข่ายสถาบันวิจัย เครือข่ายศูนย์ข้อมูล เป็นต้น บางเครือข่ายอาจเปิดสำหรับบุคคลทั่วไป สถาบันทั่วไป ใครก็ได้ที่สนใจในเรื่องหรือประเด็นเดียวกัน

2) เครือข่ายที่มีลักษณะแนวตั้ง เช่น การนำผู้คนจากหลากหลายอาชีพที่แตกต่างกันมาเป็นเครือข่ายกัน เช่น เกษตรกร นักพัฒนา นักวิชาการ องค์กรทุน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือกันโดยเน้นที่การให้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเครือข่ายนี้มีมากขึ้นวันนี้นี้เพราะการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตช่วยให้คนไม่ว่าจะอาชีพอะไร ฐานะอะไร ระดับใดสามารถเป็นสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน

3) เครือข่ายส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อทำให้การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ดีขึ้นง่ายขึ้น และมีการร่วมมือกันในเรื่องต่างๆ ได้สะดวกและดียิ่งขึ้น และอีกบางส่วนทำให้เป็นพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชน องค์กรทุนหรือองค์กรวิชาการทำให้ได้รับความสนใจและความช่วยเหลือง่ายขึ้น

4) เครือข่ายจำนวนหนึ่งเกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการวิจัย การศึกษา การฝึกอบรม การจัดการทรัพยากร การจัดการตลาด บางเครือข่ายแลกเปลี่ยนทรัพยากรกัน เช่น พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ผลิตผลทางการเกษตรในท้องถิ่น (เครือข่ายยโสธรแลกข้าวกับข้า้เลื้อยและผลผลิตอื่นๆ ของเครือข่ายนครศรีธรรมราชบางเครือข่ายเน้นการรวมกันเพื่อกดดันทางการเมือง รมณรงค์เพื่อให้สังคมเกิดสำนึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ป่าชุมชน การสร้างเขื่อน เป็นต้น

2.5.5 การเกิดขึ้นของเครือข่าย

พิจารณาแล้วการเกิดขึ้นของเครือข่าย มี 3 ประการดังนี้ (เอกกมล อ่อนศรี, 2544: 7)

1) สถานการณ์ปัญหาและสภาพแวดล้อม ได้แก่ปัญหาที่ซ้ำซ้อนหลากหลายเกินความสามารถของกลุ่มหรือองค์กรใด องค์กรหนึ่ง ที่จะดำเนินการแก้ไขได้ จำเป็นต้องมีการรวมพลังหรือมีกลไกการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อจัดการปัญหาและขยายผลการพัฒนา จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเป็นทั้งการจัดการภายในกลุ่มและองค์กรภายนอกเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2) การสร้างพื้นที่ทางสังคม เครือข่ายเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการระดมทรัพยากร และนำความเห็นจากฝ่ายต่างๆ ไปแก้ปัญหาหรือนำไปพัฒนา เพราะกลุ่มต่างๆมีความต้องการคล้ายกัน มารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรอื่นๆ ในสังคม ทำให้มีความรู้สึกว่ามีพื้นที่ทางสังคมที่ชัดเจน เป็นการตอบสนองทางด้านจิตใจ ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้แก่กันและกัน อย่างเช่น เครือข่ายธุรกิจ การประสานความร่วมมือจะช่วยลดต้นทุนการผลิต ลดภาวะการแข่งขัน ยกระดับการบริการให้ดีขึ้น ในเชิงเครือข่ายทางสังคมเกิดการประสานความร่วมมือ เกิดการผลักดันในเชิงนโยบาย หรือเครือข่ายประเภทอื่นๆ ก็เกิดขึ้นเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา เพิ่มการต่อรอง ก่อให้เกิดพื้นที่ทางสังคม

3) ประสานผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม เมื่อเกิดการประสานผลประโยชน์ต่อกันในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันแล้ว สิ่งตามมา คือ เครือข่ายเกิดการเรียนรู้และมีกิจกรรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้การจัดการมีประสิทธิภาพ เกิดกระบวนการใหม่ ความรู้ใหม่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) ได้อธิบายองค์ประกอบของเครือข่าย มีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสร้างเครือข่ายแทนการได้เครือข่ายเทียม โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบ ดังนี้

1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุการณ์เข้าร่วมเป็นเครือข่าย อาทิ มีความเข้าใจในปัญหาและมีสำนึกในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน มีประสบการณ์ในปัญหาร่วมกัน มีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาที่ การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายมีความต่อเนื่อง เพราะหากสมาชิกไม่มีความเข้าใจเป็นเครือข่ายจะมีผลทำให้การประสานงานและการขอความร่วมมือในการดำเนินการเป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะต่างคนต่างใช้กรอบการมองโลกคนละกรอบ ย่อมมองปัญหาหรือความต้องการที่เกิดขึ้นไปคนละทิศทาง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายไม่สามารถจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เพราะแตกต่างกันต้องอยู่ภายใต้จะร่วมมือของเครือข่ายที่สมาชิกยอมรับกัน หากไม่แล้วความแตกต่างที่มีอยู่จะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกัน จะช่วยทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวมีพลัง เกิดเอกภาพและช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองความคิดที่แตกต่างลงไปได้ วิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างให้เกิดขึ้น แต่ก็จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ และสมาชิกของเครือข่ายก็ควรมีวิสัยทัศน์ย่อยส่วนตัวที่สอดคล้องไปด้วยกันกับวิสัยทัศน์ของเครือข่าย

3) การเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) เครือข่ายเกิดจากที่สมาชิกแต่ละคนมีความต้องการของตนเอง แต่ความต้องการเหล่านั้นจะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ ความจำกัดนี้ทำให้เกิดการรวมตัวกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมที่มากเพียงพอจะดึงดูดใจให้รวมเป็นเครือข่าย ดังนั้นการรวมเป็นเครือข่ายจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มี ดังนั้น การที่จะดึงใครเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการเครือข่าย จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วมและในหลายกรณี

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders' Participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย นับเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเพราะกระบวนการที่ส่วนร่วมทุกฝ่ายในเครือข่าย ย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้นสถานะของสมาชิกในเครือข่ายจึงควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกันในฐานะของ “หุ้นส่วน” ของเครือข่ายซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal Relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย มิใช่การวางตัวเป็นเจ้านายเหนือประชาชน

5) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็ต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกันโดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำให้ผลตอบแทน หรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่าย แต่ต่างคนต่างอยู่

6) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence) เนื่องจากธรรมชาติความจำกัดของสมาชิกในเครือข่ายทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตัวเอง การจะทำให้เป้าหมายร่วมสำเร็จได้นั้น สมาชิกต่างจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การจะทำให้สมาชิกหรือหุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันให้แน่นหนาจำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่หากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงไปได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงจำเป็นต้องการดำรงอยู่ของเครือข่าย ซึ่งการพึ่งพิงอิงร่วมกันนี้จะส่งผลทำให้สมาชิกต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับเครือข่ายความร่วมมืออย่างเทียม สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียนหรือการพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุม สัมมนา ร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จะเป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (reciprocal exchange) มิใช่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) นอกจากนี้ การมีปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น อันจะช่วยให้เครือข่ายเข้มแข็งยิ่งขึ้น

นฤมล นิราทร (2543: 18-21) ได้จำแนกลักษณะรูปแบบของเครือข่ายทางสังคมได้มี 4 มิติ ดังนี้

- 1) จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้านตำบล อำเภอ จังหวัด ภาคและประเทศ
- 2) จำแนกตามกิจกรรมหรือประเด็นปัญหา เช่น เครือข่ายที่ทำงานด้านเด็ก สตรี สาธารณสุขเศรษฐกิจ พัฒนาชุมชน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม
- 3) จำแนกตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม เช่น เครือข่ายदानแรงงาน เครือข่ายกลุ่มพระสงฆ์ เครือข่ายครูพิทักษ์ สิทธิเด็ก เครือข่ายสารวัตรนักเรียน

4) จำแนกตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ทำให้เกิดเครือข่ายใน 2 ลักษณะ คือเครือข่ายตามแนวตั้ง คือ 1) เครือข่ายที่มีโครงสร้างเป็นช่วงชั้นให้มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน และ 2) เครือข่ายตามแนวนอน เป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายเท่าเทียมกัน

2.5.6 ปัญหาของเครือข่าย

Starkey (1997) พบว่าปัญหาของเครือข่ายมีหลายประการดังนี้

1) เครือข่ายที่ไม่มีทิศทางวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนยากที่จะพัฒนากิจกรรมของเครือข่ายให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง

2) เครือข่ายที่มีสมาชิกหลากหลายประเภทหรือมีความแตกต่างมากระหว่างฐานะ ขนาด ความเข้มแข็ง และสถานภาพอื่นๆของสมาชิก หน่วยงานใหญ่มีทรัพยากรและสถาบันที่เจ้าหน้าที่มีการศึกษาสูงเชื่อมั่นในตัวเองมีแนวโน้มที่จะครอบงำองค์กรที่มีขนาดเล็กกว่า

3) การรวมศูนย์เกิดขึ้นเมื่อผู้ประสานงานของเครือข่าย เลขานุการ คณะทำงาน และคณะกรรมการเริ่มควบคุมและดำเนินการเครือข่ายในนามของตนเองมากกว่าการประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมของสมาชิก การตัดสินใจถูกรวมศูนย์และการติดต่อสื่อสารภายในเครือข่ายดำเนินการโดยเลขานุการ

4) บ่อยครั้งที่เครือข่ายประสบปัญหาอันเนื่องจากการขาดเงินทุนสำหรับกิจกรรม และการประสานงานภายในเครือข่ายโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อให้สมาชิกมาร่วมในกิจกรรมของเครือข่าย ส่วนเครือข่ายที่มีทุนก็มักเกิดความเครียดเนื่องจากปัญหาในการจัดการและจัดสรรค่าใช้จ่ายกับสมาชิกให้ทั่วถึง

5) ภายในเครือข่ายข้อมูลข่าวสารจะแพร่กระจายไประหว่างคนหนึ่งไปให้กับคนอื่นๆ ได้อย่างเสรี ทำให้อาจมีการส่งข่าวสารข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เครือข่ายต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้คนซักถามหรือวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารภายในเครือข่ายได้

6) เครือข่ายสามารถถูกกระทบจากการแข่งขันของเครือข่ายหรือองค์กรอื่นที่มีงานคาบเกี่ยวกันซึ่งอาจนำไปสู่การร่วมมือกัน แต่ก็อาจนำไปสู่การแข่งขันเพื่อให้ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนทรัพยากรและเพิ่มจำนวนสมาชิกได้เช่นกันแหล่งทุนสามารถใช้จำนวนเครือข่ายที่มีให้เลือกเป็นข้ออ้างที่จะไม่ให้ทุนสนับสนุนกิจกรรมของเครือข่ายที่คล้ายคลึงกัน

7) การแข่งขันระหว่างเครือข่ายที่มีขอบเขตการดำเนินงานเหลื่อมซ้อนกันอาจนำไปสู่การร่วมมือกันและการช่วงชิงเพื่อให้ได้รับการยอมรับ การสนับสนุน และการเข้าเป็นสมาชิกได้ในขณะเดียวกันทั้งนี้พบว่าการแข่งขันเป็นตัวการสำคัญในการทำลายเครือข่ายที่อยู่ลำดับท้ายๆ และมีทรัพยากรน้อยอีกด้วย

8) การติดตามและประเมินผลเครือข่ายมีค่อนข้างน้อยเนื่องจากธรรมชาติของเครือข่าย คือ ความเป็นระบบและมีโครงสร้างหลวมที่มุ่งเน้นความก้าวหน้าในอนาคตไม่ใช่ประสบการณ์ในอดีต นอกจากนี้ ยังพบว่าเป็นการยากที่จะนิยามตัวชี้วัดความสำเร็จของเครือข่ายและคุณลักษณะของผลประโยชน์ของการสร้างเครือข่ายให้มีความเที่ยง

9) เครือข่ายระดับชาติและเครือข่ายระหว่างประเทศหลายแห่งพบกับปัญหาอุปสรรคทางการเมืองทำให้มีสภาพที่ไม่มั่นคงและถูกควบคุมอย่างเข้มงวดโดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการวิจารณ์รัฐบาล

2.5.7 ประโยชน์ของความเป็นเครือข่าย

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุ้น) (2548: 106-107) กล่าวถึง ประโยชน์ของเครือข่าย ดังนี้

1) เกิดกระบวนการเรียนรู้ คือ ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการเรียนรู้นั้นจะช่วยให้บุคคลและองค์กรได้มีการปรับตัวในการแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการใหม่และแนวร่วมใหม่อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นผลให้การทำงานในด้านต่างๆ ของเครือข่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา กลุ่มเครือข่ายจำนวนไม่น้อยพยายามแก้ปัญหาภายในกลุ่มองค์กรแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากปัญหาที่ประสบอยู่นั้นเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอื่นหรือปัญหาอื่นๆ การรวมกลุ่มและการประสานงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาเพราะเป็นการระดมความคิดเห็นและความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถ้าไม่มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายแล้วโอกาสในการแก้ปัญหานั้นอาจไม่ได้รับการตอบสนองเพราะขาดแนวร่วมในการดำเนินงาน

3) เกิดการพึ่งพาตนเอง เมื่อเครือข่ายมีกระบวนการทำงานที่เข้มแข็งและสามารถแก้ไขปัญหของเครือข่ายได้แล้ว เครือข่ายและสมาชิกในเครือข่ายก็สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ โดยในการพึ่งพาตนเองนั้น เป็นทั้งการพึ่งพาในเรื่องของทุน ทรัพยากร ความรู้ และการจัดการ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายที่ต่อเนื่อง

4) เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น เครือข่ายที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มักเป็นเครือข่ายในเชิงพื้นที่ ที่ประชาชนร่วมกันก่อตัวขึ้น โดยมองเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ ป่า ลุ่มน้ำ

5) เกิดกระบวนการผลักดันเชิงนโยบาย ปัญหาบางปัญหานั้นมีความเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ซึ่งบางครั้งไม่สามารถที่จะแก้ไขด้วยพลังของเครือข่ายและชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การเชื่อมประสานกับเครือข่ายและภาคอื่นๆ จะทำให้เครือข่ายมีอำนาจในการต่อรองที่สูงขึ้น

6) เกิดอำนาจหรือพลัง อำนาจที่แฝงอยู่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มองค์กรและเครือข่ายอำนาจหรือการต่อรองนี้จะไม่มีการเกิดขึ้นได้หากไม่มีการรวมกลุ่มองค์กรต่างๆ เข้าด้วยกัน พลังอำนาจของการรวมกลุ่มนี้บางครั้งอาจไม่ส่งผลที่เป็นรูปธรรมโดยตรงแต่เป็นพลังหรือประโยชน์ในทางอ้อมที่บรรดากลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ ให้ความสนใจและสามารถนำมาเป็นการต่อรองในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองได้

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้สามารถสรุปประเด็นปัจจัยจากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3 สรุปประเด็นลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายจากแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์)/ประเด็นที่ศึกษา	เครือข่ายเชิงพื้นที่	เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม	เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่	เครือข่ายแนวตั้ง	เครือข่ายตามแนวนอน	เครือข่ายที่ขยายตัวออกจากศูนย์กลาง	เครือข่ายที่ตั้งขึ้นมาจากกลุ่มที่เป็นสมาชิกเครือข่ายอยู่แล้ว	เครือข่ายสนับสนุน	ระดับการร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ	ระดับการร่วมมืออย่างเป็นทางการ	ระดับการร่วมมือโดยการร่วมลงทุนในองค์กรใหม่หรือโครงการใหม่	การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง	การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติงานระดับกลาง	เครือข่ายมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด	องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น	องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ	องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง
1.พระมหาสุทิตย์ อาภาโร (อบอุณ) (2547)	/	/	/	/	/	x	/	x	x	x	x	x	x	x	/	/	/
2 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543)	/	/	/	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	/	/
3 สมพันธ์ เตชะอิก และคณะ (2537)	/	/	/	/	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	/	/	/
4 นฤมล นิราทร (2543)	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5.Pual Starkey (1997)	x	x	x	x	x	x	/	x	/	/	/	/	/	/	x	x	x
รวม	4	4	4	4	4	1	3	2	2	2	2	2	2	2	4	4	4

จากตารางที่ 2.3 ผู้วิจัยเลือกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจากแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ แนวคิดของ Starkey, 1997, สมพันธ์ เตชะอิก และคณะ (2537), นฤมล นิราทร (2543), เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543), และ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร (อบอุ่น) (2547) ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกจากผลรวมคะแนนตัวแปรในด้านที่มีผู้วิจัยศึกษาประเด็นเดียวกัน ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้ 8 ด้าน ดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง

2.6 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

สถาบันการbin มหาวิทยาลัยรังสิต (2553) ทิศทาง หมายถึง ทางที่มุ่งไป ตามหลักการเดินทาง ณ ตำแหน่งของจุดๆ หนึ่ง ที่สัมพันธ์กับอีกจุดหนึ่ง

Website English – Thai Dictionary (2010) แนวโน้ม หมายถึง ทางที่ควรดำเนินไป หรือแนวทางที่น่าจะเป็นไปในทางใดทางหนึ่ง

2.6.1 งานวิจัยเกี่ยวกับทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

ทิตินา แคมมณี และคณะ (2541) การศึกษาเปรียบเทียบสภาพและแนวโน้มการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย และญี่ปุ่น วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยและญี่ปุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแนวโน้มการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยและญี่ปุ่นที่จะเกิดขึ้นในทศวรรษหน้า (ประมาณปี พ.ศ. 2550) การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย โดยการวิเคราะห์ ศึกษาจากเอกสาร จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ นักการศึกษา และนักวิจัยในมหาวิทยาลัยและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในประเทศไทยและญี่ปุ่น สรุปผลการวิจัย 1) ประเทญี่ปุ่น มีหน่วยงานระดับชาติที่มีเอกภาพในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาโดยตรง ซึ่งไทยยังไม่มี ทำให้ประเทศญี่ปุ่นสามารถพัฒนางานวิจัยทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ ปริมาณงานวิจัยของญี่ปุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2529-2533 มีมากกว่าของไทย 36-37 เท่า และลดลงเป็น 10-12 เท่า ในช่วงปี 2534-2539 ปริมาณงานวิจัยของไทยมีอัตราเพิ่มสูงมาก โดยในช่วงปี พ.ศ. 2529 สูงกว่าปี พ.ศ. 2529 ถึง 4 เท่า ในขณะที่ญี่ปุ่นมีอัตราการเพิ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากร้อยละ 2.4-23 แต่ทั้งนี้ งานวิจัยของญี่ปุ่นได้นำบรวมงานที่เป็นการรวบรวมข้อมูลทางสถิติเอาไว้ด้วย และมหาวิทยาลัยและโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนมากกว่าไทยมาก จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นมีปริมาณงานวิจัยที่สูงกว่าไทย งานวิจัยของญี่ปุ่นมาจากภาคเอกชนมาก ในขณะที่งานวิจัยของไทยมาจากภาคเอกชนน้อยมาก ไทยทำวิจัยด้านการวัดและประเมินผลมาก ในขณะที่ญี่ปุ่นทำวิจัยทางนี้น้อยมาก นอกจากนั้นในทางกลับกัน ญี่ปุ่นทำวิจัยประวัติศาสตร์/พื้นฐานการศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาพิเศษ จำนวนมาก แต่ไทยทำวิจัยทางด้านดังกล่าวนี้ และ

ไทยทำวิจัยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามากที่สุด แต่ญี่ปุ่นทำในระดับอุดมศึกษามากที่สุด ทั้งไทยและญี่ปุ่นทำวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด โดยญี่ปุ่นทำวิจัยเชิงวิเคราะห์ และประวัติศาสตร์ รองลงมาและทำวิจัยเชิงทดลองน้อยมาก ในขณะที่ไทยทำวิจัยเชิงทดลอง เป็นอันดับรองจากวิจัยเชิงสำรวจ นักวิจัยไทยและญี่ปุ่น ทำวิจัยโดยพิจารณาจากนโยบายและแผนการศึกษาชาติ ความต้องการของหน่วยงานความถนัดและความสนใจของผู้วิจัยและความต้องการของแหล่งทุน นักวิจัยไทยประสบปัญหาการมีเวลาทำวิจัยน้อย และขาดแรงจูงใจจากผู้บริหาร ส่วนนักวิจัยญี่ปุ่น มีปัญหาในเรื่องการเก็บข้อมูล และการขาดผู้ช่วยวิจัย แต่มีระดับปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบข้อมูลสารสนเทศและแหล่งค้นคว้า น้อยกว่านักวิจัยไทย ทั้งประเทศไทยและญี่ปุ่นยังขาดระบบการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เหมาะสม รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานวิจัยและนำผลงานวิจัยไปใช้ ยังทำไม่ได้มากเท่าที่ควร 2) แนวโน้มการวิจัยในอนาคต ประมาณปี พ.ศ. 2550 ของไทยและญี่ปุ่น มีความคล้ายคลึงกันในด้านปริมาณงานวิจัยที่จะมีเพิ่มขึ้น โดยไทยจะมีอัตราการเพิ่มที่สูงกว่าของญี่ปุ่น และสัดส่วนระหว่างปริมาณงานวิจัยของไทยกับญี่ปุ่นจะลดลงจากปัจจุบัน ในอนาคตทั้งไทยและญี่ปุ่น จะเพิ่มงบประมาณการวิจัย ส่งเสริมการวิจัยขนาดใหญ่ การวิจัยสหวิทยาการและจะระดมทุนจากภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนการวิจัยมากขึ้น การส่งเสริมการวิจัยจะมีหลายรูปแบบขึ้น ปัญหาการทำวิจัยจะลดลง จะมีการสร้างเครือข่ายข้อมูลงานวิจัยทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติ และเผยแพร่ งานวิจัยผ่านระบบ internet และเครือข่ายข้อมูลอื่นๆ เพิ่มขึ้น ญี่ปุ่นจะมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิจัย ศูนย์ประสานงานนักวิจัยนานาชาติ และศูนย์วิจัยระดับท้องถิ่นขึ้น ในขณะที่ไทยจะมุ่งจัดทำระบบเครือข่ายข้อมูลการวิจัยระดับประเทศ จัดระบบการประกันคุณภาพงานวิจัย และส่งเสริมการวิจัยด้วยรูปแบบและวิธีใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

ศิริรัฐประภากรณ์ รัตนพานิช (2551) กฎหมายอาญาเกี่ยวกับสื่อมวลชนในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการพิมพ์เป็นสิ่งที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่สิทธิเสรีภาพดังกล่าวย่อมมีขอบเขตและข้อจำกัดบางประการเพื่อมิให้การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น รวมถึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศ การนำเสนอข่าวที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนของสื่อมวลชนมีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคตหากไม่มีการควบคุมการนำเสนอข่าวและตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ตกเป็นข่าวอย่างจริงจัง เนื่องจากการแข่งขันในทางธุรกิจด้านสื่อสารมวลชนมีสูงประกอบกับในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัยมากกว่าเดิม สื่อมวลชนจึงเน้นรูปแบบการนำเสนอที่เจาะลึกถึงข้อมูลและรายละเอียดของข่าวโดยเฉพาะการรายงานข่าวอาชญากรรม มีการเจาะลึกถึงรายละเอียดของข่าวมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนและผลกระทบต่อเยาวชนที่อาจลอกเลียนแบบโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ซึ่งภาพข่าวที่ไม่เหมาะสมนั้นรวมทั้งการถ่ายภาพผู้ต้องหาและเผยแพร่ภาพดังกล่าวเป็นผลให้ผู้ต้องหาซึ่งยังไม่มีคำพิพากษาของศาลว่ากระทำความผิด ทำให้ผู้ต้องหาตกเป็นจำเลยของสังคม อีกทั้งอาจมีผลกระทบต่อกระบวนกรอำนวยการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ต้องหาและผู้เสียหาย จึงเห็นสมควรมีการบัญญัติกฎหมายจำกัดสิทธิในการเผยแพร่ภาพของผู้ต้องหาและการทำซ้ำซึ่งเหตุการณ์อาชญากรรม อันเป็นการกระทบกระเทือนศักดิ์ศรีผู้เสียหายไว้เป็นการเฉพาะ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติ

กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงควมมีองค์การที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้แก่สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปให้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตน และมีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายแก่สื่อมวลชนที่กระทำความผิด เพื่อให้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นสามารถคุ้มครองผู้ที่ต้องได้รับความเสียหายได้อย่างแท้จริง

อวยพร เรื่องตระกูล และคณะ (2551) การสังเคราะห์แนวโน้ม ทิศทาง และประเด็นการวิจัยของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1) เพื่อสำรวจรวบรวมและวิเคราะห์นโยบาย/ แผนงาน รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาและการวิจัย ให้ได้ประเด็นที่เป็นจุดเน้นสำคัญด้านการวิจัยในสาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มและทิศทางการวิจัยทางการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย/ แผนงาน และแนวทางพัฒนาศึกษาของชาติ โดยการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาของต่างประเทศ และ 3) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นวิจัยด้านการศึกษาที่เป็นแนวโน้มการวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 จำแนกตาม 17 สาขาของครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์นโยบาย/ แผนงาน และยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาและการวิจัยจากแผนพัฒนาระดับชาติ ตลอดจนการสังเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการวิจัยทางการศึกษาจากเอกสาร บทความจากวารสาร วิชาการ และรายงานการประชุมเชิงวิชาการของต่างประเทศ เพื่อสรุปเป็นประเด็นวิจัยทางการศึกษาที่สนองนโยบายและแนวทางการพัฒนาศึกษาของชาติ กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ได้แก่ งานวิจัยที่ได้รับการยอมรับและมีการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในช่วงปี พ.ศ.2549-2550 จำนวน 500 ชื่อเรื่อง โดยงานวิจัยดังกล่าวมีแหล่งที่มาจากบทความในวารสารวิชาการด้านการศึกษาของต่างประเทศซึ่งสืบค้นได้จากห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฐานข้อมูลออนไลน์งานวิจัยทางการศึกษา และบทความงานวิจัยจากเว็บไซต์การประชุม/ สัมมนาทางวิชาการในระดับนานาชาติ ผลการวิเคราะห์นโยบาย แผนพัฒนาศึกษาและการวิจัยของชาติเอกสาร บทความ และรายงานวิจัยทางการศึกษา พบว่า จุดเน้นของงานวิจัยในสาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์มีทิศทางที่มุ่งไปสู่การวิจัยและการพัฒนาใน 6 ประเด็นได้แก่ 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ 2) การวิจัยและพัฒนาสร้างสรรคนวัตกรรมและองค์ความรู้ 3) การวิจัยเพื่อปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอน 4) การวิจัยและพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ 5) การวิจัยและพัฒนาสร้างสรรคนวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย และ 6) การวิจัยเพื่อส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผลการสังเคราะห์ประเด็นวิจัยที่เป็นแนวโน้มและทิศทางการวิจัยของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ได้ประเด็นวิจัยรวมทั้งสิ้น 416 ประเด็น เป็นงานวิจัยที่มีจุดเน้นด้านการวิจัยเพื่อปฏิรูปการศึกษากระบวนการเรียนการสอนมากที่สุดจำนวน 121 ประเด็น (ร้อยละ 29.09) รองลงมาเป็นกลุ่มงานวิจัยที่มีจุดเน้นด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างสรรคนวัตกรรมและองค์ความรู้จำนวน 78 ประเด็น (ร้อยละ 18.75) และเป็นงานวิจัยที่มีจุดเน้นครอบคลุมหลายด้าน 73 ประเด็น (ร้อยละ 17.55) ตามลำดับ ผลการสังเคราะห์แนวโน้มและทิศทางทางการวิจัยทางการศึกษาในอนาคต ในช่วงปี พ.ศ.2550-2554 การวิจัยของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ควรมีลักษณะเป็นการวิจัยแบบร่วมมือรวมพลังที่มีการประสานความร่วมมือทั้งในระดับสถาบัน ระดับชาติและระดับนานาชาติ ลักษณะของงานวิจัยควรเป็นการวิจัยเชิงบูรณาการ รวมทั้งยังมีความต้องการการวิจัยและพัฒนาที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์การพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษา ทั้งนี้ โจทย์วิจัย

หรือประเด็นการวิจัยทางการศึกษาควรมีลักษณะมุ่งเน้นเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นตามนโยบาย/ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา 6 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น

พรพูกษา เพ็ญศรีสิริกุล (2555) แนวโน้มของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและเพื่อนำเสนอแนวโน้มของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) สภาพของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียน พบว่า ในแต่ละหน่วยงานอยู่ในชั้นวางแผนนโยบายและหลักสูตรการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งทางด้านความรู้พื้นฐาน ความรู้เชิงเทคนิค ทักษะ/ความชำนาญ ทักษะ/ พฤติกรรมที่ดีในการทำงานเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ปัญหาพบว่า แรงงานยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยังไม่มีความตื่นตัวและการเตรียมพร้อมรับมือ และในส่วนภาครัฐและเอกชนยังไม่มีความพร้อมและปฏิบัติจริงในการพัฒนาฝีมือแรงงานเท่าที่ควร

2) แนวโน้มของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ด้านความรู้พื้นฐานในการทำงานที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 4 ข้อ คือ การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้มาตรฐานภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยตัวชี้วัดด้านการศึกษา การพัฒนากิจกรรมและหลักสูตรในบริบทด้านความรู้พื้นฐานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะจำเพาะในแต่ละอาชีพ ความสอดคล้องเหมาะสมของสภาพการใช้แรงงานและความต้องการแรงงาน การพัฒนาศักยภาพของแรงงานด้านมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำให้มีคุณสมบัติพื้นฐานที่สูงขึ้น การบูรณาการสาระความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในหลักสูตรความรู้พื้นฐาน จัดการศึกษานอกระบบโดยร่วมกันจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดย นำเสนอรูปแบบการศึกษาโดยสื่อมวลชน จัดทำสื่อ เอกสารสิ่งพิมพ์ แบบทดสอบออนไลน์ ระบบคลังข้อสอบร่วมกัน จัดตั้งศูนย์การศึกษาอาเซียนร่วมกันในภูมิภาค พัฒนาการจัดการความรู้ระหว่างกลุ่มอาเซียนด้านความรู้เชิงเทคนิคในการทำงานที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 3 ข้อ คือ ภาครัฐควรทำงานร่วมกับภาคเอกชนในลักษณะพันธมิตร ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดฝึกอบรมแบบครบวงจรโดยให้ภาคอุตสาหกรรมเป็นฐานในการฝึกปฏิบัติงาน และการพัฒนาแรงงานให้มีทักษะในการจัดการและการทำงาน การทำงานเป็นกลุ่ม จัดการศึกษานอกระบบโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ทั้งการจัดสัมมนา ศึกษาดูงาน กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนแรงงานร่วมกันในทุกภาคส่วน จัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดย พัฒนาคู่มือการสอนงานเทคนิค จัดทำสื่อ นวัตกรรม เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้านทักษะ/ความชำนาญในการทำงานที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 6 ข้อ คือ ภาครัฐควรทำงานร่วมกับภาคเอกชนในการจัดตั้งศูนย์ทดสอบฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงานไทย การนำรูปแบบที่เรียกว่า “โรงเรียนโรงงาน” มาพัฒนาทักษะและความชำนาญในการทำงาน การปรับปรุงกฎหมายกำหนดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพิ่มเติม เพื่อรองรับแรงงานที่ผ่านการฝึกอบรมมาตรฐานที่กำหนด การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างกันเพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานได้ฝึกทักษะและความชำนาญในงาน การพัฒนาระบบตัวแทนความเชี่ยวชาญในด้านทักษะและความชำนาญพิเศษเฉพาะทาง และการส่งเสริมให้มีการใช้พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ด้วยการจำลอง

สถานการณ์ จัดการศึกษานอกระบบโดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ จัดทำโครงการสหกิจศึกษา จัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยพัฒนาโรงงานเสมือนจริงพร้อมทั้งทำกรณีศึกษา และด้านทัศนคติ / พฤติกรรมที่ดีในการทำงานที่รับฉันทามติ มีจำนวน 3 ข้อ คือ การเสริมสร้างให้แรงงานไทยเห็นคุณค่าของการมีวัฒนธรรมร่วมอัตลักษณ์ประจำอาเซียน และสามารถสร้างเอกภาพบนความแตกต่างนั้นได้ การส่งเสริมและให้ตระหนักเรื่องจรรยาบรรณในวิชาชีพแก่แรงงาน และการปลูกฝังให้แรงงานเกิดความรู้สึกร่วม อันเป็นรากฐานสำคัญของการมีจิตสำนึกของความเป็นเมืองอาเซียน จัดการศึกษานอกระบบโดยฝึกอบรมการเข้าทางวัฒนธรรม จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม กิจกรรมเปลี่ยนวิถีชีวิต จัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยพัฒนากลุ่มเรียนต่างวัฒนธรรม ผ่านสังคมออนไลน์ จัดชมรมตามความสนใจที่เปิดโอกาสให้แรงงานที่ต่างวัฒนธรรมมีกิจกรรมร่วมกัน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้สามารถสรุปประเด็นปัจจัยจากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.4 ดังนี้

ตารางที่ 2.4 แสดงประเด็นด้านทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

ชื่อผู้วิจัย (ปีที่พิมพ์)/ประเด็นที่ศึกษา	ใช้มาตรฐานงานวิจัยจากต่างประเทศ มาเป็นเกณฑ์การวัด	นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและ ต่างประเทศมาวิเคราะห์และ เปรียบเทียบกัน	สังเคราะห์งานวิจัยจาก ต่างประเทศ	ใช้เทคนิควิจัยอนาคต แบบเดลฟาย
1. ทิศนา แหมมณี และคณะ (2541)	/	/	X	X
2. ศิริรัฐประภากรณ์ รัตนพานิช (2551)	/	/	X	X
3. อวยพร เรื่องตระกูล ภริณี วัชรสินธุ์ และคณะ (2551)	/	/	/	X
4. พรพฤษา เพ็ญศรีสิริกุล (2555)	X	X	X	/
รวม	3	3	1	1

จากตารางที่ 2.4 ผู้วิจัยเลือกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ ทิศนา แหมมณี และคณะ (2541), ศิริรัฐประภากรณ์ รัตนพานิช (2551), อวยพร เรืองตระกูล และคณะ (2551) และพรพุกษา เพ็ญศรีสิริกุล (2555) ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกจากผลรวมคะแนนตัวแปรในด้านที่มีผู้วิจัยศึกษาประเด็นเดียวกัน รวม 3 คน ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้ 2 ด้าน ดังนี้ 1) ใช้มาตรฐานงานวิจัยจากต่างประเทศมาเป็นมาตรฐานในการวัด และ 2) นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน

2.7 สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายต่างประเทศ

ในการนำเสนอสถานะการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยด้านเครือข่ายเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของ Agranoff and McGuire (2001), Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon (2009), Laurence J. O'Toole (1997) ศึกษาการสังเคราะห์ระเบียบวิธีวิจัยด้านเครือข่ายจากผลงานของ Carpenter, Li, and Jiang (2012) และศึกษาการสังเคราะห์ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายจากผลงานของ Kapucu, Hu, and Khosa (2014), Henry et al (2012), (Scott, 2013), (Kapucu and Demiroz, 2011), Knoke and Yang (2008) การศึกษาวิจัยด้านสถานะการวิจัยด้านเครือข่ายที่ปรากฏอยู่ต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ได้มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับความนิยมนในการศึกษาในบริบทของการจัดการภาครัฐเป็นอย่างมาก ซึ่ง Kapucu, Hu, and Khosa (2014) ได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่ายจำนวน 81 ชิ้นงานจากเรื่อง The State of Network Research in Public Administration พบว่า (1) กรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายส่วนใหญ่ศึกษาภายใต้กระแสของเครือข่ายภาครัฐ เป็นที่ได้รับความนิยมนในการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ เครือข่ายนโยบาย และเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งผลงานวิจัยศึกษาเครือข่ายแต่ละประเภทแยกกัน มีผลงานวิจัยจำนวนน้อยชิ้นที่ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐ หรือความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายนโยบายกับเครือข่ายภาครัฐ นอกจากนี้ ประเด็นในการศึกษาด้านพื้นที่ พื้นที่ในระดับภูมิภาคหรือชุมชนได้รับความนิยมนในการศึกษามากที่สุดภายใต้กระแสแนวคิดเครือข่ายภาครัฐ ขณะที่ภายใต้กระแสเครือข่ายนโยบาย นโยบายทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจได้รับความนิยมนในการศึกษามากที่สุด (2) คำถามหรือปัญหาในการวิจัย พบว่า หัวข้อในทางรัฐประศาสนศาสตร์เป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจในการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพและด้านการบริการสาธารณะ รองลงมาคือ การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาคและชุมชน การศึกษาเครือข่ายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การศึกษาเครือข่ายการจัดการภาวะฉุกเฉิน การศึกษาเครือข่ายนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาเครือข่ายนโยบายการศึกษา การศึกษาเครือข่ายการวางแผนและพัฒนาเมือง การศึกษาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาเครือข่ายการจัดการองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และการศึกษาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา ตามลำดับ (3) หน่วยในการวิเคราะห์และระดับในการวิเคราะห์ พบว่า หน่วยวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายเป็นหน่วยวิเคราะห์ระดับองค์กรหรือกลุ่ม (Agency) รองลงมาคือ หน่วยวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล ทั้งนี้ ในการศึกษาของผลงานวิจัยซึ่งมีองค์กรหรือกลุ่มเป็นหน่วยวิเคราะห์นั้น ตัวบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

เครือข่ายตามประเด็นปัญหาการวิจัยนั้นๆ โดยตัวบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรนี้ คือ ระดับของการวิเคราะห์ในฐานะเป็น Node หนึ่งในเครือข่ายนั่นเอง (4) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ อาทิเช่น การสำรวจพื้นที่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น และการใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ข้อมูลจากรายงานผล ข้อมูลจากรายงานประจำปี และฐานข้อมูลสถิติต่างๆ เป็นต้น ผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจำนวนทั้ง 81 ชิ้นงาน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจเครือข่าย การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยในการดำเนินการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการเชิงสำรวจ รองลงมาคือ ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ และมีผลงานวิจัยอีกกว่าร้อยละ 35 ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทั้งวิจัยในเชิงปริมาณและวิจัยคุณภาพด้วย (5) การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) จากข้อมูลหนังสือพิมพ์ รายงานสถานการณ์ รายงานประจำปีของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ถูกใช้ในการวิจัยด้านเครือข่าย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย (1) แม้การศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก แต่ยังมีเพียงผลงานวิจัยจำนวนน้อยชิ้นที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายทางนโยบาย เครือข่ายทางการบริหาร และเครือข่ายความร่วมมือ (2) ควรมีการศึกษาหรือให้ความสนใจในการศึกษาผลกระทบอันเนื่องมาจากเครือข่ายนโยบาย ผลกระทบจากเครือข่ายภาครัฐ และผลกระทบจากเครือข่ายความร่วมมืออื่นๆ ในบริบทของการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือกระบวนการของภาครัฐด้วย (3) ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายยังควรใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed-Methods Research Designs) และการวิจัยเชิงเจาะลึกไปยังหน่วยวิเคราะห์ในระดับต่างๆ ของเครือข่าย เช่น ระดับบุคคล หรือชุมชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานของ Henry et al (2012) ที่เสนอว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายด้วยการใช้วิธีการศึกษาเชิงผสมผสาน หรือ (Hybrid method) ในการศึกษาจะช่วยให้สามารถกำหนดตัวแสดงและกำหนดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงได้ พบว่าเป็นผลงานวิจัยที่ล้วนแล้วแต่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งการใช้องค์ความรู้หรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเครือข่ายในการเป็นกรอบการศึกษาและการวิเคราะห์ ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้การศึกษาด้านเครือข่ายมีความชัดเจนและลึกซึ้งต่อประเด็นปัญหาการวิจัยนั้นแต่การใช้เทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) เป็นเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางสังคม โครงสร้างทางสังคม และรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Scott, 2013) ที่เห็นว่าเทคนิคการวิเคราะห์ทางสังคม (Social Network Analysis) นี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Kapucu and Demiroz, 2011) ที่เห็นว่าช่วยให้นักวิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นพลวัตรของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหรือผู้แสดง (Actors) ภายในระบบเครือข่าย การพัฒนาการของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ และความซับซ้อนของระบบสังคมหรือระบบเครือข่ายนั้นด้วย

เช่นเดียวกันกับนักวิชาการในต่างประเทศบางคน ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าเทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) มีคุณประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายที่เห็นว่าสามารถอธิบายลักษณะการปฏิสัมพันธ์ได้ในเชิงปริมาณได้ด้วย เช่น Knoke and Yang (2008) และ Scott (2013) ต่างชี้ว่าการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) สามารถ

นำเสนอได้ทั้งในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยสามารถอธิบายได้ในทั้งเชิงพรรณนาและการใช้ทำนายทิศทางแนวโน้มของเครือข่ายด้วยข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผลได้ด้วย

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายของ Agranoff and McGuire (2001) จากผลงานเรื่อง Big Questions in Public Network Management Research พบว่า โดยทั่วไปในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย เป็นการศึกษาในกรอบกระบวนการทัศน์ด้านลำดับขั้นหรือลักษณะของโครงข่าย ซึ่งขอบข่ายของการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรศึกษาในกรอบต่างๆ เพิ่มขึ้น กล่าวคือ การศึกษาถึงลักษณะของวิธีการจัดการเครือข่าย กระบวนการสร้างความร่วมมือของเครือข่าย ความยืดหยุ่นของเครือข่าย ความรับผิดชอบของหน่วยในเครือข่าย ปัจจัยที่ทำให้เครือข่ายเกิดปัญหา และผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเครือข่าย

ผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่มีความน่าสนใจเนื่องจากเป็นผลงานที่การศึกษาค้นคว้าวิจัยในด้านเครือข่ายในบริบทของรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ คือ ผลงานของ Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon (2009) ศึกษาเรื่อง Are We Treating Networks Seriously? The Growth of Network Research in Public Administration & Public Policy โดยมุ่งศึกษาอิทธิพลของแนวคิดของ O'Toole (1997) ที่มีต่อการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย และศึกษาสถานภาพของผลงานวิจัยด้านเครือข่ายในบริบทของการบริหารองค์การสาธารณะและการกำหนดนโยบาย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประการแรก แนวคิดของ O'Toole (1997) มีอิทธิพลต่อผลงานวิจัยด้านเครือข่ายในแง่ของการบริหารองค์การสาธารณะและนโยบายสาธารณะ ประการที่สอง ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและธรรมเนียมที่แตกต่างกันในหลายประเด็นซึ่งความแตกต่างดังกล่าวขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามวิจัย ในด้านของวิธีการวิจัย โดยเสนอว่า ในด้านของการศึกษาวิจัยทางด้านเครือข่ายควรมีการวิเคราะห์ศึกษาในเชิงคุณภาพด้วยการสำรวจถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเครือข่ายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการศึกษาด้วยวิธีการศึกษาเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในประเด็นการศึกษาควรมีการเพิ่มการอภิปรายผลของเครือข่ายที่มีต่อผลหรือเป้าหมายของการเกิดขึ้นของเครือข่าย มโนทัศน์อย่างยิ่งของเครือข่าย ซึ่งในประการหลังนี้ จะช่วยให้การศึกษาวิจัยเครือข่ายมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษาในเชิงเปรียบเทียบจะส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในทางทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติของเครือข่ายด้วย

ผลงานของ Laurence J. O'Toole (1997) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Treating Networks Seriously: Practical and Research-Based Agendas in Public Administration ด้วยวัตถุประสงค์ในการศึกษาผลงานวิจัยที่มุ่งแสวงหาเจตนารมณ์ในการบริการสาธารณะในภาครัฐด้วยการให้ความสำคัญกับเครือข่าย โดยผลการศึกษาพบว่า แนวคิดของเครือข่ายได้ทวีความสำคัญในทางการบริการสาธารณะอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการก่อตั้งเครือข่ายที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายด้วยเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่ง O'Toole ได้เสนอแนะว่า ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในบริบทของการบริหารองค์การสาธารณะนั้นควรพิจารณาถึงความหลากหลายในเจตนารมณ์ของเครือข่ายนั้นๆ เป็นพื้นฐาน ซึ่งเจตนารมณ์ดังกล่าวจะสะท้อนถึงแบบแผน การจัดการ และการดำเนินงานของเครือข่ายด้วย นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยภายนอกเครือข่ายที่มีอิทธิพลต่อเครือข่าย เช่น ปัจจัยทางด้านนโยบาย ปัจจัยทางด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางด้าน

เสถียรภาพของรัฐบาล ปัจจัยการแทรกแซงเครือข่ายจากรัฐบาล ปัจจัยทางด้านข้อมูลสารสนเทศ ปัจจัยทางด้านกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วย

ผลงานวิจัยของ Carpenter, Li and Jiang (2012) ศึกษาเรื่อง Social Network Research in Organizational Contexts: A Systematic Review of Methodological Issues and Choices ด้วยวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่ายในบริบทขององค์กรในประเด็นด้านระเบียบวิธีวิจัยและนำเสนอทางเลือกวิธีในการศึกษาวิจัย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยด้านเครือข่าย จำแนกออกเป็นงานวิจัยด้านการพัฒนาเครือข่าย และงานวิจัยด้านเครือข่ายในฐานะทุนทางสังคม ซึ่งมี 4 ลักษณะ คือ กลุ่มวิจัยที่ศึกษาเครือข่ายในระดับ บุคคล กลุ่มวิจัยที่ศึกษาเครือข่ายในระดับองค์กร กลุ่มวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายในระดับบุคคล และกลุ่มวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายในระดับองค์กร ซึ่งการแบ่งกลุ่มวิจัยดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการใช้ทฤษฎี การสร้างตัวชี้วัด การสุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน โดยวิธีการวิจัยขึ้นอยู่กับประเด็นการวิจัย ซึ่งได้สรุปและเสนอแนะว่า ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ควรใช้แนวคิดทุนทางสังคมมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการศึกษาวิจัย และภายใต้แนวคิดดังกล่าว ควรจำแนกเครือข่ายออกเป็น 4 ระดับ คือ การวิจัยทุนทางสังคมในระดับบุคคล การวิจัยทุนทางสังคมในระดับองค์กร การวิจัยการพัฒนาเครือข่ายในระดับบุคคล และการวิจัยการพัฒนาเครือข่ายระดับองค์กร ด้วยกรอบการจำแนกเครือข่ายนี้ จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถอธิบายถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้นของเครือข่ายได้ นอกจากนี้ ในระดับการวิเคราะห์ ควรมีการวิเคราะห์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และองค์กรด้วย

โดยสรุป จากการศึกษาศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยด้านเครือข่ายมีนักวิชาการหลายคนเห็นว่า ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research Designs) ในการศึกษาวิจัย อีกทั้งใช้เทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) เป็นเครื่องมือในการศึกษาเครือข่ายและใช้แนวคิดอื่นๆ เช่นแนวคิดทุนทางสังคมมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย (Conceptual)

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย เรื่องสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทยนี้ ผู้วิจัยกำหนดจากขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาว่าปรากฏการณ์นั้นน่าจะเป็นอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์งานวิจัย โดยผู้วิจัยมีกำหนดกรอบแนวคิดดังภาพที่ 3.1 ดังนี้

สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย		
สถานะองค์ความรู้ด้านเครือข่าย 1. ข้อมูลลักษณะทั่วไป 2. การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory) 3. การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method)	ลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยที่เกิดขึ้น 1. การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta Data Analysis) 2. เครือข่ายเชิงพื้นที่ 3. เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 4. เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 5. เครือข่ายแนวตั้ง 6. เครือข่ายตามแนวนอน 7. องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 8. องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ 9. องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง	ทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย 1. ใช้มาตรฐานงานวิจัยจากต่างประเทศมาเป็นมาตรฐานในการวัด และ 2. นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิด เพื่อศึกษาสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับ อุดมศึกษาไทยนั้น ผู้วิจัยศึกษาจากขอบเขตเนื้อหา โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์ เพื่อใช้ในการตั้งคำถามวิจัย การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผลข้อมูล ตลอดจนผลของการศึกษาวิจัย

3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรตามเกณฑ์กลุ่มด้านการวิจัยจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.): 2549) ในการจัดอันดับในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนมหาวิทยาลัยรวมทั้งหมดจำนวน 50 แห่ง ซึ่งแบ่งได้ 5 กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากกลุ่มงานวิจัยที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 65 – 75 ขึ้นไปเพราะการประเมินคุณภาพงานวิจัยมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ 1 ถึง กลุ่มที่ 3 จากนั้นผู้วิจัยเลือกศึกษาจากผลงานวิจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยใช้เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS) คัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558 โดยมีรายชื่อของมหาวิทยาลัยที่เลือกศึกษาและจำนวนงานวิจัยที่เลือกศึกษาโดยใช้เกณฑ์การเลือกตามเกณฑ์คำว่า “เครือข่าย” เลือกเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ดังนี้คือ 1) เป็นงานวิจัยเครือข่ายทางสังคม และ 2) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งสรุปรายการจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 จำนวนมหาวิทยาลัย รวม 5 แห่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	จำนวน	15 เรื่อง
มหาวิทยาลัยมหิดล	จำนวน	6 เรื่อง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	จำนวน	47 เรื่อง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	จำนวน	1 เรื่อง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	จำนวน	<u>0</u> เรื่อง
รวม	จำนวน	<u>69</u> เรื่อง

กลุ่มที่ 2 จำนวนมหาวิทยาลัย รวม 4 แห่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ดังนี้

มหาวิทยาลัยขอนแก่น	จำนวน	11 เรื่อง
มหาวิทยาลัยนเรศวร	จำนวน	2 เรื่อง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	จำนวน	2 เรื่อง
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	จำนวน	<u>7</u> เรื่อง
รวม	จำนวน	<u>22</u> เรื่อง

กลุ่มที่ 3 จำนวนมหาวิทยาลัย รวม 5 แห่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ดังนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา	จำนวน	3 เรื่อง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	จำนวน	1 เรื่อง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	จำนวน	0 เรื่อง
มหาวิทยาลัยศิลปากร	จำนวน	2 เรื่อง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	จำนวน	<u>1</u> เรื่อง
รวม	จำนวน	<u>7</u> เรื่อง

จากการกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่างข้างต้น รวมจำนวนการสุ่มตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 98 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำงานวิจัยที่คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยต่อไป

3.3 กระบวนการสร้างกรอบการสังเคราะห์งานวิจัย

การศึกษาลงานวิจัยด้านเครือข่ายนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Weed (2008) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง A Potential Method for the Interpretive Synthesis of Qualitative Research: Issues in the Development of 'Meta-Interpretation' เป็นแนวทางในการปรับประยุกต์เพื่อสร้างกรอบการสังเคราะห์งานวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์และของเขตคำว่า เครือข่าย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ “เครือข่าย” หมายถึง เครือข่ายทางสังคม (Social Networks) แต่ไม่นับรวมเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสารสนเทศ เช่น เครือข่ายเวปไซด์ไวด์เว็บ เครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เครือข่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายทางชีววิทยา เช่น เครือข่ายใยประสาท

2) สํารวจรายชื่องานวิจัยที่อยู่ในขอบข่ายของคํานิยามในข้อ 1 เพื่อนํามาสังเคราะห์ในฐานะเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ โดยคัดเลือกจาก วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ งานวิจัยด้านเครือข่ายจากหน่วยงานต่างๆ โดยมุ่งประเด็นไปที่งานวิจัยด้านเครือข่ายเป็นหลัก โดยทำการค้นหาจาก เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS)

3) กำหนดคำค้นหา (Key Word) คำว่า เครือข่าย เลือกสถาบันที่สืบค้นตามกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดข้างต้น ซึ่งค้นพบงานวิจัยด้านเครือข่ายในหมวดวิทยานิพนธ์จำนวนทั้งสิ้น 1,868 รายการ รายการ

4) คัดกรองเบื้องต้นโดยใช้ขอบข่ายของแนวคิด เครือข่ายทางสังคม

5) ทำการคัดแยกงานวิทยานิพนธ์และรายงานวิจัยโดยคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ได้จำนวนงานวิจัยด้านเครือข่ายทั้งหมด 98 เรื่อง

6) ทำการเจนนํางานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง ตามวัตถุประสงค์การวิจัยของงานวิจัยขึ้นนี้ กล่าวคือ การศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายด้านข้อมูลลักษณะทั่วไปอันเกิดจากการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) สถาบัน 2) คณะ/สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) ภูมิภาคที่ศึกษา 6 กลุ่มตัวอย่าง 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ จากนั้นรายงานผลโดยใช้ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย โดยวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้านดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง จากนั้นรายงานผลโดยใช้ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

7) ทำการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้

8) ทำการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยของไทย และงานวิจัยต่างประเทศ โดยศึกษาทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ดังนี้

- (1) ศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยโดยใช้มาตรฐานงานจากต่างประเทศมาเป็นมาตรฐานในการวัด
- (2) นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวคิด ดังนี้

1) การศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

2) ผลการศึกษาวิจัยของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดการศึกษาตามรายละเอียดในตารางสังเคราะห์ประเด็นสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดที่ใช้ในการศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายด้านข้อมูลลักษณะทั่วไปด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) สถาบัน 2) คณะ / สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) ภูมิภาคที่ศึกษา 6) เครื่องมือในการวิจัย 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ ประเด็นสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย (การวิเคราะห์อภิमानเชิงคุณภาพ) โดยกำหนดรายละเอียดที่ใช้ในการวิเคราะห์ แบ่งประเด็นได้ 3 ด้านดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี (Meta Theory) 2) การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta Data Analysis) การศึกษาลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย โดยกำหนดการศึกษาตามรายละเอียดในตารางสังเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย ซึ่งมีรายละเอียดที่ใช้ในการสังเคราะห์ แบ่งประเด็นได้ 8 ด้าน คือ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง

3) การศึกษาเปรียบเทียบทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย โดยศึกษาจากผลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ จำนวน 98 เรื่อง และผลของงานวิจัยของต่างประเทศ โดยวิเคราะห์ 2 ด้าน คือ 1) ใช้มาตรฐานงานจากต่างประเทศมาเกณฑ์ในการวัด และ 2) นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน

3.5 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย และทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างตารางการวิเคราะห์ และแนวทางในการสังเคราะห์ วิเคราะห์งานวิจัย

- 2) นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
- 3) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบรายการที่ใช้ในการสังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ใช้ในการศึกษา
- 4) สร้างตารางการสังเคราะห์ปัจจัยสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย ตามกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 5) นำตารางการสังเคราะห์ปัจจัยสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และทำการแก้ไขปรับปรุง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 6) นำตารางการสังเคราะห์ไปใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
- 7) กำหนดประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย เชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เปรียบเทียบทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัย
- 8) รายงานผลการวิเคราะห์ปัจจัยสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย และการวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย ในรูปตาราง แผนภาพ และการพรรณนา
- 9) รายงานผลการวิเคราะห์ปัจจัยสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย เชิงคุณภาพ และทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในเชิงพรรณนา

3.6 วิธีการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้คือ

- 1) การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยสำรวจความถี่ และค่าร้อยละของงานวิจัยในปัจจัยเกี่ยวกับสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายแบ่งปัจจัยได้ 8 ด้าน คือ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง และ ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย แบ่งปัจจัยได้ 8 ด้าน คือ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง โดยการแจกแจง ซึ่งใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้คือ

(1) วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย แบ่งได้ 3 ด้าน คือ

1) การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี (Meta Theory) 2) การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta Data Analysis)

(2) วิเคราะห์เปรียบเทียบทางแนวนอนในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย แบ่งได้ 2

ด้าน คือ 1) ใช้มาตรฐานงานจากต่างประเทศมาเป็นมาตรฐานในการวัด และ 2) นำข้อมูลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกัน

ในการศึกษาวิเคราะห์การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การสังเคราะห์โดยอ่านและทำความเข้าใจรายงานการวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์

2) รวบรวมเนื้อหาที่ได้จากงานวิจัยบันทึกลงในแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย

3) นำข้อมูลจากแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยจัดแยกสาระตามกรอบที่กำหนด

4) ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา โดยวิเคราะห์ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย จำนวน 98

เรื่อง

(2) วิเคราะห์เปรียบเทียบทางแนวนอนในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย โดยศึกษา

จากงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยที่ผ่านมา 3) เพื่อศึกษาทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ประเด็นดังนี้

1) ข้อมูลลักษณะทั่วไปของงานวิจัยด้านเครือข่าย วิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) สถาบัน 2) คณะ/สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย 6) ภูมิภาคที่ศึกษา 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ

2) ศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย โดยวิเคราะห์เชิงคุณภาพและวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta theory) 2) สังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3) ผลการศึกษาวิจัย (Meta data analysis)

3) วิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย โดยวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้าน ดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง

จากการศึกษางานวิจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ซึ่งคัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 98 เรื่อง ผลการศึกษามีดังนี้

4.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของงานวิจัยด้านเครือข่าย

วิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) สถาบัน 2) คณะ / สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย 6) ภูมิภาคที่ศึกษา 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ

สถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป อันเกิดจากการศึกษาวิจัย แบ่งปัจจัยที่ศึกษาจำนวน 8 ด้าน ซึ่งสามารถวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละในแต่ละด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามสถาบัน

สถาบันที่ทำวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	17	17.30
มหาวิทยาลัยมหิดล	4	4.10
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	49	50.00
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1	1.00
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	10	10.20
มหาวิทยาลัยนเรศวร	2	2.00
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2	2.00
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	7	7.10
มหาวิทยาลัยบูรพา	3	3.10
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	0	0.00
มหาวิทยาลัยศิลปากร	2	2.00
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1	1.00
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	0	0.00
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	0	0.00
รวม	98	100.00

จากตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามสถาบัน พบว่า อันดับแรกเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 49 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.30 อันดับสาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.20 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.10 มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.10 มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.10 มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร มีจำนวนเท่ากัน มหาวิทยาลัยละ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.00 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจำนวนเท่ากัน มหาวิทยาลัยละ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับทั้งนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาวิทยาลัยสุรนารี ผู้วิจัยไม่ได้เลือกงานวิจัยมาใช้ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา

คณะ / สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
ศิลปศาสตร์	25	25.50
รัฐศาสตร์	12	12.20
นิเทศศาสตร์	11	11.20
ครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์	33	33.70
มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3	3.10
พยาบาลศาสตร์	1	1.00
วิทยาศาสตร์	10	10.20
เศรษฐศาสตร์	1	1.00
พัฒนาสังคมศาสตร์	2	2.00
รวม	98	100.00

จากตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา พบว่า อันดับแรกคือ ครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมา ศิลปศาสตร์ จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.50 อันดับสาม รัฐศาสตร์ จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.20 นิเทศศาสตร์ จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.20 วิทยาศาสตร์ จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.20 จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.10 มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.10 พัฒนาสังคมศาสตร์ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.00 อันดับสุดท้าย คือ พยาบาลศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ จำนวนเท่ากัน มีอย่างละ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามประเภทของงานวิจัย

ประเภทของงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท	91	92.90
วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก	5	5.10
ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก	2	2.00
รวม	98	100.00

จากตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามประเภทของงานวิจัย พบว่า อันดับแรกคือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จำนวน 91 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 92.90 รองลงมาวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.10 และอันดับสาม ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

วัตถุประสงค์งานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
การจัดการความรู้เครือข่าย/การบริหารจัดการเครือข่าย	23	11.92
การดำเนินการ/กระบวนการ และกิจกรรมทางด้านเครือข่าย	25	12.95
รูปแบบ/ลักษณะของเครือข่าย	28	14.51
การพัฒนาเครือข่าย/การก่อตัว การขยายเครือข่าย	43	22.28
องค์ประกอบและบทบาทของเครือข่าย	9	4.66
ผลของการศึกษาเครือข่าย หรือการส่งผลของปัจจัยกับเครือข่าย	12	6.22
การเชื่อมโยง หรือการประสานสัมพันธ์กันของเครือข่าย	12	6.22
ความร่วมมือ การรวมกลุ่มกันของเครือข่าย	17	8.81
ความพร้อมของเครือข่าย	3	1.55
การส่งเสริม การสนับสนุน การเกื้อหนุนกัน	6	3.11
ปัญหา/อุปสรรค ข้อจำกัดของเครือข่าย	8	4.15
การสื่อสารในเครือข่าย	7	3.63
รวม	193	100.00

จากตารางที่ 4.4 จำนวนและสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องจะมีการศึกษาวัตถุประสงค์มากกว่า 1 เรื่อง จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีวัตถุประสงค์รวมทั้งสิ้น 193 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรกเป็นวัตถุประสงค์ในประเด็น การพัฒนาเครือข่าย/การก่อตัว การขยายเครือข่าย จำนวน 43 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.28 รองลงมา รูปแบบ/ลักษณะของเครือข่าย จำนวน 28 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.51 อันดับสาม การดำเนินการ/กระบวนการ และกิจกรรมทางด้านเครือข่าย จำนวน 25 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.95 การจัดการความรู้เครือข่าย/การบริหารจัดการเครือข่าย จำนวน 23 รายการ คิดเป็นร้อยละ 11.92 ความร่วมมือ การรวมกลุ่มกันของเครือข่าย จำนวน 17 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.81 ผลของการศึกษาเครือข่าย หรือการส่งผลของปัจจัยกับเครือข่าย และการเชื่อมโยง หรือการประสานสัมพันธ์กันของเครือข่าย จำนวนเท่ากัน เท่ากับ 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.22 องค์ประกอบและบทบาทของเครือข่าย จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4.66 ปัญหา/อุปสรรค ข้อจำกัดของเครือข่าย จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4.15 องค์ประกอบและบทบาทของเครือข่ายการสื่อสารในเครือข่าย จำนวน 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.63 และอันดับสุดท้าย การส่งเสริม การสนับสนุน การเกื้อหนุนกัน จำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
ภาครัฐ	59	28.78
ภาคเอกชน	33	16.10
ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน	34	16.59
ภาคประชาชน	79	38.54
รวม	205	100.00

จากตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องจะมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย มากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่าง จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย รวมทั้งสิ้น 205 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก กลุ่มตัวอย่างเป็นภาคประชาชน จำนวน 79 รายการ คิดเป็นร้อยละ 38.54 รองลงมา ภาครัฐ จำนวน 59 รายการ คิดเป็นร้อยละ 28.78 อันดับสาม ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 34 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.59 และอันดับสุดท้าย ภาคเอกชน จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา

ภูมิภาคที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เหนือ	53	42.06
กลาง	18	14.29
ใต้	11	8.73
ตะวันออก	9	7.14
ตะวันตก	8	6.35
ตะวันออกเฉียงเหนือ	22	17.46
ระหว่างประเทศ	1	0.79
ไม่ได้ระบุ	4	3.17
รวม	126	100.00

จากตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องศึกษาในภูมิภาค มากกว่า 1 ภูมิภาค จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีการเลือกภูมิภาคที่ศึกษา รวมทั้งสิ้น 126 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก คือภาคเหนือ จำนวน 53 รายการ คิดเป็นร้อยละ 42.06 รองลงมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จำนวน 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.46 อันดับสาม ภาคกลาง จำนวน 18 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.29 ภาคใต้ จำนวน 11 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.73 ภาคตะวันออก จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ภาคตะวันตก จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.35 ไม่ได้ระบุภูมิภาค จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.17 และอันดับสุดท้าย ระหว่างประเทศ จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 0.79 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามความตรงของเครื่องมือ

ความตรงของเครื่องมือ	จำนวน	ร้อยละ
มีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	6	4.65
ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	19	14.73
ตรวจสอบแบบสามเส้า	31	24.03
ความตรงของเนื้อหา	33	25.58
ความตรงตามโครงสร้าง	6	4.65
ไม่มีการตรวจสอบ	34	26.36
รวม	129	100.00

จากตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป จำแนกตามความตรงของเครื่องมือ ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องศึกษาความตรงของ เครื่องมือ มากกว่า 1 รายการ จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีการศึกษาความตรงของเครื่องมือ รวมทั้งสิ้น 129 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก คือ ความตรงของเนื้อหา จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.58 รองลงมา ตรวจสอบแบบสามเส้า จำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.03 อันดับสาม ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.73 และอันดับสุดท้ายมีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และความตรงตามโครงสร้าง มีจำนวนเท่ากันเท่ากับ 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้	จำนวน	ร้อยละ
ภาครัฐ	47	29.01
ภาคเอกชน	21	12.96
ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน	13	8.02
ภาคประชาชน	81	50.00
รวม	162	100.00

จากตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายข้อมูลลักษณะทั่วไป
จำแนกตามผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องได้กำหนดถึงผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ มากกว่า
1 รายการ จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีการศึกษาถึงผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ รวมทั้งสิ้น 162
รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก คือ ภาคประชาชน จำนวน 81 รายการ คิดเป็นร้อยละ
50.00 รองลงมา ภาครัฐ จำนวน 47 รายการ คิดเป็นร้อยละ 29.01 อันดับสาม ภาคเอกชน จำนวน
21 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.96 และอันดับสุดท้าย ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 13 รายการ
คิดเป็นร้อยละ 8.02 ตามลำดับ

4.2 ศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย

การศึกษาระดับองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิดจากการศึกษาวิจัย โดยวิเคราะห์เชิง
คุณภาพและวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta
theory) 2) การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta
data analysis) โดยวิเคราะห์เชิงคุณภาพและวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การ
สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta theory) 2) การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3)
การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta data analysis)

4.2.1 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory)

ตารางที่ 4.9 สรุปผลความถี่การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory)

แนวคิด	ความถี่	ร้อยละ
เครือข่ายทางสังคม	92	93.9
ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน	11	11.2
แนวคิดการรวมพลัง	7	7.1
แนวคิดการบริหารจัดการ	2	2.0

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

แนวคิด	ความถี่	ร้อยละ
ทฤษฎีการสื่อสาร	1	1.0
เครือข่ายบุคคล	4	4.1
เครือข่ายการสื่อสาร	12	12.2
เครือข่ายการเรียนรู้	17	17.3
ทฤษฎีระบบ	1	1.0
แนวคิดการประสานงาน	2	2.0
แนวคิดทุนทางสังคม	6	6.1
แนวคิดเครือข่ายทางอำนาจ	2	2.0
แนวคิดการมีส่วนร่วม	1	1.0
แนวคิดการบริหาร/จัดการเครือข่าย	9	9.2
แนวคิดเครือข่ายวิสาหกิจ	1	1.0
ทฤษฎีสัญญลักษณ์การ	1	1.0
ทฤษฎีบทบาท	1	1.0

การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory) ของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย จากผลงานวิจัยจำนวนทั้งหมด 98 ชิ้นงานวิจัย สามารถจำแนกแนวคิดเครือข่ายที่ผู้วิจัยเจ้าของชิ้นงานทั้ง 98 ชิ้นงานใช้เป็นกรอบในการศึกษาได้ทั้งหมด 17 แนวคิดเครือข่าย ประกอบไปด้วย

- 1) เครือข่ายทางสังคม
- 2) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน
- 3) แนวคิดการรวมพลัง
- 4) แนวคิดการบริหารจัดการ
- 5) ทฤษฎีการสื่อสาร
- 6) เครือข่ายบุคคล
- 7) เครือข่ายการสื่อสาร
- 8) เครือข่ายการเรียนรู้
- 9) ทฤษฎีระบบ
- 10) แนวคิดการประสานงาน
- 11) แนวคิดทุนทางสังคม
- 12) แนวคิดเครือข่ายทางอำนาจ
- 13) แนวคิดการมีส่วนร่วม
- 14) แนวคิดการบริหาร/จัดการเครือข่าย
- 15) แนวคิดเครือข่ายวิสาหกิจ
- 16) ทฤษฎีสัญญลักษณ์การ
- 17) ทฤษฎีบทบาท

โดยจากการพิจารณารายชั้นงานพบข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งว่า โดยส่วนใหญ่ งานวิจัยชั้นหนึ่งๆ จะใช้แนวคิดในการศึกษามากกว่า 1 แนวคิด ซึ่งผลจากการแจกนับความถี่พบว่า ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายส่วนใหญ่ จำนวน 92 ชิ้นงาน ใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 93.9 มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้แนวคิดเครือข่ายการเรียนรู้ จำนวน 17 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และใช้แนวคิดเครือข่ายการสื่อสาร จำนวน 12 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 12.2 และใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน จำนวน 11 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ตามลำดับ ขณะที่แนวคิดเครือข่ายอื่นๆ ถูกใช้เป็นกรอบในการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนไม่มาก ดังแสดงผลในตารางที่ 4.9 สรุปผลความถี่การสังเคราะห์แนวคิดของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย

4.2.1.1 แนวคิดเครือข่ายทางสังคม

แนวคิดเครือข่ายทางสังคม เป็นแนวคิดที่ถูกใช้เป็นกรอบองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมากที่สุด เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ช่วยให้สามารถพิจารณาถึงการทำงานของเครือข่ายในเชิงโครงสร้างทั้งโครงสร้างภายในและระหว่างเครือข่าย อันทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งแนวคิดเครือข่ายทางสังคมเป็นแนวคิดหนึ่งของทฤษฎีโครงสร้างสามารถนำไปใช้ในการอธิบายโครงสร้างของสังคม (social Structure) ในฐานะเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ภายในระบบสังคม ผ่านการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relation Data) โดยทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาเครือข่ายทางสังคม ดังนี้ ทฤษฎีความเข้มแข็งของความผูกพันแบบหลวม (Strength of Weak Ties) ทฤษฎีหลุมโครงสร้าง (Structural Holes) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดจากผลงานวิจัยซึ่งใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นรากฐานของการศึกษาพบว่า ผลงานวิจัยศึกษาด้วยแนวคิดเครือข่ายสังคมมิติต่างๆ เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างและบทบาทเครือข่าย การวิเคราะห์กระบวนการหรือระบบภายในเครือข่าย การวิเคราะห์แผนงานและผลงานของเครือข่าย การวิเคราะห์องค์ประกอบเครือข่าย เช่น การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ลักษณะของความสัมพันธ์ทางเครือข่าย เช่น ลักษณะทางโครงสร้าง ลักษณะปฏิสัมพันธ์ของเครือข่ายสังคม ลักษณะทางหน้าที่ Transaction Relations Communication, Relation Boundary Penetration Relation, Instrumental Relation, Sentiment Relation, Authority/power Relation, Kinship and Descent Relation, การเชื่อมต่อเป็นวงเวียน วัฏจักร การเชื่อมต่อที่เป็นกากบาท เป็นการรวมศูนย์อำนาจสู่ศูนย์กลาง การเชื่อมต่อที่เป็นลูกโซ่ การเชื่อมต่อเป็นระบบหนึ่งเดียว เครือข่ายแลกเปลี่ยนเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร เครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เป็นต้น ดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายของเครือข่าย ซึ่งเป็นการพิจารณาจุดมุ่งหมายของการเกิดขึ้นของเครือข่าย เช่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ เพื่อแบ่งปันทรัพยากร เพื่อแลกเปลี่ยนผลผลิต เพื่อช่วยเหลือกันทางการเงิน เพื่อการขยายวงสัมพันธ์ให้กว้างขึ้นนำไปสู่การขยายกิจกรรมขยายความช่วยเหลือ เพื่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางวัตถุ เพื่อการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นแหล่งสำหรับการทำงานสนับสนุนต่างๆ เพื่อเป็นเวทีสำหรับการรวบรวมพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การสร้างแหล่งสะสมทุนเพื่อพึ่งตัวเองในด้านต่างๆ ในอนาคต เพื่อเพื่อเป็นการรวมตัวกันนำประเด็นปัญหาสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือนำไปสู่การเสนอหรือผลักดันนโยบายที่เหมาะสมมากกว่าเดิม

2) สาเหตุหรือเหตุผลของการก่อตัวของเครือข่าย มีหลายลักษณะ คือ 1) เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เกิดโดยไม่มีการจัดตั้ง ได้แก่ เครือญาติ (เพื่อนบ้านใกล้เคียงกัน การรวมตัวเพื่อพึ่งพาอาศัยกันระดมความคิดและกำลังกายเพื่อทำงานได้ง่าย) ความเชื่อ การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ 2) เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งจากภายนอก 3) เกิดจากการจัดตั้งและสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ 4) เกิดขึ้นโดยสถานการณ์เป็นตัวกำหนด จากวิกฤติการณ์ของสังคม เช่น การรวมกลุ่มเกิดขึ้นจากการปรับตัวของชุมชนเพื่อต่อสู้กับการถูกเอารัดเอาเปรียบจากภายนอกชุมชนโดยหันมารวมกลุ่มเพื่อดูแลทรัพยากรในชุมชน หรือการรวมกลุ่มเกิดจากการมีภาระปัญหาร่วมกันในชุมชนส่งผลกระทบต่อชุมชน 5) การเกิดโดยวิวัฒนาการ เกิดจากความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นระยะเวลานานแล้วพัฒนามาเป็นเครือข่าย 6) เกิดโดยการจัดตั้ง กล่าวคือ เกิดจากความต้องการมีเพื่อนในการทำงาน ความต้องการมีหมู่ พวกพ้อง ความต้องการทรัพยากรในการทำงาน ความต้องการความชำนาญเฉพาะด้านในการแก้ปัญหา ความต้องการประหยัด ความต้องการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน ซึ่งโดยรวมแล้วการรวมกลุ่มของเครือข่าย เกิดจาก สายสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้กระทำต่างๆ มีลักษณะควบคู่ขนานกันไป ทั้งด้านเนื้อหาและความเข้มข้น (1) สายสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล (2) การก่อรูปโครงสร้างของสายสัมพันธ์ทางสังคม (3) การเกิดขึ้นของเครือข่ายต้องมีจุดเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเครือข่ายต่างๆ กับปัจเจกบุคคล (4) มีสายสัมพันธ์คู่ควบคู่ขนาน ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบหนึ่งที่จะเป็นผลให้มีการกระจายทรัพยากรที่หายากไม่เท่าเทียมกันขึ้น 6. การกระจายทรัพยากรที่หายาก

3) การสร้างเครือข่ายทางสังคม กระทำได้โดย 1) ระบุกลุ่มหรือบุคคลที่สามารถทำหน้าที่กระตุ้นหรือทำให้เครือข่ายงานดำเนินไปได้ 2) การจัดการเครือข่ายที่ดี ต้องมีศิลปะในการประสานประโยชน์ 3) การปฏิบัติและติดตามผลของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของเครือข่าย จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกเครือข่าย 4) ต้องมีความสนใจร่วมกัน วัตถุประสงค์และทัศนร่วมกัน

4) การออกแบบเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย การออกแบบเครือข่าย ประกอบไปด้วย การจัดผังหรือแผนที่เครือข่ายเพื่อให้เห็นภาพองค์ประกอบที่อยู่ในเครือข่าย เชื่อมโยงประสานระหว่างเครือข่าย แสดงบทบาทองค์การในแผนที่เครือข่าย การแบ่งบทบาทขององค์การภายในเครือข่าย การจัดระบบสารสนเทศภายในเครือข่าย การจัดระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย การเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย

5) ประเภทของเครือข่ายทางสังคม ซึ่งจำแนกประเภทเครือข่ายได้หลากหลายประเภทขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการจำแนก ได้แก่ 1) การแบ่งตามจุดหมายการเรียนรู้ 2) การแบ่งตามโครงสร้างการเรียนรู้ 3) การแบ่งตามหน่วยสังคม 4) การแบ่งตามระดับการปกครองและลักษณะของงาน 5) การจำแนกตามพื้นที่ดำเนินงาน/พื้นที่ภูมิศาสตร์ 6) การจำแนกตามประเภทกิจกรรมหรือประเด็นปัญหา 7) การจำแนกตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม 8) การจำแนกตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ แยกเป็นเครือข่ายแนวตั้ง เครือข่ายแนวนอน 9) การแบ่งตามคุณลักษณะของสมาชิก เช่น เครือข่ายระดับปัจเจกบุคคล เครือข่ายระดับหน่วยธุรกิจ เครือข่ายระดับองค์กร เครือข่ายระดับอื่นๆ 10) การแบ่งตามวัตถุประสงค์ของเครือข่าย เช่น เครือข่ายความคิด เครือข่ายกิจกรรม เครือข่ายสนับสนุนทุน เครือข่ายเชิงพื้นที่ เครือข่ายปัญหาความเดือดร้อนและสร้างอำนาจการต่อรองกับรัฐ เครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เครือข่าย

การทำสัญญาในการให้บริการ เครือข่ายห่วงโซ่อุปทาน เครือข่ายเฉพาะกิจ เครือข่ายตัวแทน ให้บริการ เครือข่ายการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ เครือข่ายชุมชนสายในการเชื่อมโยงองค์กรต่างๆ

6) องค์ประกอบของเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย 1) หน่วยชีวิต หรือสมาชิก (จำแนกเป็น Hub บุคคลหรือองค์กรในการแลกเปลี่ยนข้อมูล, Pulse Taker บุคคลผู้ห่วงหาเหาะความสัมพันธ์กับคนในองค์กรหรือชุมชน, Gate Keeper คือผู้ควบคุมข้อมูลข่าวสาร มีหน้าที่ในการควบคุมการไหลเวียนการติดต่อสัมพันธ์กัน) 2) จุดมุ่งหมาย 3) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก สมาชิกต้องมีจิตสำนึกร่วม 4) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน 5) ระบบความสัมพันธ์ และการสื่อสาร 6) มุมมอง 7) มุมมอง

7) ลักษณะของความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย 1) เนื้อหาหรือเหตุของความสัมพันธ์ (Content) 2) ทิศทางอิทธิพลที่มีผลต่อกันในสายสัมพันธ์ (Directedness) 3) ระยะเวลาของความสัมพันธ์ (Duration) 4) ความเข้มของสายสัมพันธ์ (Intensity) 5) ความถี่และระยะเวลาของการติดต่อ 6) ความหลากหลายของความสัมพันธ์ หรือความสัมพันธ์เชิงซ้อน 7) ความสัมพันธ์บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยน 8) ความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของการให้ และการรับการวิเคราะห์ลักษณะของเครือข่ายทางสังคม ยังประกอบไปด้วย 1) ความสัมพันธ์อันหลากหลาย ดวยบทบาทที่มีในสังคม: ความสัมพันธ์ เชิงซ้อน (Diversity of Linkage: Multiplexity) 2) ความสัมพันธ์ทางสังคมบนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยน (Transactional Contact) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเครือข่ายทางสังคม 3) ความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะที่เท่าเทียมกันและไม่เท่าเทียมกัน (Directional Flow) 4) ความถี่และระยะเวลาของความสัมพันธ์ (Frequency and Duration of Relationship) ความถี่ของความสัมพันธ์ (Frequency of Relationship)

8) รูปแบบของความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย 1) ความสัมพันธ์แบบ Dyadic ความสัมพันธ์แบบ Dyadic เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่าง 2 องค์กร ที่มีความเป็นอิสระ ที่มีข้อผูกมัดเกี่ยวกับความจำกัดทางด้านทรัพยากร 2) Interorganization Set เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่ให้ความสัมพันธ์แบบ Dyadic กับองค์กรอื่นๆ เป็นการรวมกลุ่มทำงานร่วมกัน 3) Interorganization Network รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่ประกอบด้วย ความเชื่อมโยงของทุกองค์กร โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวเป็นความ เชื่อมโยงที่มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่ง การสร้างความเชื่อมโยงจะกระทำโดยการค้นหาข้อผูกมัด ระหว่างองค์กรทุกองค์กร

9) การประสานงานระหว่างเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย 1) วิธีการในการติดต่อสื่อสาร และการตัดสินใจ 2) กลไกสำหรับการดำเนินการในการประสานงาน 3) วิธีการในการวางแผน 4) กลไกที่สนับสนุนการประสานงานในการจัดทำบริการสาธารณะ

10) ตัวชี้วัดศักยภาพหรือผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ผลงานของเครือข่ายในด้านการรับรองและการจัดผลประโยชน์ ในด้านการสร้างพื้นที่ทางสังคม ในด้านการสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ ในด้านการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ในด้านการสร้างชุมชน ในด้านองค์ประกอบต่างๆ ของเครือข่ายทั้งตัวแปรเชิงโครงสร้าง (Structure Variables) เป็นการวัดความผูกพัน (Ties) ระหว่างคู่แสดง ตัวแปรเชิงประกอบ (Composition Variables) เป็นการวัดคุณลักษณะ (Attributes) ของชุดผู้แสดง เช่น สถานะทางสังคม เพศ การศึกษา อายุ เชื้อชาติ ผ่านมุมมองเชิงความสัมพันธ์ (Relation Approach) ซึ่งมักจะแบ่งเป็นบุคคล เป็นกลุ่มๆ บน พื้นฐานความสัมพันธ์โดยตรง หรือผ่านความแน่นแฟ้น (Cohesion) และความเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนผ่านมุมมองเชิงตำแหน่ง (Positional View) ด้วย

11) เครื่องมือหรือแนวคิดข้างเคียงในการศึกษาเครือข่ายทางสังคม ได้แก่

1) แนวนุชนวิทยา สนใจ เรื่อง สังคม เศรษฐกิจ และหน้าที่วัฒนธรรม บทบาททางสังคม 2) แนวทางแบบเครือข่าย ให้ความสนใจกระบวนการเครือข่ายทางสังคม เป็นการแสดงออกมาในกระบวนการทางสังคม 3) แนวทางการให้ความสนใจในเงื่อนไขความสัมพันธ์ของเหตุผลทางประวัติศาสตร์ 4) แนวทางเครือข่ายตามลักษณะภูมิเวศ

12) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มกับเครือข่าย ประกอบไปด้วย

1) สมาชิกเครือข่ายประกอบด้วยสมาชิกหลายระดับ 2) คุณสมบัติของสมาชิก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก 4) ศูนย์กลางดำเนินงาน 5) การบริหารจัดการ 6) เป้าหมายความสำเร็จ 7) กระบวนการทำงาน

13) การวิเคราะห์ลักษณะของการจัดการเครือข่าย ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่น

2) นวัตกรรม 3) ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง 4) ความรวดเร็ว 4) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานงานทั้งองค์กร 5) มีโครงสร้างแบบ Module ที่ปรับตัวง่ายตามความต้องการ 6) จัดงานเป็นระบบทีม เน้นเอกเทศ จัดการตัวเอง 7) มีสายบังคับบัญชาค่อนข้างแบนราบ อาศัยการประสานงานระหว่างหน่วยงานและบุคคลกร 8) ใช้กลไกตลาดในการทำงานทั้งในองค์กรและระหว่างองค์กร

14) ปัญหาของเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย 1) ปัญหาการดำเนินงานภายใน 2) ปัญหาของเครือข่ายในภาพรวม 3) การขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 4) ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิก 5) การครอบงำเครือข่าย 6) การรวมศูนย์และระบบราชการ 7) การขาดทรัพยากร 8) การจัดการทรัพยากรของเครือข่าย 9) ข้อมูลข่าวสารผิดๆ 10) การแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ 11) การแทรกแซงของแหล่งทุน 12) ขาดการติดตามประเมินผล 13) ข้อจำกัดทางการเมือง

15) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการของเครือข่ายทางสังคม ประกอบไปด้วย 1) พิจารณากระบวนการในการจัดตั้งกลุ่ม 2) พิจารณาองค์ประกอบของกลุ่มทั้งองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอก 3) พิจารณาโครงสร้างกลุ่มเป็นระบบปิด หรือระบบเปิด 4) พิจารณาการทำงานหรือการทำกิจกรรมของกลุ่ม 5) คำนึงความพอเหมาะ การแบ่งขอบเขตรับผิดชอบเครือข่ายที่ชัดเจน 6) ให้ความสำคัญกับการเสริมกลุ่มย่อย 7) วิเคราะห์ประเภทของเครือข่าย เนื่องจากประเภทของเครือข่ายมีเงื่อนไขในการส่งเสริมที่แตกต่างกัน 8) การมีพันธะสัญญา มีความผูกพันระยะยาวจะพัฒนาปรับปรุงเครือข่ายร่วมกัน โดยมีเครื่องมือในการรักษาความสัมพันธ์ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การมีประวัติศาสตร์ ประสบการณ์ มิตรภาพ 9) ความสามารถของแกนนำ 10) พัฒนาเครือข่ายอยู่ตลอดเวลา

4.2.1.2 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน เป็นทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างคู่สัมพันธ์ทั้งในด้านวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ซึ่งถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย โดยมีการนำเอาแนวคิดทฤษฎีภายใต้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนมาใช้ในการศึกษาจำนวน 2 ทฤษฎีย่อย คือ ทฤษฎีแลกเปลี่ยนระดับชุมชน และทฤษฎีแลกเปลี่ยนเชิงพฤติกรรม ซึ่งในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นการศึกษาในมิติต่างๆ 3 มิติ ต่อไปนี้

มิติแรก ตัวแสดงหรือองค์ประกอบของเครือข่าย ได้แก่ 1) ปัจเจกบุคคล 2) หมู่คณะ

มิติที่สอง ลักษณะความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนภายในโครงสร้างเครือข่าย ได้แก่ 1) อำนาจและการพึ่งพา 2) พฤติกรรมนิยม 3) ความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และเครือข่าย (Exchange Relationships and Networks) อันประกอบไปด้วย โครงข่ายของความสัมพันธทางสังคม ตัวแสดงที่หลากหลายซึ่งมีโอกาสนในการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนระดับบุคคลจะเป็นการสร้างโครงสร้างเครือข่ายเดี่ยว

มิติที่สาม กระบวนการแลกเปลี่ยนของเครือข่าย ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล 2) ความแตกต่างระหว่างสถานภาพและอำนาจ 3) ความชอบธรรมและองค์กร 4) ความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลง

4.2.1.3 แนวคิดการรวมพลัง

แนวคิดการรวมพลัง เป็นแนวคิดที่พิจารณาเครือข่ายในฐานะที่การเกิดขึ้นและการมีเครือข่ายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อ ซึ่งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานในเครือข่าย ช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรที่ซ้ำซ้อนกันได้ อีกทั้ง เครือข่ายยังเชื่อมโยงบุคคลที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดองค์กร และภูมิหลังต่างหากที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันให้เกิดการประสานงานร่วมมือกันได้ ซึ่งสามารถทำให้คนและองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานอื่นอีกมากสนใจทำงานในเรื่องเดียวกัน ซึ่งในแง่ของการบริการสาธารณะในการบริหารงานภาครัฐ เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองจากรัฐ เนื่องจากเครือข่ายช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมทับของชุมชน ทั้งยัง ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ และประการสุดท้าย เครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนได้รับกำลังใจการจูงใจและการยอมรับซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานเล็กที่อยู่นอกระบบราชการด้วย ซึ่งแนวคิดการรวมพลังถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาในมิติต่างๆ ต่อไปนี้

1) การเกิดขึ้นของเครือข่าย 1) ต้องการมีเพื่อนในการทำงาน 2) ต้องการมีหมู่ พวกพ้อง 3) ต้องการทรัพยากรในการทำงาน 4) ต้องการความชำนาญเฉพาะด้านในการแก้ปัญหา 5) ต้องการประหยัด 6) ต้องการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน 7) เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ 2) เครือข่ายจัดตั้ง 3) เครือข่ายวิวัฒนาการ

2) เป้าหมายของเครือข่าย 1) ขยายวงสัมพันธ์ให้กว้างขึ้น นำไปสู่การขยายกิจกรรมขยายความช่วยเหลือ 2) สร้างกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน 3) เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางวัตถุ 4) เพื่อการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 5) เพื่อเป็นแหล่งสำหรับการทำงานสนับสนุนต่างๆ 6) เป็นเวทีสำหรับการรวบรวมพื้นที่ 7) นำไปสู่การสร้างแหล่งสะสมทุนเพื่อพึ่งตัวเองในด้านต่างๆ ในอนาคต 8) เพื่อเป็นการรวมตัวกันนำประเด็นปัญหาสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือนำไปสู่การเสนอหรือผลักดันนโยบายที่เหมาะสมมากกว่าเดิม

3) ประเภทและรูปแบบเครือข่าย มีการจำแนกและแบ่งประเภทด้วยเงื่อนไขหลายประการ ได้แก่ 1) จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงาน 2) ตามประเภทกิจกรรมหรือประเด็นปัญหา 3) ตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม 4) ตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ 5)

เครือข่ายแนวตั้งหรือเครือข่ายแนวนอน 6) เครือข่ายจำแนกตามประเภทของสมาชิก 7) เครือข่ายที่จำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ 8) เครือข่ายที่จำแนกตามวัตถุประสงค์ 9) เครือข่ายมีรูปแบบเป็นทางการและการรวบอำนาจ 10) เครือข่ายภาครัฐ 11) เครือข่ายภาคเอกชน 12) เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน 13) เครือข่ายภาคประชาชน

4) ลักษณะของเครือข่าย 1) เครือข่ายแลกเปลี่ยน 2) เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร 3) เครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน 4) เครือข่ายเชิงเดี่ยว 5) เครือข่ายเชิงผสม 6) เครือข่ายทางความคิด 7) เครือข่ายกิจกรรม 8) เครือข่ายสนับสนุนทุน 9) เชื่อมต่อเป็นวงเวียน วัฏจักร 10) ลักษณะของการเชื่อมต่อที่เป็นกากบาท เป็นการรวมศูนย์อำนาจสู่ศูนย์กลาง 11) ลักษณะของการเชื่อมต่อที่เป็นลูกโซ่ 12) ลักษณะของการเชื่อมต่อเป็นระบบหนึ่งเดียว

5) องค์ประกอบการทำงานเครือข่าย 7 มุมมอง เพิ่มเติมด้วย 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง 2) การเสริมซึ่งกันและกัน 3) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน 4) ปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

6) การจัดการเครือข่าย 1) จุดหมายร่วมกัน 2) บุคคลในเครือข่าย มีสำนึกร่วมมีความถนัดในงานที่ทำ 3) การเชื่อมโยงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ 4) ต้องมีการสร้างความรู้สึกร่วม 5) การพัฒนาต้องมีระบบที่โปร่งใสตรวจสอบได้ 6) การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร

4.2.1.4 แนวคิดการบริหารจัดการ

แนวคิดการบริหารจัดการ ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการศึกษาใน 3 มิติ ประกอบไปด้วย

ประการแรก ระบบการบริหารจัดการเครือข่าย ได้แก่ 1) การเข้าใจเรื่องเป้าหมายขององค์กรเครือข่าย 2) การจัดโครงสร้างหรือผังกลุ่มเครือข่าย 3. กระบวนการทำงานของเครือข่าย 4.การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก 3) การประสานงานและการจัดระบบการติดต่อสื่อสาร 4) ระบบสารสนเทศ 5) ระบบงบประมาณ 6) การฝึกอบรมและการเรียนรู้ 7) การทำการตัดสินใจของเครือข่าย 8) ภาวะผู้นำของเครือข่าย 9) การเข้าใจบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของเครือข่าย

ประการที่สอง ปัญหาอุปสรรคในการจัดการเครือข่าย ได้แก่ 1) ปัญหาการดำเนินงานภายใน 2) ปัญหาของเครือข่ายในภาพรวม 3) การขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 4) ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิก 5) การครอบงำเครือข่าย 6) การรวมศูนย์ผลประโยชน์ราชการ 7) การขาดทรัพยากร 8) การจัดการทรัพยากรของเครือข่าย 9) ข้อมูลข่าวสารผิดๆ 10) การแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ 11) การแทรกแซงของแหล่งทุน 12) ขาดการติดตามประเมินผล 13) ข้อจำกัดทางการเมือง

ประการที่สาม วิธีการรักษาเครือข่าย ได้แก่ 1) ติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง 2) ให้ความสำคัญกับเครือข่าย 3) ส่งเสริมให้สมาชิกมีกิจกรรมเพื่อมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง 4) กระตุ้นสมาชิกให้ตื่นตัวและสนใจการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 5) การเปลี่ยนแปลงผู้นำอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่รักษาเครือข่ายไว้ 6) อำนาจความสะดวกในด้านต่างๆ 7) การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

4.2.1.5 ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory)

ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory) ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการศึกษาใน 2 มิติ ได้แก่ มิติแรก ประเภทของการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 1) การ

สื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) เป็นกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในระบบประสาทและความนึกคิดของบุคคล 2) การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือ การสื่อสารตัวต่อตัว หรือ การสื่อสารปัจเจกชน (Interpersonal Communication or Face-to-Face Communication) 3) การสื่อสาร กลุ่มใหญ่ (Large Group Communication or Public Communication) 4) การสื่อสารในองค์กร (Organization Communication) 5) การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) และมิติที่สอง คือ ลักษณะของเครือข่ายในการสื่อสาร อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสมาชิกของเครือข่ายอาจจะมีลักษณะบางประการร่วมกัน สมาชิกของเครือข่ายอาจจะมีลักษณะบางประการแตกต่างกัน โดยมีลักษณะหลายมิติ เครือข่ายเป็นระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มีหลายลักษณะ อาทิ มีลักษณะเป็นการรวมพลังหรือศักยภาพของสมาชิกเข้าด้วยกัน ซึ่งสมาชิกรวมกันด้วยความสมัครใจไม่ใช่เพราะถูกบีบบังคับ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเป็นแบบกัลยาณมิตร สมาชิกมีความสัมพันธ์กันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง สมาชิกมีการดำเนินกิจกรรม ร่วมกัน กิจกรรมของเครือข่ายอาจจะมีกิจกรรมเดียวหรือหลายกิจกรรมก็ได้ อีกทั้ง มีความสัมพันธ์ เเท่เทียมกัน ประกอบกับการมีพันธะสัญญาาร่วมกัน เครือข่ายมีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างสมาชิกที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

4.2.1.6 แนวคิดเครือข่ายบุคคล

เครือข่ายบุคคล ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการศึกษามิติ 3 มิติ ได้แก่ มิติแรก วงจรของเครือข่าย ประกอบไปด้วย 1) ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เครือข่ายใกล้ชิด (Intimate Network) 2) เครือข่ายรอง (Effective Network) ประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ที่เป็นจุดศูนย์กลางรู้จักคุ้นเคยน้อยกว่ากลุ่มแรก 3) เครือข่ายขยาย (extended network) กลุ่มบุคคลซึ่งไม่รู้จักกันโดยตรง ติดต่อกันผ่านเครือข่ายใกล้ชิดอีกต่อหนึ่ง มิติที่สอง โครงสร้างของเครือข่ายบุคคล ประกอบไปด้วย 1) ขนาดของเครือข่าย ขนาดของเครือข่ายควรจะครอบคลุมบุคคลมากน้อยเพียงไร โดยยึดเอาบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันจริง และบุคคลที่มีแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์กันภายหลัง 2) ความหนาแน่นภายในเครือข่าย หมายถึงระดับสมาชิกหรือบุคคลในเครือข่ายมีความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน 3) ความเกี่ยวพันภายในเครือข่าย ความเกี่ยวพันในเครือข่ายสามารถวัดได้จากความหนาแน่น 4) ตำแหน่งและสถานภาพของบุคคลในเครือข่าย 5) กลุ่มของความสัมพันธ์ของบุคคลในเครือข่าย และมิติที่สาม คือ การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของเครือข่ายบุคคล ได้แก่ 1) ความเกี่ยวพันกันภายในเครือข่าย 2) จำนวนบุคคลในเครือข่ายสังคม 3) ประเภทบุคคลในเครือข่ายสังคม 4) ความหลากหลายของความสัมพันธ์ = ความสัมพันธ์เชิงซ้อน 5) ความสัมพันธ์บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยน 6) ความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของการให้และการรับ 7) ความถี่และระยะเวลาของความสัมพันธ์

4.2.1.7 แนวคิดเครือข่ายการสื่อสาร

เครือข่ายการสื่อสาร ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการศึกษามิติ 4 มิติประกอบไปด้วย ประการแรก ที่มาของเครือข่ายการสื่อสาร ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ 2) หน่วยงานองค์กรที่ให้การสนับสนุน 3) กลุ่มช่วยเหลือวิชาชีพ ประการที่สอง ประเภทเครือข่ายการสื่อสารในการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์และความคิด 2) การสนับสนุนทางด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า 3) การสนับสนุนการเป็นส่วนหนึ่งทางสังคม 4) การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม 5) การสนับสนุนที่เป็นนามธรรม 6) การยืนยันและรับรองซึ่งกัน

และกัน 7) การให้การช่วยเหลือ 8) การให้การสนับสนุนทางสติปัญญา 9) การสนับสนุนด้านสิ่งของ ประการที่สาม ลักษณะของเครือข่ายการสื่อสาร ได้แก่ 1) เครือข่ายการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ 2) เครือข่ายการสื่อสารแบบเป็นทางการ 3) การสื่อสารแบบมีศูนย์กลาง 4) การสื่อสารแบบกระจายอำนาจ 5) เครือข่ายสื่อสารแบบลูกโซ่ 6) เครือข่ายสื่อสารแบบตัววาย 7) เครือข่ายสื่อสารแบบวงล้อ 8) การสื่อสารแบบกระจายอำนาจ 9) เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม 10) เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง และประการที่สี่ บทบาทสมาชิกภายในเครือข่ายการสื่อสาร ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลเป็นสมาชิกในกลุ่มและพวกของเครือข่าย (Membership Role) 2) ปัจเจบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง (Liaison Role) 3) ปัจเจบุคคลมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบุคคลอื่นมาก (Star Role) 4) ปัจเจบุคคลมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบุคคลอื่นน้อยมาก (Isolate Role) 5) ปัจเจบุคคลติดต่อกันระหว่างกลุ่มตัวเองกับกลุ่มภายนอกสังคมเพื่อนำสิ่งต่างๆ ภายนอกสังคมเข้ามาเผยแพร่ในสังคมของตน (Boundary Spanning Role)

4.2.1.8 แนวคิดเครือข่ายการเรียนรู้

เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์แหล่งความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ซึ่งอาจกระทำโดยบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อสถาบันหรือบุคคลต่อมวลชน อันเป็นการดำเนินการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในหลายองค์กรและองค์กรเหล่านี้รวมตัวแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานโดยเจตนาให้การรวมตัวเป็นเครือข่ายจะช่วยสร้างเสริมพลังเสริมแรงซึ่งกันและกัน มีการกำหนดข้อตกลงหรือกติกาของเครือข่ายร่วมกันโดยแต่ละองค์กรมีอิสระที่จะตัดสินใจดำเนินการภายในองค์กรซึ่งเครือข่ายการเรียนรู้ที่ถูกใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในหลายมิติ กล่าวคือ

มีลักษณะของเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการศึกษาที่สนองต่อปรัชญา การศึกษาตลอดชีวิตรูปแบบหนึ่งเนื่องจากได้พูดถึงการเรียนรู้ของมนุษย์อย่างกว้างขวางทุกเนื้อหาและสาระ ระบุถึงการเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่อาจวัดได้หลายรูปแบบ 2) การประสานงานแบ่งความรู้และข่าวสารการใช้ทรัพยากรและถ่ายทอดความรู้ 3) สายใยแห่งความสัมพันธ์ทางสังคมที่บุคคลหนึ่งมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม 4) การประสานสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งความรู้ประสบการณ์และทรัพยากรซึ่งกันและกันระหว่างคนกับคน คนกับกลุ่มและระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม 5) การที่ชาวบ้านรวมตัวกันขบคิดปัญหาของเขา รวมพลังแก้ปัญหาและหาผู้นำขึ้นมาจากหมู่บ้านด้วยกันเองแล้วรวมตัวกันเพื่อมีอำนาจต่อรอง 6) การประสานแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสารการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งระหว่างงานที่รับผิดชอบ

มีรูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ 1) เครือข่ายที่เป็นไปในรูปของสถาบัน 2) เครือข่ายที่เป็นภูมิปัญญาที่แสวงหาทางรอดทางเศรษฐกิจอะไรต่างๆ 3) เครือข่ายในรูปแบบขององค์กร 4) เครือข่ายในรูปแบบสายความเชื่อ 5) เครือข่ายในรูปแบบสายกิจกรรมซึ่งมีกลุ่มที่มีกิจกรรมเหมือนกัน 6) เครือข่ายในรูปแบบสายปัญหาร่วมกันหรืออุดมการณ์ร่วมกัน 7) เครือข่ายในรูปแบบสายจัดตั้ง ที่หลายฝ่ายหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้าไปจัดตั้งเป็นเครือข่าย

มีองค์ประกอบเครือข่ายการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) (ความรู้และเนื้อหา) 2) ข้อมูล (Data) 3) งาน/การตัดสินใจ (Task/Decision) 4) การเรียนรู้หรือนวัตกรรม (Learning/innovation) 5) เนื้อหา (Context) 6) ส่วนประกอบทางโครงสร้าง (Structural Components)

ที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดเก็บความรู้ในระดับต่างๆ มีคุณสมบัติที่มีความยืดหยุ่นสูงและมีคุณภาพ ในการรวบรวมสิ่งที่เป็นอนุภาคขนาดใหญ่เข้าด้วยกันเพื่อเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มต่างๆ ภายในเครือข่ายย่อย ที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน 7) ส่วนประกอบทางพฤติกรรม (Behavioral Components) ที่สามารถเชื่อมโยง การทำงานกับเครือข่ายความรู้ที่มีพื้นฐานการจัดระเบียบภายในตนเอง สามารถพิจารณาความเหมาะสมในการ นำไปใช้ได้ด้วยตนเอง และสามารถปรับปรุงพัฒนาตนเองได้ 8) ความสามารถในการคาดการณ์ (Predictive Capabilities) และการวิเคราะห์ องค์ประกอบของความรู้ในส่วนเอกภาพเพื่อวิเคราะห์ความรู้ที่มีอยู่ และพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวกับ คุณภาพของความรู้เพื่อที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้น 9) ความรู้ของกลุ่ม และความรู้ของปัจเจกบุคคล 10) ความรู้ระดับเนื้อหา

มิติกระบวนการจัดการในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ (Process in Knowledge Networks System) กล่าวคือ 1) การบูรณาการแหล่งความรู้ทั้งหมดในทุกระดับ 2) ในการทำงานประจำวันนั้น ผู้คนได้รับความรู้โดยทาง การสืบค้นหาความรู้ บนกระดาน และพบปะผู้คนระหว่างการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อรับทั้งความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) และความรู้ซ่อนเร้น (Tacit knowledge) 3) การใช้การสื่อสารในรูปแบบต่างๆเช่นโทรศัพท์หรือโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตเพื่อรับความรู้ 4) การใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งมีทั้งความรู้ในตัวและเป็นแหล่งเก็บความรู้ด้วย 5) ความรู้จากเครือข่ายการแบ่งปันความรู้ในระดับที่ต่างกันออกไป 6) การสร้างความรู้หลังจากการรับความรู้การรวบรวม ความรู้และกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อกระบวนการสร้างความรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ในด้านกระบวนการในระบบของเครือข่ายความรู้ ยังศึกษาไปถึงลักษณะของโหนดของความรู้ซึ่งเป็นหน่วยกระบวนการในระดับสูง โดยพิจารณาการทำงานของโหนดออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1) การขยายของข้อมูลเมื่อ มีการร้องขอหรือการขยายตามกระบวนการปกติ 2) การสื่อสารสองทาง และความสามารถในการแสดงความเห็น ผ่านหน้าหลักของสื่อ 3) การเข้าถึงคลังความรู้ท้องถิ่น และความรู้ที่นำมาใช้ได้จากโหนดความรู้อื่นๆ

มิติกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้แบบดั้งเดิม โดยมีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน เช่นพิธีกรรม คำบอกเล่า เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน หรือการเรียนรู้แบบสมัยใหม่ โดยการศึกษาดูงาน จากการอบรมที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น 2) ขั้นตอนของการเรียนรู้ 2.1 ขั้นตอนการคิดได้ 2.2 ขั้นตอนการแสวงหาความรู้ 2.3 ขั้นตอนการนำไปใช้ เช่น การที่กลุ่มเกษตรกรแต่ละกลุ่มมาพบปะกันเพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การที่นักวิชาการ นักพัฒนาลงไปพูดคุยกับชาวบ้านหรือผู้นำแล้วเกิดกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมา การเรียนรู้ที่มีสถาบันภายนอกเข้ามาเสริม การเรียนรู้แบบเชื่อมผู้นำเข้าด้วยกัน การใช้กลุ่มกิจกรรม/กลุ่มพัฒนา ส่งเสริมขยายผลด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับชุมชนนั้น เครือข่ายการเรียนรู้มีพัฒนาการอยู่บนพื้นฐานความต้องการของประชาชน (Bottom - up) มากกว่าความต้องการของรัฐที่จะพัฒนา (Top-Down) ให้ชาวบ้านมีแนวความคิดพื้นฐานของการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง (Self - reliance) โดยประชาชนมีส่วนร่วมและมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเพศทุกวัย ทั้งยังกลั่นกรองความรู้จากภายนอกเพื่อผสมผสานกับความรู้ภายในของชาวบ้านผ่านการระดมทรัพยากรต่างๆ ในลักษณะร่วมมือกันเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.2.1.9 ทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีระบบ ถูกใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการพิจารณาเครือข่ายในฐานะระบบที่มีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และปัจจัยนำออก ซึ่งเครือข่ายในฐานะเป็นระบบดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และขึ้นต่อกัน ตลอดจนการมีผลกระทบต่อกันและกัน อีกทั้ง ทฤษฎีระบบยังถูกใช้ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายด้วยการพิจารณาว่า เครือข่ายหนึ่งๆ นั้น มีลักษณะเป็นเครือข่ายระบบปิด หรือเครือข่ายระบบเปิดด้วย

4.2.1.10 แนวคิดการประสานงาน

แนวคิดการประสานงาน ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการการศึกษา 2 ประการ คือ ประการแรกศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการประสานงาน ได้แก่ 1) การประสานงานภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน 2) การประสานงานในแนวดิ่งและการประสานงานในแนวนอน และประการที่สอง ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของการประสานงาน ได้แก่ 1) การต่อรอง 2) การชักชวนเข้าร่วม 3) การผนึกกำลังเข้าเป็นแนวร่วม 4) การประสานงานในแนวตั้ง 5) การประสานงานโดยแผนหรือข้อตกลง 5.1 การประสานงานอย่างเป็นแผนอย่างมีระบบ 5.2 การประสานงานแบบ Dyadic 6) การประสานงานโดยการปรับตัวเข้าหากัน เป็นต้น

4.2.1.11 แนวคิดทุนทางสังคม

แนวคิดทุนทางสังคม ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการการศึกษาใน 2 มิติ ประกอบไปด้วย มิติแรก ประเภทของทุนทางสังคม ได้แก่ 1) จิตวิญญาณ ระบบคุณค่าสำนึกของถิ่นความภูมิใจ ที่มีต่อฐานบ้านเกิด (Spirit Capital) 2) ทุนทางปัญญา 3) ทุนทรัพยากรมนุษย์ 4) ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ 5) การจัดการกองทุนสาธารณะชุมชนที่เรียกว่า (Social Fund) และมิติที่สอง ศึกษาในมิติของลักษณะของทุนทางสังคม ได้แก่ 1) พลังในการขับเคลื่อนชุมชนต่างๆ 2) ลักษณะอื่นภายใต้ทุนทางสังคม ได้แก่ ทุนทางปัญญา ทุนทางความคิด สำนึกในการออม การจิตสวัสดีการแก่ผู้ยากไร้กว่าตน 3) คนในสังคมมีความรักและภูมิใจในแผ่นดินเกิด 4) วัฒนธรรมในชุมชน 5) กฎ จารีต ประเพณี 6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ระบบกรรมสิทธิ์และการจัดการทรัพยากรของชุมชน 8) ระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีลักษณะของระบบเครือญาติ 9) ทรัพยากรบุคคล

4.2.1.12 แนวคิดเครือข่ายทางอำนาจ

แนวคิดเครือข่ายทางอำนาจ ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการการศึกษาใน 1 มิติ คือ การศึกษาถึงลักษณะของเครือข่ายทางอำนาจ เช่น ลักษณะการมีอำนาจครอบงำ กล่าวถึง การวัดระดับความเท่าเทียมกันของสมาชิกภายในเครือข่าย ลักษณะการไหลของข้อมูล ลักษณะของการสื่อสาร ลักษณะของการเข้าถึงได้ของข้อมูล ลักษณะการเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมภายนอกเครือข่าย เป็นต้น

4.2.1.13 แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วม ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการการศึกษาใน 3 มิติ ประกอบไปด้วย มิติแรก คือ การเกิดขึ้นของการมีส่วนร่วมในเครือข่าย ประกอบไปด้วย ความดึงดูดใจ ความพร้อมที่จะทำกิจกรรมแทนสมาชิกแทนสมาชิกคนใดคนหนึ่งเมื่อกิจกรรมของแต่ละคนนั้นประเมินในลักษณะเป็นผลสำเร็จของกลุ่ม ความเต็มใจของแต่ละบุคคลที่ยอมรับอิทธิพลซึ่งกันและกันคือแต่ละคนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนพร้อมใจ

กันทำงาน มิติที่สอง ประเภทของการมีส่วนร่วมหรือการสร้างความร่วมมือ ประกอบไปด้วย 1) รัฐได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนหรือเจ้าของร่วมกับภาคเอกชน 2) Private finance initiative (PFI) และข้อตกลงอื่นๆ 3) การให้สิทธิในการเป็นผู้แทนในการจัดทำบริการสาธารณะ 4) Co-governance หมายถึงการจัดการที่ให้ภาคส่วนที่สามเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและส่งมอบบริการสาธารณะ 5) Co-management หมายถึง การจัดการที่ให้ภาคส่วนที่สามเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตบริการร่วมกับภาครัฐ 6) Co-production หมายถึง การจัดการที่ให้ภาคประชาชนเข้ามาผลิตบริการสาธารณะ ในบางส่วนของประชาชนกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ให้บริการสาธารณะนั้นด้วย และมิติที่สาม การนำเสนอตัวอย่างของการสร้างความร่วมมือ กล่าวคือ การเกิดขึ้นของเครือข่ายเป็นการสร้างความร่วมมือ (Partnership) ผ่านการกระจายอำนาจและหน้าที่จากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน โดยมีการประยุกต์ใช้การจัดการทางด้านการคลัง และเทคนิคการบริหารจัดการของภาคเอกชนด้วย

4.2.1.14 แนวคิดการบริหาร/จัดการเครือข่าย

แนวคิดการบริหาร/จัดการเครือข่าย ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการศึกษามิติ 2 มิติ มิติแรก ระบบการจัดการเครือข่าย เช่น การจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก จัดระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบสารสนเทศ ระบบงบประมาณ การฝึกอบรมและการเรียนรู้ มิติที่สอง ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการเครือข่าย เช่น ปัญหาการดำเนินงานภายใน ปัญหาของเครือข่ายในภาพรวม การขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิก การครอบงำเครือข่าย การรวมศูนย์ระบบราชการ การขาดทรัพยากร การจัดการทรัพยากรของเครือข่าย ข้อมูลข่าวสารผิดๆ การแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ การแทรกแซงของแหล่งทุน การขาดการติดตามประเมินผล ข้อจำกัดทางการเมือง เป็นต้น

4.2.1.15 แนวคิดเครือข่ายวิสาหกิจ

แนวคิดเครือข่ายวิสาหกิจ ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการศึกษามิติ 5 มิติ ประกอบไปด้วย

ประการแรก มิติการเกิดขึ้นของเครือข่ายวิสาหกิจ ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าบริโภค อุปโภคในประเทศไทย ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน (อาหาร ยานยนต์ ซอฟต์แวร์ การท่องเที่ยว และแฟชั่น) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการรวมกลุ่มกันของกลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องมารวมตัวดำเนินการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน (geographical proximity) มีความร่วมมือเกื้อหนุน เชื่อมโยงและเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร (Commonality and Complementary) ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการรวมตัวเป็นเครือข่าย ประกอบไปด้วย 1) ตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ 2) มีแรงงานที่มีทักษะเป็นจำนวนมาก 3) มีสภาพแวดล้อมหรือสาธารณูปโภคที่เหมาะสม 4) ตั้งอยู่ใกล้กับบริษัทขนาดใหญ่ 5) ตั้งอยู่ใกล้กับสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยที่เหมาะสม

ประการที่สอง มิติประเภทของเครือข่ายวิสาหกิจ จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มแปรรูปและฝึก 2) กลุ่มอาหารกระป๋อง 3) กลุ่มขนมขบเคี้ยว 4) กลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน เช่น เครื่องจักร บรรจุภัณฑ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสมาชิก

ประการที่สาม มิติลักษณะการปฏิสัมพันธ์ของเครือข่าย มีการปฏิสัมพันธ์กันทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน โดยเชื่อมโยงในแนวดิ่ง (Vertical Linkages) เป็นความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการ

ธุรกิจ ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และเชื่อมโยงในแนวนอน (horizontal linkages) เป็นการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ สมาคมการค้า สถาบันการศึกษา และฝึกอบรม ซึ่งลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทางเครือข่ายดังกล่าว จำแนกได้ 4 ลักษณะคือ 1) การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (Connectivity) 2) ความร่วมมือ (Collaboration) 3) การแข่งขัน (Competition) 4) ประสิทธิภาพโดยรวม (Collective Efficiency)

ประการที่สี่ มิติประโยชน์ของวิสาหกิจ ประกอบไปด้วย 1) ความร่วมมือด้านการลดต้นทุนการผลิต 2) ความร่วมมือด้านการตลาด 3) ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี 4) ความร่วมมือด้านนวัตกรรม 5) ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา 6) ความร่วมมือด้านการลงทุน 7) ความร่วมมือด้านการพัฒนาบุคลากร

ประการสุดท้าย มิติแนวทางการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ ประกอบไปด้วย 1) กระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในเครือข่ายวิสาหกิจ 2) วิเคราะห์สถานการณ์ของเครือข่ายวิสาหกิจ 3) จัดทำยุทธศาสตร์ของเครือข่ายวิสาหกิจ 4) ปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่ายวิสาหกิจ

4.2.1.16 ทฤษฎีสัญญลักษณ์การ

ทฤษฎีสัญญลักษณ์การ ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการพิจารณาถึงสัญลักษณ์ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์มากกว่าการผ่านสถาบันทางสังคมต่างๆ สังคมมนุษย์ ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว ประกอบด้วย สายใยของความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมที่ซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกันกับสังคมอยู่ผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ในสังคมหรือชุมชน

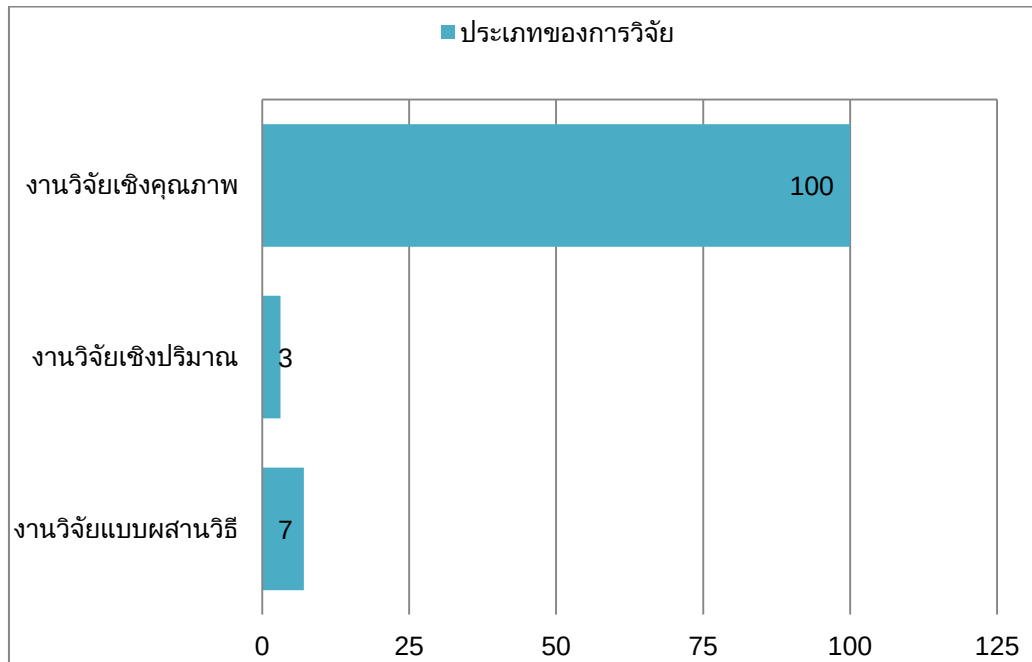
ทฤษฎีบทบาท

ทฤษฎีบทบาท ถูกใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ด้วยการพิจารณาถึงระบบสังคมหรือเครือข่ายสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามบทบาทที่แต่ละคนหรือแต่ละคู่โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นองค์ประกอบอยู่ ซึ่งทฤษฎีบทบาท ชี้ให้เห็นว่าบุคคลแต่ละบุคคลไม่ได้มีบทบาทเดียว แต่มีหลายบทบาทภายใต้ความสัมพันธ์ด้านเครือข่ายดังกล่าว

4.2.2 การสังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method)

การสังเคราะห์วิธีวิทยาวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นคือ 1) ประเภทของวิธีวิจัย 2) การสุ่มตัวอย่าง 3) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย และ 4) วิธีการวิเคราะห์ โดยจากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยทั้งหมด 98 ชิ้นงาน ซึ่งทำการศึกษาวิจัยองค์ความรู้ด้านเครือข่าย ผลการสังเคราะห์มีดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ประเภทของวิธีวิจัย

ภาพที่ 4.1 ร้อยละการสังเคราะห์วิธีการวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย

จากภาพที่ 4.1 สามารถจำแนกวิธีวิจัยได้ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ วิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงผสมผสาน วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ มีผลงานวิจัยจำนวน 7 เล่ม ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมีผลงานวิจัยเพียง 3 เล่ม ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 3.1

ผลการแจกแจงความถี่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมากที่สุด ซึ่งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นประเภทวิธีการวิจัยที่มีความเหมาะสมกับการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายเนื่องจากเป็นวิธีศึกษาวิจัยในลักษณะของกลุ่มประชากรวิจัยขนาดเล็กหรือมีจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นการสังเคราะห์ในเรื่องของการสุ่มตัวอย่างที่พบว่า ผลงานวิจัยทั้ง 98 ชิ้นงาน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายในประเด็นถัดไป ตลอดจน วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการศึกษาที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ที่มีความละเอียดเชิงลึกของเนื้อหาเพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อนและจำเพาะเจาะจงต่อกรณีการศึกษาหนึ่งๆ ได้

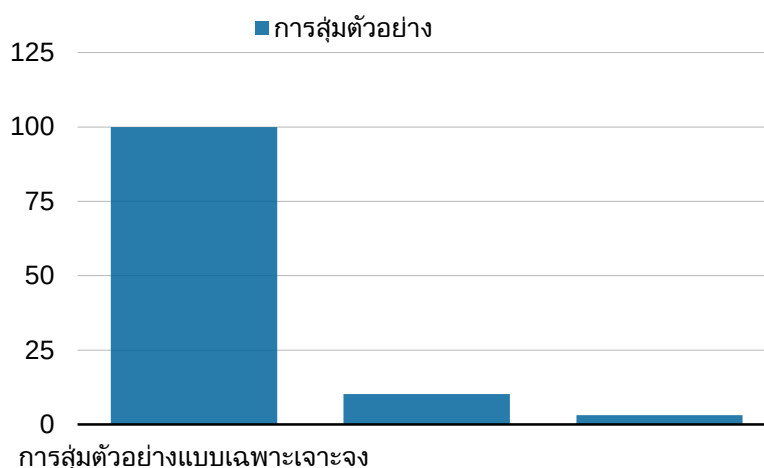
เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจากผลงานวิจัยทั้ง 98 ชิ้นงาน จากคำถามวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัยพบว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมุ่งค้นหาข้อมูลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเครือข่ายในเชิงรายละเอียด เช่น มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการความรู้เครือข่าย/การบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อศึกษาการดำเนินการ/กระบวนการ และกิจกรรมทางด้านเครือข่าย เพื่อศึกษารูปแบบ/ลักษณะของเครือข่าย เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่าย/การก่อ

ตัว การขยายเครือข่าย เพื่อศึกษาองค์ประกอบและบทบาทของเครือข่าย เพื่อศึกษาผลของการศึกษาเครือข่าย หรือการส่งผลของปัจจัยกับเครือข่าย เพื่อศึกษาการเชื่อมโยง หรือการประสานสัมพันธ์กันของเครือข่าย เพื่อศึกษาความร่วมมือ การรวมกลุ่มกันของเครือข่าย เพื่อศึกษาความพร้อมของเครือข่าย เพื่อศึกษาการส่งเสริม การสนับสนุน การเกื้อหนุนกัน เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค ข้อจำกัดของเครือข่าย และเพื่อศึกษาการสื่อสารในเครือข่าย

วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน เป็นอีกวิธีการวิจัยหนึ่งที่ถูกใช้ในการศึกษาเครือข่าย โดยการวิจัยเชิงผสมผสานนี้ เป็นการศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณประกอบกัน กล่าวคือในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อมุ่งแสวงหาข้อมูลเชิงรายละเอียด และวิธีการเชิงปริมาณเป็นการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงจากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอีกชั้นหนึ่ง การใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมีทั้งดำเนินการเริ่มต้นด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ และตามด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และดำเนินการเริ่มต้นด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และตามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการดังกล่าวนี้ ผู้ทำการศึกษาต่างมุ่งหวังว่า ผลการศึกษาทั้งสองวิธีจะช่วยทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปข้อมูลการวิจัยมีความชัดเจน สะท้อนปรากฏการณ์นั้นๆได้อย่างรอบด้าน

ประการสุดท้าย วิธีการเชิงปริมาณ เป็นวิธีการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายด้วยการสำรวจผ่านเครื่องมือแบบสอบถาม ซึ่งผลงานการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายที่ใช้วิธีการดังกล่าวนี้ มีหน่วยวิเคราะห์หรือตัวแสดงในระบบเครือข่ายที่เป็นทางการ และมีการเปิดเผยตัว ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้มักเป็นการศึกษาในเครือข่ายขนาดใหญ่และมีจำนวนหน่วยวิเคราะห์ค่อนข้างมาก ผู้ทำการศึกษาใช้วิธีการเชิงปริมาณ ตั้งแต่การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของพื้นที่วิจัยด้วย

4.2.2.2 การสุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 4.2 ร้อยละวิธีการสุ่มตัวอย่าง

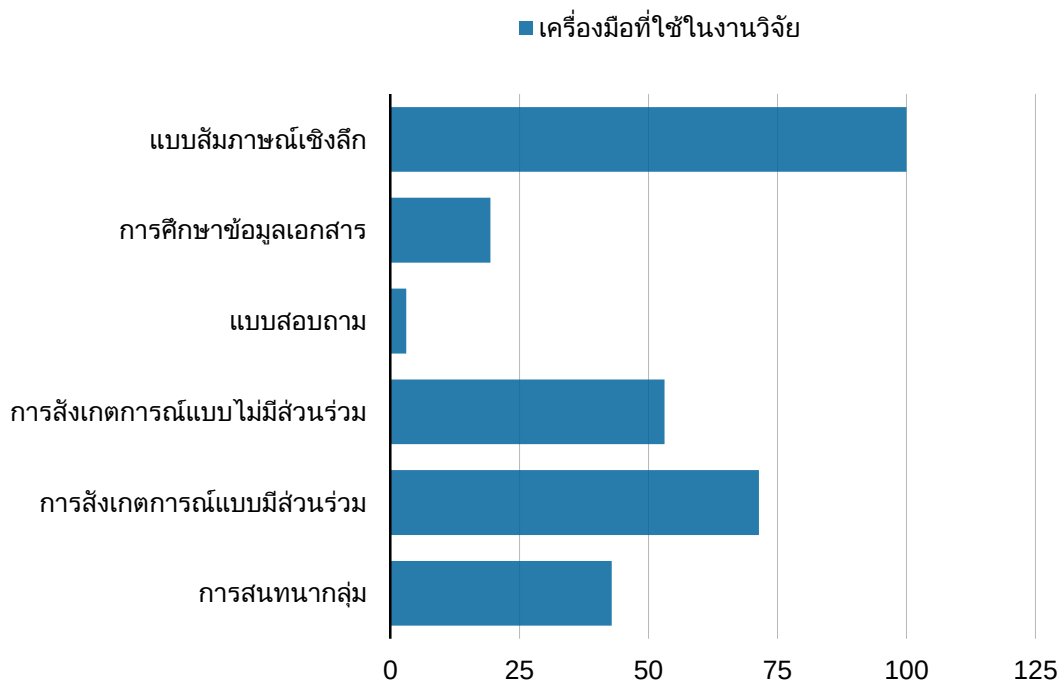
จากภาพที่ 4.2 ผลงานวิจัยทั้ง 98 เล่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งมีบางผลงานวิจัยที่ใช้ผสมผสานระหว่างการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอื่นๆ เช่น วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ จำนวน 10 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงร่วมกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 3 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 3.1

ผลการแจกแจงความถี่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่สามารถเลือกและคัดสรรกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณลักษณะและคุณสมบัติได้อย่างสอดคล้องและตรงตามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของงานวิจัยต่างๆ กระทำโดยการสุ่มตัวอย่างตามหน่วยวิเคราะห์ของการวิจัยที่อยู่ในโครงสร้างเครือข่ายนั้นๆ ซึ่งมีทั้งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์กร และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นปัจเจกบุคคล ขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามวิจัยนั้นๆ โดยหน่วยวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นหน่วยขับเคลื่อนกระบวนการของเครือข่าย ซึ่งเป็นผู้รู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในระบบของเครือข่ายของตนด้วย เช่น กรณี ผู้วิจัยที่ศึกษาองค์กรเครือข่ายด้านสาธารณสุข จะค้นหาองค์กรภายใต้เครือข่ายสาธารณสุขนั้นๆ อาทิ เครือข่ายภาคีรัฐ องค์กรดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายเภสัชกรรมชุมชน เครือข่ายร้านขายยา ชมรมร้านขายยาจังหวัดสกลนคร ชมรมร้านขายยาจังหวัดบุรีรัมย์ องค์กรพัฒนาเอกชน สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และสมาคมพิทักษ์ กรณีผู้วิจัยที่ศึกษาเครือข่ายในระดับชุมชน จะค้นหาบุคคลที่อยู่ภายในเครือข่ายนั้นๆ ซึ่งเป็นผู้รู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงเครือข่ายที่กำลังดำเนินไป เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่มูลนิธิพัฒนาชุมชนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ใช้สารสนเทศ ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการเครือข่าย สมาชิกเครือข่าย เป็นต้น

การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ เป็นอีกวิธีการสุ่มตัวอย่างหนึ่งที่ได้รับเลือกจากผู้ศึกษาวิจัยในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snow Ball) เป็นการคัดเลือกตัวอย่างแบบต่อเนื่อง โดยผู้ให้ข้อมูลหรือตัวอย่างที่หนึ่ง จะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเลือก ค้นหา และให้ชื่อว่า บุคคลใด น่าจะเป็นหรือควรจะเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือตัวอย่างต่อไป กระบวนการแนะนำจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งนี้จะเกิดขึ้นและดำเนินการต่อไปจนได้ขนาดของประชากรวิจัยครบถ้วนตามความต้องการของผู้วิจัย ตลอดจนเพียงพอและครบถ้วนตามความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจากการพิจารณาในรายละเอียดของจำนวนผลงานวิจัยด้านเครือข่ายทั้ง 10 ผลงานที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ พบว่า ลักษณะของผลงานวิจัยด้านเครือข่ายที่ใช้วิธีการดังกล่าวนี้ เป็นการศึกษาเครือข่ายที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ ซึ่งส่งผลให้หน่วยวิเคราะห์หรือตัวแสดงในระบบเครือข่ายนั้นๆ มีอยู่อย่างไม่เป็นทางการ หรือเป็นการศึกษาเครือข่ายที่ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อจำกัดในการเสาะแสวงหาผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนหน่วยวิเคราะห์ดังกล่าวอาจจะไม่เปิดเผยตัว กล่าวคือ ผู้วิจัยอาจจะรู้หรือทราบว่า ระบบเครือข่ายดังกล่าวมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ใดอยู่จำนวนหนึ่ง เป็นต้น เช่น การศึกษาเครือข่ายด้านนายหน้าแรงงาน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะนี้ จึงเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ทำการศึกษามองเห็นภาพรวมของการเชื่อมโยงในความสัมพันธ์ในระบบเครือข่ายนั้นๆ ด้วย นอกจากนี้ การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่นี้ ผู้ศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจะกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลไว้เป็นเงื่อนไขในการคัดเลือกด้วย

การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนในการวิจัยด้านเครือข่าย ผู้ทำการศึกษาจำกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจจะจำแนกตามกลุ่มประเภทของหน่วยวิเคราะห์หรือผู้ให้ข้อมูล และค้นหาผู้ให้ข้อมูลที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรวิจัยที่มีความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อเรื่องนั้นๆ ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ทำการศึกษาได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้ทำการศึกษายังใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างวิธีอื่นๆ มาประกอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย เช่น แบ่งหน่วยวิเคราะห์ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือ ในระดับผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าขององค์กรนั้นๆ และอีกกลุ่มหนึ่งคือ ในระดับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยในกลุ่มที่สอง คือ ในระดับผู้ใต้บังคับบัญชานั้น ผู้ทำการศึกษาจะใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงและสอดคล้องกับประเด็นการศึกษานั้นๆ เช่น เงื่อนไขการเป็นผู้ประสานงาน เงื่อนไขการเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล เหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่มีสอดคล้องต่อประเด็นการศึกษาด้านเครือข่าย เป็นต้น

4.2.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

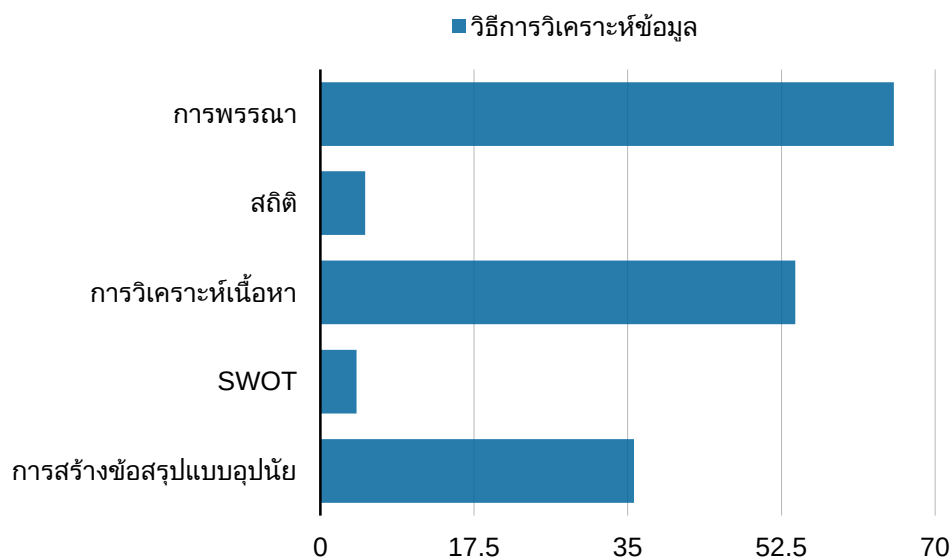
ภาพที่ 4.3 ร้อยละเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากแผนภาพที่ 4.3 สามารถจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ทั้งหมด 6 รูปแบบ เครื่องมือวิจัย ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาข้อมูลเอกสาร แบบสอบถาม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม ผลจากการแจกแจงความถี่พบว่า ผลงานวิจัยทั้ง 98 เล่ม ใช้เครื่องมือในการวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก คิดเป็นร้อยละ 100 และยังใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 70 ชิ้นงาน คิด

เป็นร้อยละ 71.4 ขณะที่การใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 52 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 53.1 อีกทั้ง ใช้การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการวิจัยประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 42 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 42.9 นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่ใช้การศึกษาข้อมูลเอกสาร จำนวน 19 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 19.4 และแบบสอบถาม จำนวน 3 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ประกอบการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษาวิจัยตามลำดับ

ผลการเจแนบความถึดงกล่าว แสดงให้เห็นว่า “การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก” เป็นเครื่องมือวิจัยที่ได้รับความนิยมในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริงเชิงรายละเอียดและคำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างลึกซึ้งตลอดจนสอดคล้องกับการสุ่มตัวอย่างที่มีการใช้วิธีการสุ่มจำเพาะเจาะจงผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key informants) อันเป็นผลให้มีผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนน้อยไม่เหมาะแก่การศึกษาวิจัยด้วยเครื่องมือวิจัยทางปริมาณ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก” จะถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยด้านเครือข่ายโดยทั่วไปแล้ว เครื่องมือวิจัยอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม” หรือ “การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม” ยังได้รับความนิยมในการใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดของข้อมูลที่ครบถ้วนด้วย การใช้เครื่องมือวิจัยประกอบกันของผลงานวิจัยทั้ง 98 ชิ้นงานนี้ จะเห็นได้ว่า ชิ้นงานวิจัยด้านเครือข่ายชิ้นหนึ่งๆ ส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือวิจัยตั้งแต่ 2 เครื่องมือขึ้นไปด้วย

4.2.2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 4.4 ร้อยละวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

จากแผนภาพที่ 4.4 สามารถจำแนกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 6 วิธีการ ได้แก่ การพรรณนา การใช้สถิติ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนอุปสรรคและโอกาส (SWOT) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยจากผลการแจกนับความถี่ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการพรรณนา จำนวน 64 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 53 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 54.1 และใช้วิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย จำนวน 35 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 35.7 นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยอีกจำนวน 9 ชิ้นงานที่ใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติและ SWOT คิดเป็นร้อยละ 5.1 และ 4.1 ตามลำดับ

ผลการแจกนับความถี่ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนา เป็นวิธีการที่ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายใช้ในการวิเคราะห์มากที่สุด ซึ่งจากการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การวิจัยด้านเครือข่าย ใช้วิธีการพรรณนาด้วยการบรรยายและอธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบเครือข่ายตามประเด็นของการศึกษาวิจัย โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยวิเคราะห์หรือองค์ประกอบของเครือข่ายนั้นๆ ตลอดจนการบรรยายถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทนั้นๆ ของระบบเครือข่าย ซึ่งในการใช้วิธีการพรรณนานั้น ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประเมินเนื้อหา การตีความ และเขียนบรรยายพรรณนาตามลำดับของประเด็นคำถามวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการต่อมาคือ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแยกแยะ จำแนก และแจกแจงข้อมูลที่ผู้ทำการศึกษารวบรวมได้ ซึ่งจากการพิจารณารายละเอียดของผลงานวิจัยที่ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ผู้ทำการศึกษาวิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาภายใต้วัตถุประสงค์ที่ศึกษาด้วยการแยกแยะ จำแนก รายละเอียดของข้อมูล จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ตีความเนื้อหา และจัดลำดับของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ทั้งในทิศทางเดียวกันและทิศทางตรงกันข้ามเพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ ของเครือข่ายได้ ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหานี้ ทำให้สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของเครือข่ายนั้นๆ ได้ด้วย

วิธีการถัดมาคือ การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งจากการพิจารณารายละเอียดของผลงานวิจัยที่ใช้วิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย พบว่า ผู้ทำการศึกษาวิจัยจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและลงพื้นที่วิจัยเพื่อเรียนรู้ ทำความเข้าใจและสัมผัสปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นทำการตีความข้อมูลหรือเนื้อหาอันเป็นการสร้างข้อสมมติฐานในแต่ละขั้น และดำเนินการตรวจสอบข้อสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นด้วยการค้นหา ปรับสมมติฐาน และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจนกว่าจะสามารถสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวเป็นการสะท้อน และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบเครือข่ายนั้นๆ

นอกจากนี้ วิธีการวิเคราะห์อื่นๆ อาทิ การวิเคราะห์ทางสถิติและการวิเคราะห์ SWOT เป็นวิธีการที่ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายใช้ โดยประการแรก การวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายใช้ค่าสถิติร้อยละ ความถี่ สัดส่วน ในการอธิบายประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาให้มีความประจักษ์ชัดมากขึ้น ประการที่สอง ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT ด้วยการพิจารณาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและความเสี่ยงของระบบเครือข่ายนั้นๆ จากนั้นสรุปวิเคราะห์ในภาพรวมของระบบเครือข่าย

4.2.3 การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta Data Analysis)

ผลการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านเครือข่ายมีดังนี้

4.2.3.1 กรอบข้อค้นพบ

ในการศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่ายจำนวนทั้ง 98 ชิ้นงาน ผู้วิจัยกำหนดกรอบการสังเคราะห์ข้อค้นพบ ออกเป็น 7 มิติ ประกอบไปด้วย ข้อค้นพบในมิติของเป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย ข้อค้นพบในมิติของโครงสร้างองค์กรหรือความสัมพันธ์ของเครือข่าย ข้อค้นพบในมิติของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่าย ข้อค้นพบในมิติของกระบวนการและการบริหารจัดการของเครือข่าย ข้อค้นพบในมิติของผลการดำเนินงานของเครือข่าย ข้อค้นพบในมิติของปัญหา อุปสรรคหรือปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่าย ข้อค้นพบในมิติของแนวทางการพัฒนาเครือข่าย โดยผลการสังเคราะห์ข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1) ข้อค้นพบในมิติของเป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย

เป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย จากผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายสามารถจำแนกได้เป็น 8 ประการ ดังนี้

ประการแรก เครือข่ายที่มีความรู้สึก ความชื่นชอบ ความเชื่อและอุดมการณ์เดียวกัน เช่น กรณีของเครือข่ายที่มีความศรัทธาในพระสงฆ์ เครือข่ายที่มีความชื่นชอบในการออกกำลังกาย เครือข่ายถิ่นฐานรักบ้านเกิด เครือข่ายผู้ชื่นชอบในเสียงเพลง เครือข่ายชื่นชอบการทำบุญ เครือข่ายนักฟุตบอล ซึ่งเครือข่ายประเภทนี้ สามารถนำไปสู่การเกิดขึ้นของเครือข่ายอื่นๆ ได้อีกด้วย อาทิ เช่น การนำความเชื่อและอุดมการณ์เดียวกันเป็นบ่อเกิดของเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ การนำเครือข่ายซึ่งชื่นชอบทางเสียงเพลงนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมด้านสาธารณสุขประโยชน์ เป็นต้น

ประการที่สอง เครือข่ายที่มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจหรืออาชีพเดียวกัน เช่น เครือข่ายด้านเกษตรกรรมที่มุ่งสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายผลิตผักปลอดสารพิษ การรวมกลุ่มของประชาชนซึ่งประกอบอาชีพร่อนเท้าร่วมกัน กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มน้ายาเอนกประสงค์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ เครือข่ายวิสาหกิจแปรรูป เครือข่ายทางการตลาดซึ่งเป็นเครือข่ายที่กลุ่มผู้ผลิตต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ทางการผลิตและการตลาดร่วมกัน เครือข่ายสองประการหลังนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านความรู้ ผลผลิต ตลาดจัดจำหน่าย การควบคุมคุณภาพและราคาด้วย เป็นต้น

ประการที่สาม เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากแกนนำ โดยมีสองกรณีคือ กรณีแรกแกนนำเป็นผู้ริเริ่มเครือข่ายหนึ่งๆ เช่น แกนนำริเริ่มจัดตั้งเครือข่ายอันเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจากนโยบายหรือโครงการพัฒนาที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่และได้สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ เป็นต้น กรณีที่สอง แกนนำหรือผู้นำ เป็นผู้นำเครือข่ายประเภทเดียวกันให้มีความเชื่อมโยงกัน เช่น เครือข่ายประเภทเกษตรกรซึ่งมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย แกนนำเกษตรกรหรือผู้นำเกษตรกรได้นำเครือข่ายเหล่านั้นมาเชื่อมโยงกัน ซึ่งเครือข่ายที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรขนาดใหญ่ที่อำนวยความสะดวกให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนในการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้

ประการที่สี่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การผ่านการฝึกอบรมร่วมกัน หรือภายหลังการดำเนินกิจกรรมบางประการร่วมกัน เป็นต้น

ผู้ซึ่งผ่านกิจกรรมเหล่านี้มีความประสงค์ร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องจากการเสร็จสิ้นกิจกรรมเดิม

ประการที่ห้า เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการมีปัญหาหรือวิกฤตการณ์เดียวกัน เช่น ผู้ซึ่งมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคความยากจนร่วมกันได้ร่วมมือกันจนเกิดเป็นเครือข่ายขึ้น กลุ่มเครือข่ายซึ่งเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจากนโยบายหรือโครงการพัฒนาที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่และได้สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ เครือข่ายซึ่งเกิดขึ้นจากการประสบปัญหาภัยแล้ง เครือข่ายการต่อสู้ของชุมชนประมงพื้นบ้านอันเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบจากความเสียหายจากการประมงของเรืออวนลากทางด้านทรัพยากรชายฝั่งซึ่งรัฐไม่สามารถจัดการปัญหาได้ เครือข่ายการรวมกลุ่มดูแลรักษาป่า เครือข่ายต่อต้านปัญหาเอดส์ เครือข่ายอนุรักษ์คลองอู่ตะเภา เครือข่ายคุชชุดเพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มต่างๆเพื่อฟื้นฟูทะเลสาบ เป็นต้น

ประการที่หก เครือข่ายทางราชการซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นทางการ เช่น กลุ่มเครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มกรรมการชุมชน กลุ่มกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

ประการที่เจ็ด เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการได้รับการสนับสนุนภายนอก เช่น เครือข่ายชุมชนหรือประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน กลุ่มองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ที่สนับสนุนให้เกิดขึ้นเครือข่าย เป็นต้น

ประการที่แปด เครือข่ายซึ่งเกิดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกับอีกเครือข่ายหนึ่งหรือบุคคลหนึ่ง เช่น ประชาชนหรือแกนนำประชาชนสร้างเครือข่ายเพื่อใช้เครือข่ายเป็นเครื่องมือในการต่อรองหรือเข้าถึงบุคคลสำคัญหรือเครือข่ายอื่นๆ เป็นต้น

2) ข้อค้นพบในมิติของโครงสร้างองค์กรหรือความสัมพันธ์ของเครือข่าย
มิติโครงสร้างองค์กรของเครือข่าย พบว่า มีโครงสร้างองค์กรของเครือข่าย

ดังต่อไปนี้

ประการแรก เครือข่ายที่มีจุดศูนย์กลางหรือตัวเชื่อมประสานระหว่างเครือข่าย เช่น เครือข่ายที่เกิดจากแกนนำหรือผู้นำเป็นผู้ผลักดันให้เกิดเครือข่ายมักมีแกนนำหรือผู้นำหรือประธานเครือข่ายเป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย เครือข่ายที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางความเชื่อ ความนิยม ความเชื่อหรืออุดมการณ์ มักมีบุคคลสำคัญหรือค่านิยมเป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย เช่น เครือข่ายระหว่างครูกับศิษย์ที่มีครูเป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย เครือข่ายระหว่างเครือข่ายเดิมที่มีผู้นำหรือผู้ให้การอุปถัมภ์เป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย เครือข่ายความเชื่อหรืออุดมการณ์มักมีผู้นำทางความเชื่อหรืออุดมการณ์เป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย เครือข่ายที่มีความชื่นชอบการฟังเพลงมีผู้นำดำเนินรายการเพลงเป็นจุดศูนย์กลางของโครงสร้างเครือข่าย เป็นต้น

ประการที่สอง เครือข่ายในแนวราบ ซึ่งสมาชิกในเครือข่ายมีการติดต่อเชื่อมประสานกันเอง โดยเครือข่ายในแนวราบนี้ มีลักษณะ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก สมาชิกในเครือข่ายเป็นบุคคล เช่น เครือข่ายผู้ประกอบการวิสาหกิจสิ่งทอ เครือข่ายที่มีตัวแทนจากหน่วยในสังคมเช่นหมู่บ้าน และลักษณะที่สอง สมาชิกในเครือข่ายเป็นเครือข่ายหรือองค์กรหนึ่งๆ เช่น เครือข่ายอำนาจท้องถิ่นราชบุรี มีสมาชิกเครือข่ายเป็นเครือข่ายอำนาจจอมพล ป. พิบูลสงคราม เครือข่ายอำนาจจอมพลถนอมและจอมพลประภาส เครือข่ายอำนาจหลวงสิทธิเทพการ เครือข่ายอำนาจพรรคประชาธิปัตย์ เครือข่ายประชาสังคม เป็นต้น ซึ่งลักษณะของเครือข่ายในแนวราบนี้

สมาชิกของเครือข่ายมักมีอำนาจหรือบทบาทเป็นของตนเอง ไม่มีสมาชิกของเครือข่ายใดที่จะมีบทบาทมากกว่าหรือมีอิทธิพลต่อเครือข่ายอื่นๆ โดยลักษณะของเครือข่ายในแนวนอนนี้เป็นเป็นเครือข่ายที่มีการกระจายอำนาจมีความเป็นอิสระต่อกัน และไม่มีการกำหนดผู้นำของเครือข่ายที่เป็นทางการ

ประการที่สาม เครือข่ายที่มีโครงสร้างด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการสมทบ เป็นต้น นอกจากนี้ เครือข่ายที่กำหนดหรือแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบมักมีการจัดระบบภายในองค์กรในลักษณะของสายบังคับบัญชาด้วย เช่น เครือข่ายองค์กรอาชญากรที่ในระดับปฏิบัติการมีเครือข่ายในลักษณะใยแมงมุมซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าจุดสิ้นสุดอยู่ที่ใด แต่บ่งบอกได้ว่า ในระดับบัญชาการหรือระดับสูงสุดของเครือข่ายอยู่ ณ จุดใด เป็นต้น

ประการที่สี่ โครงสร้างเครือข่ายที่แปรเปลี่ยนไปตามการสนับสนุนภายนอกของเครือข่าย เช่น เครือข่ายการออกกำลังกายมีสมาชิกของเครือข่ายเป็นผู้สนับสนุนที่เป็นทั้งบุคคล กลุ่มองค์กร อาทิ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เครือข่ายอาชีพที่ถูกจัดตั้งโดยองค์กรภายนอก เหล่านี้โครงสร้างของเครือข่ายมักเกิดขึ้นอย่างหลวมๆและแปรเปลี่ยนไปตามการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

มิติ ความสัมพันธ์ของเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่าย โดยผลจากการศึกษาผลงานวิจัยจำนวนทั้ง 98 ชิ้นงาน พบว่า ความสัมพันธ์ของเครือข่ายมีดังต่อไปนี้

ประการแรก ความสัมพันธ์อย่างหลวมๆ เป็นเครือข่ายที่มีลักษณะของโครงสร้างแบบแนวนอน กล่าวคือ ความสัมพันธ์อย่างหลวมๆ นี้เกิดขึ้นจากโครงสร้างที่แต่ละหน่วยหรือแต่ละสมาชิกในเครือข่ายต่างมีอำนาจและมีความเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ไม่มีอิทธิพลต่อกัน แต่ยังคงความเป็นเครือข่ายไว้เพื่อเป้าหมายบางประการร่วมกัน

ประการที่สอง ความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นหรืออย่างแน่นแฟ้น เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เครือข่ายทางด้านความเชื่อ ซึ่งเครือข่ายลักษณะนี้มักมีการกำหนดการดำเนินกิจกรรมตามช่วงเวลาชัดเจน เช่น กิจกรรมตามประเพณีในวันสำคัญ และเครือข่ายที่มีเป้าหมายหรืออุดมการณ์เดียวกัน เช่น เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชน เครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น

ประการที่สาม ความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยน เป็นความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ โดยสิ่งแลกเปลี่ยนสามารถเป็นได้ทั้ง ผลผลิต ตัวเงิน องค์ความรู้ วัตถุดิบ และอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพ่อค้า บริษัทและเกษตรกร ซึ่งกลุ่มพ่อค้ามีบทบาทในการควบคุมผลผลิตเกษตรกรในฐานะตัวเชื่อมประสานหรือโปรกเกอร์อันเป็นตัวกลางสำคัญในการจัดหารวบรวมผลผลิต ซึ่งในบางกรณีกลุ่มพ่อค้านี้มีความสัมพันธ์กับเกษตรกรในลักษณะของเครือญาติหรือคนในภูมิภาคหรือพื้นที่เดียวกัน เครือข่ายวิสาหกิจที่มีความสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยนวัตถุดิบหรือแหล่งตลาด เครือข่ายของผู้รับเหมาก่อสร้าง เครือข่ายเกษตรกรยั่งยืน เครือข่ายออมทรัพย์และธุรกิจชุมชน เครือข่ายความสัมพันธ์การจ้างงาน เครือข่ายความสัมพันธ์ทางการผลิตของสังคมชาวนา เป็นต้น

ประการที่สี่ ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการหรือความสัมพันธ์ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดโดยระเบียบหรือกฎหมาย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับองค์กรวิชาชีพของ

ผู้บริหารท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับแกนนำชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับองค์กรชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับองค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGOs ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับภาคเอกชน ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับนักการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับส่วนราชการอื่น ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3) ข้อค้นพบในมิติของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่าย

บทบาทและองค์ประกอบของเครือข่ายจากผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้ จากผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจำนวนทั้ง 98 ชิ้นงานนั้นพบว่า บทบาทและองค์ประกอบของเครือข่ายขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของเครือข่ายนั้นๆ ซึ่งมีบทบาทหลากหลายประการ โดยลักษณะร่วมของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่ายสามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประการแรก บทบาททางด้านการสร้างจิตสำนึกร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย เป็นบทบาทประการแรกๆ ในทุกเครือข่ายต้องดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมายให้จิตสำนึกที่มีร่วมกันดังกล่าวได้ทำให้เป้าหมายของเครือข่ายประสบผลสำเร็จและทำให้เครือข่ายเกิดความอยู่รอดและมีความต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการสร้างจิตสำนึกมักเป็นผลพลอยได้จากบทบาททางด้านอื่นของเครือข่าย เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ การประสานงาน การให้ข้อมูลข่าวสาร และการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิดของเครือข่ายที่มีต่อสมาชิกในเครือข่าย

ประการที่สอง บทบาททางด้านการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในเครือข่าย โดยการพัฒนาการทำงานของเครือข่ายต้องอาศัยองค์ประกอบด้านทรัพยากรบริหาร ทรัพยากรบุคคล การพัฒนาโครงสร้างขององค์กรเครือข่าย องค์ความรู้และการจัดการความรู้ของเครือข่าย

ประการที่สาม บทบาททางด้านการสื่อสาร การประสานงาน และกระบวนการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เช่น เครือข่ายทางด้านสุขภาพที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มเป้าหมายเรียนรู้การป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสุขภาพ เครือข่ายทางอาชีพได้ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ทักษะการประกอบอาชีพร่วมกันตลอดจนการสนับสนุนด้านเงินทุนและการตลาดร่วมกัน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายนายหน้าจัดหาแรงงานมุ่งส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติมีความรู้ด้านการคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติ และบทบาทในด้านการประสานงานภายในเครือข่ายซึ่งมีทั้งการสื่อสารในทางดีและราบและมีทั้งการประสานงานอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยตัวของเครือข่ายนี้เปรียบเสมือนตัวเชื่อมหรือเครื่องมือเชื่อมระหว่างสมาชิกเครือข่าย เป็นต้น

ประการที่สี่ บทบาททางด้านการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายและการตอบสนองต่อนโยบายภายนอก เช่น เครือข่ายสุขภาพมีบทบาทในการตอบสนองต่อนโยบายสาธารณะสุขด้วยการนำนโยบายดังกล่าวให้มาเป็นหนึ่งในกรอบของนโยบายของเครือข่าย เป็นต้น

ประการที่ห้า บทบาททางด้านการประสานงานกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เครือข่าย เช่น การที่เครือข่ายทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม อาทิ หน่วยงานพัฒนาภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

4) ข้อค้นพบในมิติของกระบวนการและการบริหารจัดการของเครือข่าย

จากการศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่ายจำนวน 98 ชิ้นงาน พบว่า กระบวนการของเครือข่ายหรือการบริหารจัดการของเครือข่าย มีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบและขั้นตอน โดยสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก การจัดโครงสร้างขององค์กรหรือโครงสร้างของเครือข่าย เกิดขึ้นในหลายลักษณะ เช่น มีโครงสร้างเครือข่ายที่แน่นอน หรือไม่ได้มีการกำหนดโครงสร้างเครือข่ายที่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเครือข่ายนี้หมายรวมไปถึงหน่วยแต่ละหน่วยในเครือข่าย ซึ่งถึงแม้บางเครือข่ายจะไม่ได้กำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน แต่ยังคงสามารถพิจารณาและทราบได้ถึงหน่วยแต่ละหน่วยภายในเครือข่าย เช่น หน่วยที่เป็นบุคคล หรือหน่วยที่เป็นกลุ่มองค์กรได้

ประการที่สอง การวางแผนหรือการกำหนดกฎกติกาของเครือข่าย เป็นกระบวนการในการบริหารงานของเครือข่ายให้มีแบบแผนที่ระบุไปถึงแนวปฏิบัติ หรือกิจกรรมที่เครือข่ายจะดำเนินการ โดยในการวางแผนการดำเนินงานของเครือข่ายนี้เกิดจากการมีส่วนร่วม การตัดสินใจร่วมกัน การยอมรับร่วมกัน ของหน่วยแต่ละหน่วยในเครือข่ายนั้นๆ เช่น เครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งมีการกำหนดแผนและยุทธศาสตร์ให้มีการขับเคลื่อนเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายที่มีการกำหนดวันหรือเวลาในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น การวางแผนยังรวมถึงการรวบรวมข้อมูล การค้นหา ทั้งด้านปัญหา และความต้องการของเครือข่ายมาเป็นกรอบในการกำหนดแผนด้วย นอกจากนี้ ในบางเครือข่ายได้มีการกำหนดกฎกติกาของเครือข่ายขึ้นอย่างเป็นทางการ เช่น เครือข่ายอนุรักษ์ป่า ได้มีการกำหนดกฎกติกาในการปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ประการที่สาม การจัดการความรู้หรือองค์ความรู้ของเครือข่าย เป็นการจัดการความรู้ของเครือข่าย เช่น เครื่องมือการผลิต ทักษะการผลิต ประสบการณ์ แหล่งวัตถุดิบหรือแหล่งตลาด ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของเครือข่าย ตลอดจนความเคลื่อนไหวต่างๆ ภายในเครือข่ายและความเคลื่อนไหวภายนอกที่อาจมีผลกระทบต่อเครือข่าย การจัดการความรู้เหล่านี้กระทำด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดให้มีฐานข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสรุปบทเรียนจากการทำกิจกรรม การประชุมสัมมนา การฝึกอบรม จัดหมายข่าว เอกสารแผ่นพับ หนังสือพจนานุกรม การพูดคุยแลกเปลี่ยน เป็นต้น ตัวอย่างของเครือข่ายที่มีการจัดการความรู้ เช่น เครือข่ายสุขภาพชุมชน มีการจัดการให้เกิดการเรียนรู้ มีการจัดการให้เกิดองค์ความรู้ มีการจัดการให้เกิดการใช้ความรู้ มีการจัดการให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการจัดการให้เกิดคลังความรู้ เป็นต้น เครือข่ายชุมชน มีการจัดการเรียนรู้ของชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการทดลองหรือปรับประยุกต์ใช้ความรู้ในการจัดการปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลองผิดถูกอันเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจในความหลากหลายของทรัพยากรจากวิถีชีวิตผ่านการกล่อมเกลாதาสังคม การปฏิบัติ การผลิตซ้ำ และการถ่ายทอดผ่านตัวบุคคล เป็นต้น ในบางกรณีซึ่งมีการจัดการความรู้ได้นำเอาความรู้ของเครือข่ายมาสร้างอัตลักษณ์เพื่อการต่อรองหรือเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวทางสังคมด้วย เช่น ปกาเกอญอ เป็นต้น

ประการที่สี่ การสื่อสารและประสานงาน จำแนกออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีการประสานงานภายในเครือข่าย เป็นการประสานงานระหว่างเครือข่ายกับสมาชิกในเครือข่าย

ซึ่งมีทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ และทั้งในรูปแบบการสื่อสารสองทางและการสื่อสารทางเดียว ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น เอกสาร อีเมล จดหมาย โทรศัพท์ การพบปะพูดคุย การประชุม สื่อออนไลน์ต่างๆ การติดต่อสื่อสารแบบบุคคลต่อบุคคล วิทยุ เป็นต้น กรณีการประสานงานภายนอกเครือข่าย ซึ่งเป็นการประสานงานระหว่างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก โดยการประสานงานกับภายนอกเครือข่ายนี้ เป็นการมุ่งแสวงหาการสนับสนุนในบางประการ เช่น งบประมาณ แหล่งความรู้ ความเชี่ยวชาญ การตลาด การยอมรับจากสาธารณชนที่มีต่อเครือข่าย การขอการสนับสนุนด้านนโยบาย การขอสนับสนุนด้านกฎหมาย การขอสนับสนุนด้านการณรงค์ เป็นต้น ตัวอย่างของเครือข่ายที่มีการประสานงานกับองค์กรภายนอก เช่น เครือข่ายสุขภาพ ที่มีการแสวงหาการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานด้านสุขภาพ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีความเชี่ยวชาญได้แบ่งปันและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อันเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับสมาชิกเครือข่ายในการเสริมสร้างสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักการด้วย

ประการที่ห้า การติดตาม การดูแล โดยการติดตามและการดูแลสมาชิกของเครือข่ายนี้ ดำเนินไปเพื่อคงไว้ซึ่งการคงอยู่และความอยู่รอดของเครือข่าย ทั้งในด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย และการกำกับดูแลสมาชิกของเครือข่ายด้วย

5) ข้อค้นพบในมิติของผลการดำเนินงานของเครือข่าย

ผลการดำเนินงานของเครือข่ายจากผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประการแรก สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของการดำเนินงานเครือข่าย เครือข่ายได้ช่วยให้สมาชิกของเครือข่ายได้รับผลตอบแทนตามเป้าหมายของการเข้าร่วมเครือข่าย เช่น กรณีเครือข่ายเกษตรกร ที่การดำเนินงานของเครือข่ายได้ส่วนให้สมาชิกของเครือข่ายมีรายได้ที่ดีขึ้น มีสุขภาพที่ดีจากการไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ตลอดจนมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีเครือข่ายการป้องกันยาเสพติด ซึ่งผลของการดำเนินงานของเครือข่ายพบว่า จำนวนผู้เสพและผู้ค้าได้ลดจำนวนลง เกิดกลุ่มภาคีต่างๆ เกิดขึ้นในชุมชน เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและภาคชุมชนเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายของการดำเนินงานเครือข่ายบรรลุผล อีกทั้งผลการดำเนินงานของเครือข่ายยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันในเครือข่ายอื่นๆ ได้โดยง่ายเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความต่อเนื่อง สม่าเสมอ จนก่อให้เกิดเป็นความรัก จิตสำนึกและความสามัคคีจนกลายเป็นส่วนหนึ่งหรือประเภทหนึ่งของทุนทางสังคม

ประการที่สอง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย ซึ่งงานวิจัยด้านเครือข่ายค้นพบว่า ลักษณะของความสัมพันธ์มีผลอย่างมากต่อความสำเร็จของเครือข่าย โดยเครือข่ายที่มีลักษณะของความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายดี ความสัมพันธ์อันเกิดจากความเชื่อ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากวิกฤตการณ์เดียวกัน และความสัมพันธ์ในความต้องการเดียวกัน ลักษณะความสัมพันธ์เหล่านี้ มีผลต่อความสำเร็จของระบบเครือข่ายอย่างมาก

6) ข้อค้นพบในมิติของปัญหา อุปสรรคที่มีการดำเนินงานของเครือข่าย

จากการศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่าย จำนวนทั้ง 98 ชิ้นงาน สามารถจำแนกปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเครือข่าย ได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ของเครือข่าย เกิดขึ้นจากสองกรณี กล่าวคือ กรณีแรกความสามารถในการจัดการความรู้หรือการสร้างสารสนเทศของเครือข่าย ซึ่ง

ส่งผลให้เครือข่ายแต่ละเครือข่ายมีรูปแบบสารสนเทศที่แตกต่างกันและขาดความหลากหลายในรูปแบบของสารสนเทศ ตลอดจนความสามารถในการจัดการความรู้ที่ต้องอาศัยเงื่อนไขหลายประการ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยในเครือข่าย ระยะเวลาของความสัมพันธ์ ความถี่ของการพบปะหรือความใกล้ชิด การสนับสนุนจากนักวิชาการหรือองค์กรภายนอก ข้อจำกัดในความหลากหลายหรือองค์ความรู้ที่ทันสมัยของเครือข่าย เป็นต้น กรณีที่สอง ข้อจำกัดของความรู้ความสามารถจำเพาะบุคคลของสมาชิกเครือข่าย เช่น ความสามารถในการรับรู้ การอ่านออก เขียนได้ เป็นต้น

ประการที่สอง ปัญหาด้านการสื่อสารและการประสานงานของเครือข่าย ซึ่งลักษณะของปัญหาคือ การติดต่อสื่อสาร หรือการสื่อความหมายของสารได้ไม่ตรงตามความหมาย ซึ่งปัญหาในลักษณะนี้เกิดขึ้นจากการติดต่อสื่อสารหรือการส่งสารด้วยตัวบุคคลซึ่งดำเนินการผ่านบุคคลหลายชั้นบุคคลทำให้ความหมายของสารคลาดเคลื่อนไป ตลอดจนการขาดความต่อเนื่องในการรับข้อมูลข่าวสารของสมาชิกในเครือข่าย เหล่านี้ทำให้เครือข่ายเกิดปัญหาด้านการสื่อสารและการประสานงานอยู่เสมอ

ประการที่สาม ปัญหาด้านความอยู่รอดหรือการดำรงอยู่ของเครือข่าย สืบเนื่องมาจากการขาดแรงจูงใจความจริงจังหรือความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย การขาดความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในเครือข่าย ความเบื่อหน่ายของสมาชิกในเครือข่ายที่มีต่อกิจกรรมที่ดำเนินในรูปแบบซ้ำเดิม ตลอดจนการประสบปัญหาการมีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ หรือวัตถุดิบสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม เช่น การผลิต หรืออุปกรณ์ ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

ประการที่สี่ ปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรม เช่น ปัญหาภาวะเปื่อยบเครือข่ายที่ไม่แข็งแรง ปัญหาในการทำงานเป็นทีม การขาดความร่วมมือจากสมาชิกเครือข่าย ความต่อเนื่องของกิจกรรม การขาดความเข้าใจในปัญหา ผลประโยชน์ซึ่งขัดแย้งกันในเครือข่าย สถานที่ในการดำเนินกิจกรรม เช่น ในเครือข่ายเกษตรกร มักจะประสบปัญหาในด้านของสถานที่ในการกระจายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของเครือข่ายเกิดอุปสรรค เป็นต้น

ประการที่ห้า ปัญหาด้านความชัดเจนในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของตัวแสดงในเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์หรือโครงสร้างแบบหลวมมักประสบปัญหาด้านความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ในแต่ละหน่วยในเครือข่าย และในกรณีเครือข่ายที่มีจุดศูนย์กลางหรือตัวเชื่อมประสานมักประสบปัญหาการขาดแคลนตัวเชื่อมประสานหรือแกนนำกลุ่มเครือข่ายได้โดยง่ายเมื่อผู้ทำหน้าที่เชื่อมประสานได้หายไปจากระบบเครือข่ายนั้นๆ

ประการที่หก ปัญหาภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเครือข่าย เป็นปัญหาทั้งใน ด้านนโยบายภายนอก และองค์กรภายนอกที่มีผลกระทบต่อเครือข่าย เช่น ปัญหาการขาดนโยบายสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ปัญหาของวิธีการทำงานในระบบราชการที่ไม่สอดคล้องกับวิธีการทำงานในระบบเครือข่าย ซึ่งในกรณีที่เครือข่ายต้องทำการติดต่อสื่อสารกับระบบราชการ การดำเนินงานของราชการทำให้เกิดความล่าช้าต่อการดำเนินงานของเครือข่ายได้ด้วย ปัญหาของความทู่เข็ญของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย เป็นต้น ตลอดจนปัญหาค่านิยมหรือความเชื่อภายนอกที่ถึงแม้ค่านิยมหรือความเชื่อดังกล่าวจะเป็นค่านิยมหรือความเชื่อส่วนบุคคลแต่ในบางกรณีได้มีผลกระทบต่อความเป็นเครือข่ายด้วย เช่น ความนิยมในอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน เป็นต้น

7) ข้อค้นพบในมิติของแนวทางการพัฒนาเครือข่าย

จากการศึกษางานวิจัยด้านเครือข่าย จำนวนทั้ง 98 ชิ้นงาน สามารถจำแนกข้อค้นพบด้านแนวทางการพัฒนาเครือข่ายได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก แนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านองค์ประกอบหรือตัวแสดงในเครือข่าย ซึ่งงานวิจัยด้านเครือข่ายได้ข้อค้นพบในการพัฒนาเครือข่ายในด้านองค์ประกอบหรือตัวแสดงในเครือข่าย ด้วยการเสนอแนะ ให้พัฒนาศักยภาพผู้นำของตัวแสดงในเครือข่าย ให้มีการสรรหา การชักชวน และการคัดเลือกสมาชิกใหม่ที่น่าสนใจเข้าร่วมเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายสามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง ให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่แต่ละองค์ประกอบหรือตัวแสดงในเครือข่าย ให้มีการกำหนดผู้จัดการหรือผู้ประสานงานประจำเครือข่าย

ประการที่สอง แนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านกระบวนการบริหารจัดการเครือข่าย พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมระหว่างตัวแสดงในเครือข่าย พัฒนาวิธีการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก เช่น การจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับสมาชิกเครือข่าย การศึกษาดูงานเครือข่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การถ่ายทอดข้อมูลที่ทันสมัยของเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ระบบการสื่อสารที่ทั่วถึงและต่อเนื่อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นสารสนเทศสำหรับเครือข่าย เป็นต้น การกำหนดให้มีกฎระเบียบของเครือข่ายการกำหนดโครงสร้างหรือผังของเครือข่ายให้มีความชัดเจนเป็นระบบ และมีความเป็นปัจจุบันเสมอการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เครือข่าย และแผนปฏิบัติการที่กำหนดการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับสมาชิกเครือข่าย เช่น เครือข่ายพัฒนาปายาเลน ควรใช้กระบวนการเรียนรู้ให้ชาวบ้านเกิดจิตสำนึกผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนปฏิบัติการ เป็นต้นการส่งเสริมความร่วมมือทางด้านทรัพยากรการบริหาร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เป็นต้น

ประการที่สาม แนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านการพัฒนาศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ของเครือข่าย กรณีที่หนึ่ง เครือข่ายควรกระตุ้นให้สมาชิกของเครือข่ายได้ร่วมค้นหา และวิเคราะห์ปัญหาของเครือข่าย การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวางแผนปฏิบัติการ การร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การสรุปทบทวน และการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง กรณีที่สอง เครือข่ายควรมีการปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายอื่นๆ หรือปัจจัยแวดล้อมของเครือข่าย เพื่อเสาะหาการสนับสนุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเครือข่าย เช่น ชุมชน ภาคเอกชน ภาครัฐ เป็นต้น กรณีที่สาม เครือข่ายควรคำนึงถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย เช่น ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม การเผชิญวิกฤติปัญหาร่วมกัน วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้อง ความเข้มแข็งของเครือข่าย การคมนาคม การสื่อสารมวลชน สถานการณ์การเมืองประชาธิปไตยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

4.2.3.2 บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

ตารางที่ 4.10 บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย	จำนวน	ร้อยละ
เครือข่ายด้านสาธารณสุข	20	20.4
เครือข่ายระดับชุมชน/หมู่บ้าน	58	59.2
เครือข่ายระดับองค์กร	63	64.3
เครือข่ายนโยบาย	3	3.1
เครือข่ายการบริหารจัดการการศึกษา	1.0	1.0
เครือข่ายการเรียนรู้	4	4.1
เครือข่ายเทคโนโลยีและข้อมูล	2	2.0
เครือข่ายการบริหารจัดการ/การจัดการ	43	43.9
เครือข่ายความร่วมมือ	10	10.2
เครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ	4	4.1
เครือข่ายระดับปัจเจกบุคคล	3	3.1
เครือข่ายทางการเมือง	2	2
เครือข่ายการจัดการฉุกเฉิน	1	1

จากตารางที่ 4.10 บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายของเครือข่ายในงานวิจัยด้านเครือข่าย 98 เรื่องพบว่า อันดับแรกเครือข่ายระดับองค์กร จำนวน 63 คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมา เครือข่ายระดับชุมชน/หมู่บ้าน จำนวน 58 คิดเป็นร้อยละ 59.2 อันดับสาม เครือข่ายการบริหารจัดการ/การจัดการ จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 43.9 เครือข่ายความร่วมมือ จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 10.2 เครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ จำนวน 4 คิดเป็นร้อยละ 4.1 เครือข่ายนโยบาย เครือข่ายระดับปัจเจกบุคคล จำนวน 3 คิดเป็นร้อยละ 3.1 เครือข่ายเทคโนโลยีและข้อมูล เครือข่ายทางการเมือง จำนวน 2 คิดเป็นร้อยละ 2 และเครือข่ายการบริหารจัดการการศึกษา เครือข่ายการจัดการฉุกเฉิน จำนวน 1 คิดเป็นร้อยละ 1

4.3 วิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย

โดยวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้านดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็น กิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละ ลักษณะ ประเภทและ รูปแบบ ของเครือข่าย

ลักษณะ รูปแบบ ประเภทของเครือข่าย	จำนวน	ร้อยละ
เครือข่ายเชิงพื้นที่	74	75.5
เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม	89	90.8
เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่	42	42.9
เครือข่ายแนวตั้ง	4	4.1
เครือข่ายตามแนวนอน	98	100
องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น	79	80.6
องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ	84	85.7
องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง	82	83.7

จากตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละ ลักษณะ ประเภทและ รูปแบบของเครือข่ายในงานวิจัยด้านเครือข่าย 98 เรื่องพบว่า อันดับแรก เครือข่ายแนวนอน จำนวน 98 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา เครือข่ายประเด็นกิจกรรมจำนวน 89 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 90.8 อันดับสาม องค์กรเครือข่ายที่มีการแบ่งงานกันทำ จำนวน 84 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 85.7 องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง จำนวน 82 คิดเป็นร้อยละ 83.7 องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้นจำนวน 79 คิดเป็นร้อยละ 80.6 เครือข่ายเชิงพื้นที่จำนวน 74 คิดเป็นร้อยละ 75.5 เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่จำนวน จำนวน 42 คิดเป็นร้อยละ 42.9 และ เครือข่ายแนวตั้ง จำนวน 4 คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง สถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาไทย โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยที่ผ่านมา 3) เพื่อศึกษาทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย โดยเลือกผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรตามเกณฑ์กลุ่มด้านการวิจัยจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2549) ในการจัดอันดับในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนมหาวิทยาลัยรวมทั้งหมดจำนวน 50 แห่ง ซึ่งแบ่งได้ 5 กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากกลุ่มงานวิจัยที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 65-75 ขึ้นไปเพราะการประเมินคุณภาพงานวิจัยมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ 1 ถึง กลุ่มที่ 3 จากนั้นผู้วิจัยเลือกศึกษาจากผลงานวิจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยใช้เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS) คัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีผลงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2533-2558 โดยมีรายชื่อของมหาวิทยาลัยที่เลือกศึกษาและจำนวนงานวิจัยที่เลือกศึกษาโดยใช้เกณฑ์การเลือกตามเกณฑ์คำว่า “เครือข่าย” เลือกเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ดังนี้คือ 1) เป็นงานวิจัยเครือข่ายทางสังคม และ 2) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ สังเคราะห์ดังนี้

โดยสำรวจรายชื่องานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์เกี่ยวกับงานวิจัยด้านเครือข่าย คัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยต่างๆ งานวิจัยด้านเครือข่ายจากหน่วยงานต่างๆ โดยมุ่งประเด็นไปที่งานวิจัยด้านเครือข่ายเป็นหลัก โดยทำการค้นหาจาก เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย Thai Library Integrated System (ThaiLIS) กำหนดคำค้นหา (Key Word) คำว่า เครือข่าย เลือกสถาบันที่สืบค้นตามกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดข้างต้น คัดกรองเบื้องต้นโดยใช้ขอบข่ายของแนวคิด เครือข่ายทางสังคม) แต่ไม่นับรวมเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสารสนเทศ เช่น เครือข่ายเวปไซด์เว็บบ เครือข่ายเทคโนโลยี เช่น เครือข่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายทางชีววิทยา เช่น เครือข่ายใยประสาททำการคัดแยกงานวิทยานิพนธ์และรายงานวิจัยโดยคัดเลือกแต่เฉพาะงานวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น ได้จำนวนงานวิจัยด้านเครือข่ายทั้งหมด 98 เรื่อง

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ข้อมูลลักษณะทั่วไปของงานวิจัยด้านเครือข่าย วิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) สถาบัน 2) คณะ / สาขาวิชา 3) ประเภทของงานวิจัย 4) วัตถุประสงค์งานวิจัย 5) ภูมิภาคที่ศึกษา 6) กลุ่มตัวอย่าง 7) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ 8) ความตรงของเครื่องมือ ประเด็นที่สองทำการศึกษาศถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่ายอันเกิด

จากการศึกษาวิจัย โดยวิเคราะห์เชิงคุณภาพและวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta theory) 2) สังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) และ 3) การสังเคราะห์ข้อค้นพบ (Meta data analysis) ประเด็นที่สามวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย โดยวิเคราะห์เชิงปริมาณ จำนวน 8 ด้านดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ 4) เครือข่ายแนวตั้ง 5) เครือข่ายตามแนวนอน 6) องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น 7) องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ และ 8) องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไป

1) สถาบัน พบว่า อันดับแรกเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 49 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.30 อันดับสาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.20

2) คณะ/สาขาวิชา พบว่า อันดับแรกคือ ครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมา ศิลปศาสตร์ จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.50 อันดับสาม รัฐศาสตร์ จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.20

3) ประเภทของงานวิจัย พบว่า อันดับแรกคือ วิทยานิพนธ์ปริญญา จำนวน 91 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 92.90 รองลงมาวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.10 และอันดับสาม ดุซนินิพนธ์ปริญญาเอก จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

4) วัตถุประสงค์งานวิจัย ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องจะมีการศึกษาวัตถุประสงค์มากกว่า 1 เรื่อง จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีวัตถุประสงค์รวมทั้งสิ้น 193 รายการ จากการวิเคราะห์พบว่า อันดับแรกเป็นวัตถุประสงค์ในประเด็น การพัฒนาเครือข่าย / การก่อตัว การขยายเครือข่าย จำนวน 43 รายการ คิดเป็นร้อยละ 22.28 รองลงมา รูปแบบ / ลักษณะของเครือข่าย จำนวน 28 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.51 อันดับสาม การดำเนินการ / กระบวนการ และกิจกรรมทางด้านเครือข่าย จำนวน 25 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.95

5) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องจะมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยมากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่าง จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย รวมทั้งสิ้น 205 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก กลุ่มตัวอย่างเป็นภาคประชาชน จำนวน 79 รายการ คิดเป็นร้อยละ 38.54 รองลงมา ภาครัฐ จำนวน 59 รายการ คิดเป็นร้อยละ 28.78 อันดับสาม ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 34 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.59 และอันดับสุดท้าย ภาคเอกชน จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.10 ตามลำดับ

6) ภูมิภาคที่ศึกษา ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องศึกษาในภูมิภาค มากกว่า 1 ภูมิภาค จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีการเลือกภูมิภาคที่ศึกษา รวมทั้งสิ้น 126 รายการ จากการวิเคราะห์พบว่า อันดับแรก คือภาคเหนือ จำนวน 53 รายการ คิดเป็นร้อยละ 42.06 รองลงมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 22 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.46 อันดับสาม ภาคกลาง จำนวน 18

รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.29 ภาคใต้ จำนวน 11 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.73 ภาคตะวันออก จำนวน 9 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ภาคตะวันตก จำนวน 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.35 ไม่ได้ระบุภูมิภาค จำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 3.17 และอันดับสุดท้าย ระหว่างประเทศ จำนวน 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 0.79 ตามลำดับ

7) ความตรงของเครื่องมือ ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องศึกษาความตรงของ เครื่องมือ มากกว่า 1 รายการ จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีการศึกษาความตรงของเครื่องมือ รวมทั้งสิ้น 129 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก คือ ความตรงของเนื้อหา จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 25.58 รองลงมา ตรวจสอบแบบสามเส้า จำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 24.03 อันดับสาม ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รายการ คิดเป็น ร้อยละ 14.73 และ อันดับสุดท้ายมีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และความตรงตามโครงสร้าง มีจำนวนเท่ากันเท่ากับ 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4.65 ตามลำดับ

8) ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องได้กำหนดถึงผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ มากกว่า 1 รายการ จากงานวิจัย จำนวน 98 เรื่อง มีการศึกษาถึงผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ รวมทั้งสิ้น 162 รายการ จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรก คือ ภาคประชาชน จำนวน 81 รายการ คิดเป็น ร้อยละ 50.00 รองลงมา ภาครัฐ จำนวน 47 รายการ คิดเป็นร้อยละ 29.01 อันดับสาม ภาคเอกชน จำนวน 21 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.96 และอันดับสุดท้าย ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.02 ตามลำดับ

5.1.2 สถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย

1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory) สามารถจำแนกแนวคิดเครือข่าย ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาได้ทั้งหมด 17 แนวคิดเครือข่าย ประกอบไปด้วย เครือข่ายทางสังคม ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน แนวคิดการรวมพลัง แนวคิดการบริหารจัดการ ทฤษฎีการสื่อสารเครือข่าย บุคคล เครือข่ายการสื่อสาร เครือข่ายการเรียนรู้ ทฤษฎีระบบ แนวคิดการประสานงาน แนวคิดทุนทางสังคม แนวคิดเครือข่ายทางอำนาจ แนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดการบริหาร/จัดการเครือข่าย แนวคิดเครือข่ายวิสาหกิจ ทฤษฎีสัญญลักษณ์การ ทฤษฎีบทบาท โดยส่วนใหญ่ งานวิจัยชิ้นหนึ่งๆ จะใช้แนวคิดในการศึกษามากกว่า 1 แนวคิด พบว่า ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายส่วนใหญ่ จำนวน 92 ชิ้นงาน ใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 93.9 มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้แนวคิด เครือข่ายการเรียนรู้ จำนวน 17 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และใช้แนวคิดเครือข่ายการสื่อสาร จำนวน 12 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 12.2 และใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน จำนวน 11 ชิ้นงาน คิดเป็น ร้อยละ 11.2 ตามลำดับ ขณะที่แนวคิดเครือข่ายอื่นๆ ถูกใช้เป็นกรอบในการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนไม่มาก

แนวคิดเครือข่ายทางสังคม เป็นแนวคิดที่ถูกใช้เป็นกรอบองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัย ด้านเครือข่ายมากที่สุด เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ช่วยให้สามารถพิจารณาถึงการทำงานของเครือข่ายใน เชิงโครงสร้างทั้งโครงสร้างภายในและระหว่างเครือข่าย อันทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ทั้งที่ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งแนวคิดเครือข่ายทางสังคมเป็นแนวคิดหนึ่งของทฤษฎีโครงสร้าง สามารถนำไปใช้ในการอธิบายโครงสร้างของสังคม (Social Structure) ในฐานะเป็นรูปแบบของ ความสัมพันธ์ภายในระบบสังคม ผ่านการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relation Data)

โดยทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาเครือข่ายทางสังคม ดังนี้ ทฤษฎีความเข้มแข็งของความผูกพันแบบหลวม (Strength of Weak Ties) ทฤษฎีหลุมโครงสร้าง (Structural Holes) โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดจากผลงานวิจัยซึ่งใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นรากฐานของการศึกษาพบว่า ผลงานวิจัยศึกษาด้วยแนวคิดเครือข่ายสังคมมิติต่างๆ เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างและบทบาทเครือข่าย การวิเคราะห์กระบวนการหรือระบบภายในเครือข่าย การวิเคราะห์แผนงานและผลงานของเครือข่าย การวิเคราะห์องค์ประกอบเครือข่าย เช่น การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงอิงร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ลักษณะของความสัมพันธ์ทางเครือข่าย เช่น ลักษณะทางโครงสร้าง ลักษณะปฏิสัมพันธ์ของเครือข่ายสังคม ลักษณะทางหน้าที่ Transaction Relations communication, Relation Boundary Penetration Relation, Instrumental Relation, sentiment Relation, authority / power Relation, Kinship and Descent Relation, การเชื่อมต่อเป็นวงเวียน วัฏจักร การเชื่อมต่อที่เป็นกากบาท เป็นการรวมศูนย์อำนาจสู่ศูนย์กลาง การเชื่อมต่อที่เป็นลูกโซ่ การเชื่อมต่อเป็นระบบหนึ่งเดียว เครือข่ายแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร เครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน

2) สังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) การสังเคราะห์วิธีวิทยาวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นคือ

(1) ประเภทของวิธีวิจัยสามารถจำแนกวิธีวิจัยได้ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ วิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงผสมผสาน โดยผลการแจกแจงนับความถี่พบว่า ผลงานวิจัยทั้ง 98 เล่ม ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ มีผลงานวิจัยจำนวน 7 เล่ม ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมีผลงานวิจัยเพียง 3 เล่ม ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 3.1

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมากที่สุด ซึ่งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นประเภทวิธีการวิจัยที่มีความเหมาะสมกับการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายเนื่องจากเป็นวิธีศึกษาวิจัยในลักษณะของกลุ่มประชากรวิจัยขนาดเล็กหรือมีจำนวนน้อย

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจากผลงานวิจัยทั้ง 98 ชิ้นงาน จากคำถามวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัยพบว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมุ่งค้นหาข้อมูลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเครือข่ายในเชิงรายละเอียด เช่น มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการความรู้เครือข่าย/การบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อศึกษาการดำเนินการ/กระบวนการ และกิจกรรมทางด้านเครือข่าย เพื่อศึกษารูปแบบ/ลักษณะของเครือข่าย เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่าย/การก่อตัว การขยายเครือข่าย เพื่อศึกษาองค์ประกอบและบทบาทของเครือข่าย เพื่อศึกษาผลของการศึกษาเครือข่าย หรือการส่งผลของปัจจัยกับเครือข่าย เพื่อศึกษาการเชื่อมโยง หรือการประสานสัมพันธ์กันของเครือข่าย เพื่อศึกษาความร่วมมือ การรวมกลุ่มกันของเครือข่าย เพื่อศึกษาความพร้อมของเครือข่าย เพื่อศึกษาการส่งเสริม การสนับสนุน การเกื้อหนุนกัน เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค ข้อจำกัดของเครือข่าย และเพื่อศึกษาการสื่อสารในเครือข่าย

(2) การสุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 3 วิธี ประกอบไปด้วย การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ และการสุ่มตัวอย่างแบบสำรวจหลายขั้นตอน พบว่า ผลงานวิจัยทั้ง 98 เล่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งมีบางผลงานวิจัยที่ใช้ผสมผสาน

ระหว่างการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอื่นๆ เช่น วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ จำนวน 10 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงร่วมกับวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 3 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 3.1

การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่สามารถเลือกและคัดสรรกลุ่มเป้าหมายให้มีคุณลักษณะและคุณสมบัติได้อย่างสอดคล้องและตรงตามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของงานวิจัยต่างๆ กระทำโดยการสุ่มตัวอย่างตามหน่วยวิเคราะห์ของการวิจัยที่อยู่ในโครงสร้างเครือข่ายนั้นๆ ซึ่งมีทั้งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์กร และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นปัจเจกบุคคล ขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามวิจัยนั้นๆ โดยหน่วยวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นหน่วยขับเคลื่อนกระบวนการของเครือข่ายซึ่งเป็นผู้รู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งในระบบของเครือข่ายของตนด้วย

(3) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ทั้งหมด 6 รูปแบบ เครื่องมือวิจัย ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาข้อมูลเอกสาร แบบสอบถาม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม พบว่า ผลงานวิจัยทั้ง 98 เล่ม ใช้เครื่องมือในการวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก คิดเป็นร้อยละ 100 และยังใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 70 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ขณะที่ใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 52 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 53.1 อีกทั้ง ใช้การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการวิจัยประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 42 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 42.9 นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่ใช้การศึกษาข้อมูลเอกสาร จำนวน 19 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 19.4 และแบบสอบถาม จำนวน 3 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ประกอบการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษาวิจัยตามลำดับ

“การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก” เป็นเครื่องมือวิจัยที่ได้รับความนิยมในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริงเชิงรายละเอียดและคำอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ อย่างลึกซึ้ง ตลอดจนสอดคล้องกับการสุ่มตัวอย่างที่มีการใช้วิธีการสุ่มจำเพาะเจาะจงผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key informants) อันเป็นผลให้ผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนน้อยไม่เหมาะสมแก่การศึกษาวิจัยด้วยเครื่องมือวิจัยทางปริมาณ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก” จะถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยด้านเครือข่ายโดยทั่วไปแล้ว เครื่องมือวิจัยอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม” หรือ “การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม” ยังได้รับความนิยมในการใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดของข้อมูลที่ครบถ้วนด้วย

(4) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 6 วิธีการ ได้แก่ การพรรณนา การใช้สถิติ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนอุปสรรคและโอกาส (SWOT) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการพรรณนา จำนวน 64 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 53 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 54.1 และใช้วิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย จำนวน 35 ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 35.7 นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยอีกจำนวน 9 ชิ้นงานที่ใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติและ SWOT คิดเป็นร้อยละ 5.1 และ 4.1 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนา เป็นวิธีการที่ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายใช้ในการวิเคราะห์มากที่สุด ซึ่งจากการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การวิจัยด้านเครือข่าย ใช้วิธีการพรรณนาด้วยการบรรยายและอธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบเครือข่ายตามประเด็นของการศึกษาวิจัย โดยเชื่อมโยงให้เห็นถึงลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยวิเคราะห์หรือองค์ประกอบของเครือข่ายนั้นๆ ตลอดจนการบรรยายถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทนั้นๆ ของระบบเครือข่าย ซึ่งในการใช้วิธีการพรรณนานั้น ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายจะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประเมินเนื้อหา การตีความ และเขียนบรรยายพรรณนาตามลำดับของประเด็นคำถามวิจัย

3) ผลการศึกษาวิจัย (Meta Data Analysis)

(1) กรอบข้อค้นพบ ผู้วิจัยกำหนดกรอบการสังเคราะห์ข้อค้นพบ ออกเป็น 7 มิติ ประกอบไปด้วย

ก) ข้อค้นพบในมิติของเป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย เป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย จากผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย สามารถจำแนกได้เป็น 8 ประเด็น ดังนี้ ประการแรก เครือข่ายที่มีความรู้สึก ความชื่นชอบ ความเชื่อและอุดมการณ์เดียวกัน ประการที่สอง เครือข่ายที่มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจหรืออาชีพเดียวกัน ประการที่สาม เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากแกนนำ โดยมีสองกรณี คือ กรณีแรก แกนนำเป็นผู้ริเริ่มเครือข่ายหนึ่งๆ กรณีที่สอง แกนนำหรือผู้นำเป็นผู้นำเครือข่ายประเภทเดียวกันให้มีความเชื่อมโยงกัน ประการที่สี่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ประการที่ห้า เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการมีปัญหาหรือวิกฤตการณ์เดียวกัน ประการที่หก เครือข่ายทางราชการซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นทางการ ประการที่เจ็ด เครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการได้รับการสนับสนุนภายนอก ประการที่แปด เครือข่ายซึ่งเกิดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกับอีกเครือข่ายหนึ่งหรือบุคคลหนึ่ง

ข) ข้อค้นพบในมิติของโครงสร้างองค์กรหรือความสัมพันธ์ของเครือข่าย มิติ โครงสร้างองค์กรของเครือข่าย พบว่า มีโครงสร้างองค์กรของเครือข่าย ดังต่อไปนี้ ประการแรก เครือข่ายที่มีจุดศูนย์กลางหรือตัวเชื่อมประสานระหว่างเครือข่าย เช่น เครือข่ายที่เกิดจากแกนนำหรือผู้นำเป็นผู้ผลักดันให้เกิดเครือข่ายมักมีแกนนำหรือผู้นำหรือประธานเครือข่ายเป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย เครือข่ายที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางความเชื่อ ความนิยม ความเชื่อหรืออุดมการณ์ มักมีบุคคลสำคัญหรือค่านิยมเป็นจุดศูนย์กลางของเครือข่าย ประการที่สอง เครือข่ายในแนวราบ ซึ่งสมาชิกในเครือข่ายมีการติดต่อเชื่อมประสานกันเอง โดยเครือข่ายในแนวราบนี้ มีลักษณะ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก สมาชิกในเครือข่ายเป็นบุคคล และลักษณะที่สอง สมาชิกในเครือข่ายเป็นเครือข่ายหรือองค์กรหนึ่งๆ ซึ่งลักษณะของเครือข่ายในแนวราบนี้ สมาชิกของเครือข่ายมักมีอำนาจหรือบทบาทเป็นของตนเอง ไม่มีสมาชิกของเครือข่ายใดที่จะมีบทบาทมากกว่าหรือมีอิทธิพลต่อเครือข่ายอื่นๆ โดยลักษณะของเครือข่ายในแนวราบนี้เป็นเป็นเครือข่ายที่มีการกระจายอำนาจมีความเป็นอิสระต่อกัน และไม่มีการกำหนดผู้นำของเครือข่ายที่เป็นทางการ ประการที่สาม เครือข่ายที่มีโครงสร้างด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย ประการที่สี่ โครงสร้างเครือข่ายที่แปรเปลี่ยนไปตามการสนับสนุนภายนอกของเครือข่าย ในด้าน มิติ ความสัมพันธ์ของเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่าย พบว่า ความสัมพันธ์ของเครือข่ายมีดังต่อไปนี้ ประการแรก

ความสัมพันธ์อย่างหลวมๆ เป็นเครือข่ายที่มีลักษณะของโครงสร้างแบบแนวราบ ประการที่สอง ความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นหรืออย่างแน่นแฟ้น ประการที่สาม ความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยน เป็นความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ โดยสิ่งแลกเปลี่ยนสามารถเป็นได้ทั้ง ผลผลิต ตัวเงิน องค์ความรู้ วัตถุดิบ และอื่นๆ ประการที่สี่ ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการหรือความสัมพันธ์ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดโดยระเบียบหรือกฎหมาย

ค) ข้อค้นพบในมิติของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่าย พบว่า บทบาทและองค์ประกอบของเครือข่ายขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของเครือข่ายนั้นๆ ซึ่งมีบทบาทหลากหลายประการ โดยลักษณะร่วมของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่ายสามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเด็น ดังนี้ประการแรก บทบาททางด้านการสร้างจิตสำนึกร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย เป็นบทบาทประการแรกๆ ที่ในทุกเครือข่ายต้องดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมายให้จิตสำนึกที่มีร่วมกันดังกล่าวได้ทำให้เป้าหมายของเครือข่ายประสบผลสำเร็จและทำให้เครือข่ายเกิดความอยู่รอดและมีความต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการสร้างจิตสำนึกมักเป็นผลพลอยได้จากบทบาททางด้านอื่นของเครือข่าย ประการที่สอง บทบาททางด้านการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในเครือข่าย โดยการพัฒนาการทำงานของเครือข่ายต้องอาศัยองค์ประกอบด้านทรัพยากรบริหาร ทรัพยากรบุคคล การพัฒนาโครงสร้างขององค์กรเครือข่าย องค์ความรู้และการจัดการความรู้ของเครือข่าย ประการที่สาม บทบาททางด้านการสื่อสาร การประสานงาน และกระบวนการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ประการที่สี่ บทบาททางด้านการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายและการตอบสนองต่อนโยบายภายนอก ประการที่ห้า บทบาททางด้านการประสานงานกับสิ่งแวดล้อมภายนอกเครือข่าย

ง) ข้อค้นพบในมิติของกระบวนการและการบริหารจัดการของเครือข่าย พบว่า กระบวนการของเครือข่ายหรือการบริหารจัดการของเครือข่าย มีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบและขั้นตอน โดยสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก การจัดโครงสร้างขององค์กรหรือโครงสร้างของเครือข่าย เกิดขึ้นในหลายลักษณะ เช่น มีโครงสร้างเครือข่ายที่แน่นอน หรือไม่ได้มีการกำหนดโครงสร้างเครือข่ายที่แน่นอน แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเครือข่ายนี้หมายรวมไปถึงหน่วยแต่ละหน่วยในเครือข่าย ซึ่งถึงแม้บางเครือข่ายจะไม่ได้กำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน แต่ยังคงสามารถพิจารณาและทราบได้ถึงหน่วยแต่ละหน่วยภายในเครือข่าย ประการที่สอง การวางแผนหรือการกำหนดกฎกติกาของเครือข่าย เป็นกระบวนการในการบริหารงานของเครือข่ายให้มีแบบแผนที่จะนำไปถึงแนวปฏิบัติหรือกิจกรรมที่เครือข่ายจะดำเนินการ โดยในการวางแผนการดำเนินงานของเครือข่ายนี้เกิดจากการมีส่วนร่วม การตัดสินใจร่วมกัน การยอมรับร่วมกัน ของหน่วยแต่ละหน่วยในเครือข่ายนั้นๆ ประการที่สาม การจัดการความรู้หรือองค์ความรู้ของเครือข่าย ประการที่สี่ การสื่อสารและประสานงาน จำแนกออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีการประสานงานภายในเครือข่าย กรณีการประสานงานภายนอกเครือข่าย ประการที่ห้า การติดตาม การดูแล โดยการติดตามและการดูแลสมาชิกของเครือข่ายนี้ ดำเนินไปเพื่อคงไว้ซึ่งการคงอยู่และความอยู่รอดของเครือข่าย ทั้งในด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย และการกำกับดูแลสมาชิกของเครือข่ายด้วย

จ) ข้อค้นพบในมิติของผลการดำเนินงานของเครือข่ายสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเด็น ประการแรก สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของการดำเนินงานเครือข่าย เครือข่ายได้ช่วย

ให้สมาชิกของเครือข่ายได้รับผลตอบแทนตามเป้าหมายของการเข้าร่วมเครือข่าย ประการที่สอง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย พบว่า ลักษณะของความสัมพันธ์มีผลอย่างมากต่อความสำเร็จของเครือข่าย โดยเครือข่ายที่มีลักษณะของความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ความสัมพันธ์อันเกิดจากความเชื่อ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากวิกฤตการณ์เดียวกัน และความสัมพันธ์ในความต้องการเดียวกัน ลักษณะความสัมพันธ์เหล่านี้ มีผลต่อความสำเร็จของระบบเครือข่ายอย่างมาก

ฉ) ข้อค้นพบในมิติของปัญหา อุปสรรคหรือปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานของเครือข่าย จากการศึกษา พบว่า ประการแรก ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ของเครือข่าย เกิดขึ้นจากสองกรณี กล่าวคือ กรณีแรกความสามารถในการจัดการความรู้หรือการสร้างสารสนเทศของเครือข่าย ซึ่งส่งผลให้เครือข่ายแต่ละเครือข่ายมีรูปแบบสารสนเทศที่แตกต่างกันและขาดความหลากหลายในรูปแบบของสารสนเทศ ตลอดจนความสามารถในการจัดการความรู้ที่ต้องอาศัยเงื่อนไขหลายประการ ประการที่สอง ปัญหาด้านการสื่อสารและการประสานงานของเครือข่าย ประการที่สาม ปัญหาด้านความอยู่รอดหรือการดำรงอยู่ของเครือข่าย ประการที่สี่ ปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรม ประการที่ห้า ปัญหาด้านความชัดเจนในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของตัวแสดงในเครือข่าย ประการที่หก ปัญหาภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเครือข่าย เป็นปัญหาทั้งในด้านนโยบายภายนอก และองค์กรภายนอกที่มีผลกระทบต่อเครือข่าย

ช) ข้อค้นพบในมิติของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายมี 3 ประเด็น ประการแรกแนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านองค์ประกอบหรือตัวแสดงในเครือข่าย ด้วยการ ให้พัฒนาศักยภาพผู้นำของตัวแสดงในเครือข่าย ให้มีการสรรหา การชักชวน และการคัดเลือกสมาชิกใหม่ที่สนใจเข้าร่วมเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายสามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง ให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่แต่ละองค์ประกอบหรือตัวแสดงในเครือข่าย ให้มีการกำหนดผู้จัดการหรือผู้ประสานงานประจำเครือข่าย ประการที่สอง แนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านกระบวนการบริหารจัดการเครือข่าย พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมระหว่างตัวแสดงในเครือข่าย พัฒนาวิธีการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก กำหนดให้มีกฎระเบียบของเครือข่าย การกำหนดโครงสร้างหรือผังของเครือข่ายให้มีความชัดเจนเป็นระบบ และมีความเป็นปัจจุบันเสมอ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เครือข่าย และแผนปฏิบัติการที่กำหนดการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับสมาชิกเครือข่าย การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการทรัพยากรการบริหาร ประการที่สามแนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านการพัฒนาศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ของเครือข่าย เครือข่ายควรกระตุ้นให้สมาชิกของเครือข่ายได้ร่วมค้นหา และวิเคราะห์ปัญหาของเครือข่าย การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การวางแผนปฏิบัติการ การร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การสรุปบทเรียน และการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายควรมีการปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายอื่นๆ หรือปัจจัยแวดล้อมของเครือข่าย เพื่อแสวงหาการสนับสนุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเครือข่าย เครือข่ายควรคำนึงถึงเงื่อนไขหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย

4) บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย พบว่า อันดับแรกเครือข่ายระดับองค์กร จำนวน 63 คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมา เครือข่ายระดับชุมชน/หมู่บ้าน จำนวน 58 คิดเป็นร้อยละ 59.2 อันดับสาม เครือข่ายการบริหารจัดการ/การจัดการ จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 43.9 เครือข่ายความร่วมมือ

5.1.3 ลักษณะ ประเภทและรูปแบบของเครือข่าย

ผลการศึกษาลักษณะ ประเภท และรูปแบบของเครือข่าย พบว่า อันดับแรก เครือข่าย แนวนอน จำนวน 98 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา เครือข่ายประเด็นกิจกรรมจำนวน 89 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 90.8 อันดับสาม องค์กรเครือข่ายที่มีการแบ่งงานกันทำ จำนวน 84 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 85.7

5.2 การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสถานะองค์ความรู้ด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษา ไทย โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยที่ผ่านมา 3) เพื่อศึกษา ทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

5.2.1 การศึกษาสถานะองค์ความรู้ทางด้านเครือข่าย

1) การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี (Meta Theory) สามารถจำแนกแนวคิดเครือข่าย ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาได้ทั้งหมด 17 แนวคิดเครือข่าย พบว่า ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายส่วนใหญ่ แนวคิดเครือข่ายทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 93.9 สอดคล้องกับ แนวคิดของ Carpenter, Li, and, Han (2012) ได้สรุปและเสนอแนะว่า ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ควรใช้แนวคิดทุนทางสังคมมา เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการศึกษาวิจัย และภายใต้แนวคิดดังกล่าว ควรจำแนกเครือข่ายออกเป็น 4 ระดับ คือ การวิจัยทุนทางสังคมในระดับบุคคล การวิจัยทุนทางสังคมในระดับองค์กร การวิจัยการ พัฒนาเครือข่ายในระดับบุคคล และการวิจัยการพัฒนาเครือข่ายระดับองค์กร ด้วยกรอบการจำแนก เครือข่ายนี้ จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถอธิบายถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้นของเครือข่ายได้ นอกจากนี้ ใน ระดับการวิเคราะห์ ควรมีการวิเคราะห์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และองค์กรด้วย เช่นเดียวกันกับ Corey, Heidl, and Wadhwa (2012) ซึ่งให้เห็นว่า เครือข่ายต่างๆ มีจุดร่วมในการสร้างและจัดการ ความรู้ในเครือข่ายร่วมกัน จนมีลักษณะของเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งผลงานวิจัยส่วนใหญ่ได้มีแนวโน้ม ในการศึกษาถึงเครือข่ายการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนรู้ในแต่ละเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสัมพันธ์หรือโครงสร้างของเครือข่ายสามารถอธิบายและสะท้อนถึงการเกิดขึ้นขององค์ความรู้ การถ่ายทอด และการปรับประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในทางปฏิบัติได้ด้วย

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของ Kapucu, Hu, and Khosa (2014) ที่ไม่ได้ใช้แนวคิด เครือข่ายในการวิเคราะห์แต่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งการใช้องค์ความรู้หรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเครือข่ายในการ เป็นกรอบการศึกษาและการวิเคราะห์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมีความ ชัดเจนและลึกซึ้งต่อประเด็นปัญหาการวิจัยนั้น

ซึ่ง Kapucu, Hu and Khosa (2014: 2) เห็นว่า เทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทาง สังคม (Social network analysis) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โครงสร้างและความสัมพันธ์ใน ระบบเครือข่ายที่นักวิจัยควรใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ โดย Social Network Analysis นี้

เป็นเครื่องมือเพื่อการวิเคราะห์กระบวนการทางสังคม โครงสร้างทางสังคม และรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม สอดคล้องกับ (Scott, 2013) ที่เห็นว่า Social Network Analysis นี้ จะช่วยให้ให้นักวิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นพลวัตรของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหรือผู้แสดง (actors) ภายในระบบเครือข่าย การพัฒนาการของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ และความซับซ้อนของระบบสังคมหรือระบบเครือข่ายนั้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Knoke and Yang (2008) ยังชี้ว่า Social Network Analysis สามารถนำเสนอได้ทั้งในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยสามารถอธิบายได้ในทั้งเชิงพรรณนาและการใช้ทำนายทิศทางแนวโน้มของเครือข่ายด้วยข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผลได้ด้วย ซึ่งการศึกษาวิจัยด้วยแนวคิด Social Network Analysis นั้นถูกใช้เป็นกรอบศึกษาในหลากหลายบริบทเพื่อการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างทางสังคม เช่น ในทางสังคมวิทยา ทางจิตวิทยา ทางมานุษยวิทยา

2) สังเคราะห์วิธีการวิจัย (Meta Method) การสังเคราะห์วิธีวิทยาวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นคือ

(1) ประเภทของวิธีวิจัยสามารถจำแนกวิธีวิจัยได้ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ วิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงผสมผสาน ส่วนใหญ่ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 แตกต่างจากผลงานของ Kapucu, Hu, and Khosa (2014) ที่เห็นว่า ใน การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายยังควรใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed-Methods Research Designs) และการวิจัยเชิงเจาะลึกไปยังหน่วยวิเคราะห์ในระดับต่างๆ ของเครือข่าย เช่น ระดับบุคคล หรือชุมชนด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผลงานของ Henry et al (2012) ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายด้วยการใช้วิธีการศึกษาเชิงผสมผสาน หรือ (Hybrid method) ในการศึกษา จะช่วยให้สามารถกำหนดตัวแสดงและกำหนดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงได้ อย่างไรก็ตาม Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon (2009) ได้เสนอแนะว่า ในด้านของการศึกษาวิจัยทางด้านเครือข่ายควรมีการวิเคราะห์ศึกษาในเชิงคุณภาพด้วยการสำรวจถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเครือข่ายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการศึกษาด้วยวิธีการศึกษาเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในประเด็นการศึกษาควรมีการเพิ่มการอภิปรายผลของเครือข่ายที่มีต่อผลหรือเป้าหมายของการเกิดขึ้นของเครือข่าย โมโนทัศน์ ของเครือข่าย ซึ่งในประการหลังนี้ จะช่วยให้การศึกษาวิจัยเครือข่ายมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบจะส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในทางทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติของเครือข่ายด้วย

ผลจากคำถามวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายมุ่งค้นหาข้อมูลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์หนึ่งๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเครือข่ายในเชิงรายละเอียด เช่น มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการความรู้เครือข่าย/ การบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อศึกษาการดำเนินการ/กระบวนการ และกิจกรรมทางด้านเครือข่าย เพื่อศึกษารูปแบบ/ลักษณะของเครือข่าย เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่าย/การก่อตัว การขยายเครือข่าย เพื่อศึกษาองค์ประกอบและบทบาทของเครือข่าย เพื่อศึกษาผลของการศึกษาเครือข่าย หรือการส่งผลกระทบต่อเครือข่าย เพื่อศึกษาการเชื่อมโยง หรือการประสานสัมพันธ์กันของเครือข่าย เพื่อศึกษาความร่วมมือ การรวมกลุ่มกันของเครือข่าย เพื่อศึกษาความพร้อมของเครือข่าย เพื่อศึกษาการส่งเสริม การสนับสนุน การเกื้อหนุนกัน เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค ข้อจำกัดของเครือข่าย และเพื่อศึกษาการสื่อสารในเครือข่าย

สอดคล้องกับแนวคิดของ Agranoff and McGuire (2001) ที่ชี้ให้เห็นว่า โดยทั่วไปในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย เป็นการศึกษาในกรอบกระบวนการทัศน์ด้านลำดับชั้นหรือลักษณะของโครงข่าย ยิ่งไปกว่านั้นซึ่ง Agranoff and McGuire (2001) เห็นว่า ขอบข่ายของการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรศึกษาในกรอบต่างๆ เพิ่มขึ้น กล่าวคือ การศึกษาถึงลักษณะของวิธีการจัดการเครือข่าย กระบวนการสร้างความร่วมมือของเครือข่าย ความยืดหยุ่นของเครือข่าย ความรับผิดชอบของหน่วยในเครือข่าย ปัจจัยที่ทำให้เครือข่ายเกิดปัญหา และผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเครือข่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ O'Toole (1997) ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในบริบทของการบริหารองค์กรสาธารณะนั้นควรพิจารณาถึงความหลากหลายในเจตนารมณ์ของเครือข่ายนั้นๆ เป็นพื้นฐาน ซึ่งเจตนารมณ์ดังกล่าวจะสะท้อนถึงแบบแผน การจัดการ และการดำเนินงานของเครือข่ายด้วย นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยภายนอกเครือข่ายที่มีอิทธิพลต่อเครือข่าย เช่น ปัจจัยทางด้านนโยบาย ปัจจัยทางด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเสถียรภาพของรัฐบาล ปัจจัยการแทรกแซงเครือข่ายจากรัฐบาล ปัจจัยทางด้านข้อมูลสารสนเทศ ปัจจัยทางด้านกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วย แตกต่างจากแนวคิดของ Kapucu, Hu, and Khosa (2014) ได้เสนอแนะแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในหลายประการว่า แม้การศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก แต่ยังมีเพียงผลงานวิจัยจำนวนน้อยชิ้นที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายทางนโยบาย เครือข่ายทางการบริหาร และเครือข่ายความร่วมมือ ควรมีการศึกษาหรือให้ความสนใจในการศึกษาผลกระทบอันเนื่องมาจากเครือข่ายนโยบาย ผลกระทบจากเครือข่ายภาครัฐ และผลกระทบจากเครือข่ายความร่วมมือหนึ่งๆ ในบริบทของการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือกระบวนการของภาครัฐด้วย

(2) การสุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 3 วิธี ประกอบไปด้วย การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ และการสุ่มตัวอย่างแบบสำรวจหลายขั้นตอน พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ซึ่งงานวิจัยแต่ละเรื่องจะมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยมากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่าง จากการวิเคราะห์ พบว่า อันดับแรกกลุ่มตัวอย่างเป็นภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 38.54 รองลงมา ภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 28.78 อันดับสาม ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน คิดเป็นร้อยละ 16.59 และอันดับสุดท้าย ภาคเอกชน จำนวน 33 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16.10 ตามลำดับ แตกต่างจากผลงานของ Kapucu, Hu, and Khosa (2014) ค้นพบว่า หน่วยวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายเป็นหน่วยวิเคราะห์ระดับองค์กรหรือกลุ่ม (agency) รองลงมาคือ หน่วยวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล ทั้งนี้ ในการศึกษาของผลงานวิจัยซึ่งมีองค์กรหรือกลุ่มเป็นหน่วยวิเคราะห์นั้น ตัวบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายตามประเด็นปัญหาการวิจัยนั้นๆ โดยตัวบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรนี้ คือ ระดับของการวิเคราะห์ในฐานะเป็น node หนึ่งในเครือข่ายนั่นเอง

(3) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ทั้งหมด 6 รูปแบบ เครื่องมือวิจัย ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาข้อมูลเอกสาร แบบสอบถาม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้เครื่องมือในการวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก คิดเป็นร้อยละ 100 แตกต่างจากผลงานของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ชี้ว่า การศึกษาวิจัยด้าน

เครือข่ายใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ อาทิเช่น การสำรวจพื้นที่ การใช้แบบสอบถาม สอดคล้องในบางประเด็น คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจเครือข่าย การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยในการดำเนินการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการเชิงสำรวจ รองลงมาคือ ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ และมีผลงานวิจัยอีกกว่าร้อยละ 35 ที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทั้งวิจัยในเชิงปริมาณและวิจัยคุณภาพด้วย

(4) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 6 วิธีการ ได้แก่ การพรรณนา การใช้สถิติ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนอุปสรรคและโอกาส (SWOT) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการพรรณนา คิดเป็นร้อยละ 65.3 แตกต่างจากผลงานของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ค้นพบว่า การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) จากข้อมูลหนังสือพิมพ์ รายงานสถานการณ์ รายงานประจำปีของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ถูกใช้ในการวิจัยด้านเครือข่าย

5.2.2 ลักษณะและรูปแบบของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยที่เกิดขึ้น

1) ผลการศึกษา (Meta Theory) พบว่า การสังเคราะห์ข้อค้นพบมีเป็น 7 มิติ ประกอบไปด้วย 1) ข้อค้นพบในมิติของเป้าหมายหรือการเกิดขึ้นของเครือข่าย 2) ข้อค้นพบในมิติของโครงสร้างองค์กรหรือความสัมพันธ์ของเครือข่าย มิติ โครงสร้างองค์กรของเครือข่าย 3) ข้อค้นพบในมิติของบทบาทและองค์ประกอบของเครือข่าย 4) ข้อค้นพบในมิติของกระบวนการและการบริหารจัดการของเครือข่าย 5) ข้อค้นพบในมิติของผลการดำเนินงานของเครือข่าย 6) ข้อค้นพบในมิติของปัญหา อุปสรรคหรือปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่าย 7) ข้อค้นพบในมิติของแนวทางการพัฒนาเครือข่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ Carpenter, Li, and Han (2012) พบว่า งานวิจัยด้านเครือข่าย จำแนกออกเป็นงานวิจัยด้านการพัฒนาเครือข่าย และงานวิจัยด้านเครือข่ายในฐานะทุนทางสังคม ซึ่งมี 4 ลักษณะ คือ กลุ่มวิจัยที่ศึกษาเครือข่ายในระดับบุคคล กลุ่มวิจัยที่ศึกษาเครือข่ายในระดับองค์กร กลุ่มวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายในระดับบุคคล และกลุ่มวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายในระดับองค์กร

2) บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย พบว่า อันดับแรกเครือข่ายระดับองค์กร คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมา เครือข่ายระดับชุมชน/หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 59.2 อันดับสาม เครือข่ายการบริหารจัดการ/การจัดการ คิดเป็นร้อยละ 43.9 เครือข่ายความร่วมมือ สอดคล้องกับผลงานของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) ค้นพบว่า หัวข้อในทางรัฐประศาสนศาสตร์เป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจในการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพและด้านการบริการสาธารณะ รองลงมา คือ การศึกษาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาคและชุมชน การศึกษาเครือข่ายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การศึกษาเครือข่ายการจัดการภาวะฉุกเฉิน การศึกษาเครือข่ายนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาเครือข่ายนโยบายการศึกษา การศึกษาเครือข่ายการวางแผนและพัฒนาเมือง การศึกษาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาเครือข่ายการจัดการองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และการศึกษาเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา ตามลำดับ

5.2.3 ทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

จากการสังเคราะห์และอภิปรายผลงานวิจัยด้านเครือข่ายจำนวน 98 ชิ้นงาน สามารถวิเคราะห์ทิศทางแนวโน้มในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย ได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ประเด็นวิจัยหรือวัตถุประสงค์ในการวิจัย งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทย มีความนิยมและให้ความสนใจในการศึกษาถึงความเป็นมาหรือสาเหตุของการก่อตัวของเครือข่าย ลักษณะและรูปแบบของเครือข่าย การดำเนินการและกระบวนการดำเนินงานของเครือข่าย และการแสวงหาการพัฒนาเครือข่าย อยู่เสมอนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในต่างประเทศ อาทิ Agranoff and Mcguire (2001) และ O'toole (1997) อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยในต่างประเทศบางชิ้นงานได้เสนอแนะไว้อย่างน่าสนใจว่า การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรศึกษาถึงผลกระทบจากความร่วมมือหนึ่งๆ ทั้งในระดับความร่วมมือของเครือข่าย และผลกระทบจากเครือข่ายอื่นๆ ตลอดจนการศึกษารวมถึงเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายทั้งในระดับนโยบาย องค์กร และความร่วมมือต่างๆ เช่น ผลงานของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น แม้ O'toole (1997) จะกำหนดประเด็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยในประเทศไทย แต่ O'toole (1997) ยังสนับสนุนและเสนอให้มีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานของเครือข่ายว่าสอดคล้องหรือบรรลุเจตนารมณ์ของการเกิดขึ้นของเครือข่ายหรือไม่ นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในต่างประเทศยังให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยเครือข่ายในบริบทรัฐประศาสนศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะอีกด้วย เช่น ผลงานของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) และผลงานของ Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon เป็นต้น

ประการที่สอง หน่วยวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทย มีความสนใจและกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในระดับภาคประชาชนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ ภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ซึ่งแตกต่างเล็กน้อยจากผลงานการวิจัยด้านเครือข่ายในต่างประเทศ เนื่องจากในต่างประเทศจะใช้หน่วยวิเคราะห์ในระดับ องค์กร ระดับกลุ่ม ระดับนโยบาย หรือระดับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย เช่น ผลการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) เป็นต้น นอกจากนี้ ในการสุ่มตัวอย่างนั้น งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศที่มุ่งค้นหาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับเครือข่ายนั้นๆ ด้วย

ประการที่สาม วิธีการวิจัย งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาจำเพาะเจาะจงในปรากฏการณ์หนึ่ง แตกต่างจากวิธีการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายในการศึกษาค้นหาความจริงของปรากฏการณ์นั้นๆ เช่น วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร วิธีการวิจัยแบบผสานวิธี และวิธีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เช่น ผลงานวิจัยด้านเครือข่ายของ Henry et al (2012) และ Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon ซึ่งแม้ว่า Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon จะยังคงเห็นสอดคล้องในการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย แต่ Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon นำเสนอว่า การศึกษาเชิงคุณภาพ ควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเครือข่ายมากกว่าการศึกษาเจาะลึกเพียงเครือข่ายใดเครือข่ายหนึ่งเท่านั้น

ประการที่สี่ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่สอดคล้องกับวิธีการวิจัย กล่าวคือ ผู้ทำการวิจัยด้านเครือข่ายใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาข้อมูลเอกสาร แบบสอบถาม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้ทำการวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษา แตกต่างจากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศที่ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยการสำรวจพื้นที่วิจัย การใช้แบบสอบถาม และการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร อาทิ หนังสือพิมพ์ รายงานประจำปี เหตุการณ์ต่างๆ เป็นต้น (Kapucu, Hu, and Khosa, 2014)

ประการที่ห้า แนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทย ใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคม ประกอบด้วย ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน แนวคิดการรวมพลัง ทฤษฎีการสื่อสารเครือข่ายบุคคล เครือข่ายการเรียนรู้ แนวคิดทุนทางสังคม แนวคิดการบริหารจัดการ/จัดการเครือข่าย สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในต่างประเทศที่ใช้แนวคิดทุนทางสังคมมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการศึกษาวิจัย จำแนกออกเป็น การวิจัยทุนทางสังคมในระดับบุคคล การวิจัยทุนทางสังคมในระดับองค์กร การวิจัยพัฒนาเครือข่ายในระดับบุคคล การวิจัยพัฒนาเครือข่ายในระดับองค์กร อีกทั้งใช้การจัดการความรู้การความรู้ร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งในต่างประเทศงานวิจัยการศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้หรือเครือข่ายจัดการเรียนรู้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่ายของ Corey Phelps, Ralph Heidl, and Anu Wadhwa (2012) และ Carpenter, Mason A. , Li, Mingxiang และ Jiang, Han (2012) นอกจากนี้ แนวคิดอีกแนวคิดหนึ่งที่ผู้ทำการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายในต่างประเทศ นิยมและให้ความสนใจในการใช้เป็นกรอบการศึกษาคือ แนวคิด Social network analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โครงสร้างและความสัมพันธ์ในระบบเครือข่าย เช่น การศึกษาผลการวิจัยด้านเครือข่ายของ Kapucu, Hu, and Khosa (2014) และ Scott (2013) และ Knoke and Yang (2008) ซึ่ง Social Network Analysis นี้ จะช่วยให้นักวิจัยได้ทำการศึกษาวเคราะห์ความเป็นพลวัตรของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหรือผู้แสดง (actors) ภายในระบบเครือข่าย การพัฒนาการของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ และความซับซ้อนของระบบสังคมหรือระบบเครือข่ายนั้นด้วย

ประเด็นที่หก วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยด้านเครือข่ายในระดับอุดมศึกษาของไทย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การพรรณนา การใช้สถิติเบื้องต้น การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในต่างประเทศที่ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในประเด็นที่แตกต่างกันคือ จากงานวิจัยด้านเครือข่ายในต่างประเทศซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารซึ่งใช้ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ รายงานสถานการณ์ รายงานประจำปี ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เช่น การศึกษาผลงานวิจัยด้านเครือข่ายของ Kapucu, Hu and Khosa (2014) เป็นต้น

จากการวิเคราะห์อภิปรายผลข้างต้น ทำให้สามารถชี้ให้เห็นถึงช่องว่างของการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายของไทยบางประการ อันเป็นข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อเป็นทิศทางของการศึกษางานวิจัยด้านเครือข่ายในข้อเสนอแนะต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1) การใช้แนวคิดหรือทฤษฎีเป็นกรอบการศึกษาวิจัย ใช้แนวคิดให้มีความหลากหลายมากขึ้น ในแนวทางการพัฒนาทฤษฎีและแนวคิดด้านเครือข่ายควรปรับเอาแนวคิดทฤษฎีด้านเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจเอกชนมาร่วมในการกำหนดปัจจัยและสร้างกรอบทฤษฎีในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นำเอาเทคนิคการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) มาช่วยในการการศึกษาด้านเครือข่าย

2) ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรมีการกำหนดขอบเขตประเด็นในการศึกษาที่กว้างขวางขึ้น กล่าวคือ ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อเครือข่าย การศึกษาถึงการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย การศึกษาถึงสัมฤทธิ์ผลของเครือข่ายทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย

3) ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยด้านเครือข่ายในประเภทการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods)

4) ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายควรออกแบบเครื่องมือการวัดและประเมินผลของเครือข่ายเพื่อวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเครือข่าย

5) ในการศึกษาวิจัยด้านเครือข่ายการออกแบบการศึกษาเครือข่ายในที่นี้เป็นการศึกษาเพียงระยะสั้น

(1) เสนอให้จำลองระยะเวลาในการศึกษาให้ระยะยาวขึ้นเช่น ศึกษาองค์กรเครือข่ายใดองค์กรเครือข่ายหนึ่งในระยะเวลา 10-20 ปี ด้วยการ ออกแบบองค์กร กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนกลยุทธ์ วัดและประเมินผลเครือข่าย

(2) ศึกษาเครือข่ายในลักษณะการเลือกช่วงเวลาในการศึกษา เพื่อดูวงจรชีวิตเครือข่ายการเจริญเติบโต จุดที่เครือข่ายทำงานได้ดีที่สุด จุดที่เครือข่ายถดถอย จุดที่เครือข่ายล่มสลาย และจุดที่เครือข่ายสามารถผ่านวิกฤติจะกลับมาฟื้นตัวได้อีกครั้ง

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้วิจัยที่มีสนใจที่มีความสนใจการศึกษาเรื่องสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในครั้งต่อไป ควรศึกษาวิธีการวิจัยในเชิงปริมาณแบบ (Meta-Analysis) หรือ วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2) ผู้วิจัยที่มีความสนใจศึกษาเรื่องสถานะองค์ความรู้งานวิจัยด้านเครือข่ายในครั้งต่อไป ทดลองเลือกหน่วยวิเคราะห์อื่นๆ เพื่อให้เห็นลักษณะความคล้ายคลึงหรือแตกต่างของงานวิจัย

บรรณานุกรม

- กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย. 2546. **กลยุทธ์เครือข่ายการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการ และผู้สูงอายุ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543. **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช และคณะ. 2531. **การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระหว่าง พ.ศ. 2506 – 2525**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศวรรณ คำทองสุข. 2550. **การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ: การวิเคราะห์ทอิกมานและการวิเคราะห์เนื้อหา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. 2541. **การศึกษาเปรียบเทียบสภาพและแนวโน้มการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย และญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวิทย์ กายแก้ว. 2556. **การสร้างเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษา นักฟุตบอลสมัครเล่น ในกลุ่มกรุงเทพเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2530. **การสังเคราะห์งานวิจัย**. วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. 7 (กรกฎาคม – พฤศจิกายน): 110-115.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542. **การวิเคราะห์ทอิกมาน Meta-Analysis**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช. 2541. **การสังเคราะห์งานวิจัยงานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ทอิกมานและการวิเคราะห์เนื้อหา**. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- นฤมล นิราทร. 2543. **การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัทธี เชียงชนะนา. 2550. **การสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรี: การวิเคราะห์ทอิกมานและการวิเคราะห์เนื้อหา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2549. **สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- เบญจา ยอดดำเนิน และคณะ. 2531. **การศึกษาเชิงคุณภาพ: เทคนิคการวิจัยภาคสนาม**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประกายทิพย์ วงศ์หอม. 2543. **เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรพุกษา เพ็ญศรีสิริกุล. 2555. **แนวโน้มของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาแรงงานมีฝีมือสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระบัณฑิต สิทธิพล. 2553. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับสวัสดิการด้านการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พระมหาสุทนต์ อาภากร (อบอู่). 2548. เครือข่ายธรรมชาติความรู้และการจัดการ. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- มานิช มลการ. 2551. กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน: การสังเคราะห์การวิจัยและการวิเคราะห์เนื้อหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. 2540. การศึกษางานวิจัยทางหลักสูตรและการนิเทศ. คณะศึกษาศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รังสรรค์ เนียมสนิท. 2556. การบรรยาย เรื่อง บริบทอุดมศึกษาไทย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุจเรขา วิทยาทานกุล และคณะ. 2555. การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม กับงานวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์. วารสารบรรณศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 5, 2(กรกฎาคม – ธันวาคม): 126 – 140.
- วรรณพร กระต่ายทอง. 2551. การสังเคราะห์งานวิจัยงานสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2558ก. การอุดมศึกษาในประเทศไทย. ค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2558 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AD%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B8>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2558ข. อันดับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. ค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2558 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/อันดับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย>.
- วิชิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ. 2552. โครงการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมวัฒนธรรมเครือข่ายการเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 1. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลพร วรจิตตานนท์. 2547. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์. 2551. สถานะองค์ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม: วิถีวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยอภิมานเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรัฐประภากรรณ์ รัตนพานิช. 2551. กฎหมายอาญาเกี่ยวกับสื่อมวลชนในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันการบิณ มหาวิทยาลัยรังสิต. 2553. ทิศทาง. ค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2558 จาก <http://airrsu.nice-boards.com/t211-topic>
- สนธยา พลศรี. 2550. เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- สมพันธ์ เตชะอิก และคณะ. 2537. **ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน**. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สร้อย แก้วคำ. 2548. **บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การสังเคราะห์งานวิจัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2558. **ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา**. ค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2558 http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com_content&view=article&id=30
- สุนา ณ สุโหลง. 2545. **การสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ วิบูลย์ผลประเสริฐ. 2540. **วิสัยทัศน์ภาพรวมด้านสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- สุวิมล ว่องวานิช อลิศรา ชูชาติ ประวีต เอรารวรรณ์. 2539. **การสังเคราะห์งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร จิรรังสีมันต์. 2549. **บทความความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่าย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เสรี พงศ์พิศ. 2548. **เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง**. กรุงเทพฯ: โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน.
- อรพินธ์ ใจสุนทร. 2554. **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี ในเขตภาคเหนือตอนบนโดยวิธีวิเคราะห์อภิमान**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อริยา ทองกร. 2550. **การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยวิธีการวิเคราะห์อภิमान**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อวยพร เรืองตระกูล และคณะ. 2551. **การสังเคราะห์แนวโน้ม ทิศทาง และประเด็นการวิจัย ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวิทยพันธ์. 2550. **การบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อาร์ เอช เซ็นเตอร์.
- อุทุมพร จามรมาน. 2531. **การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณเน้นวิธีวิเคราะห์เมตต้า**. กรุงเทพฯ: พันนี้ พับบลิชซิง.
- อุสา สุทธิสาคร. 2551. **การสังเคราะห์สถานะองค์ความรู้ การวิจัยโดยประชาชนในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกมล อ่อนศรี. 2544. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Ackoff, R. R. 1974. **Redesigning the Future**. New York: Wiley.

- Agranoff R, and McGuire M. 2001. Big Questions in Public Network Management Research. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 11 (3): 295-396.
- Alter, Catherine and Jerald Hage. 1993. *Organizations Working Together*. London: Sage.
- Boissevain and Mitchell. 1973. อ้างถึงใน วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และคณะ. 2552. **โครงการวิจัย และพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 1**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Boissevain, J, and Mitchell, C. J. 1974. *Network Analysis: Studies in Human Interaction*. Netherlands: Mouton.
- Castells, Manuel. 1996. *The Rise of the Network Society*. Cambridge, Mass.: Blackwell.
- Carpenter, Mason A., Li, Mingxiang and Jiang, Han. 2012. Social Network Research in Organization Context: A Systematic Review of Metrological Issues and Choices. *Journal of Management*. 38 (4): 1328-1361.
- Chisholm, Rupert F. 1996. On the Meaning of Networks. *Group and Organization Management*. 21 (2): 216-236.
- Chisholm, Rupert F. 1998. *Developing Network Organizations: Learning from Practice and Theory*. Reading, Mass: Addison Wesley.
- Glass, McGaw, and Smith. 1981. *Meta-Analysis in Social Research*. Beverly Hills, CA : Sage. อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542. **การวิเคราะห์ทอภิมาน Meta-Analysis**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gray, Barbara and Wood, Donna J. 1991. Collaborative Alliances: Moving from Practice to Theory. *Journal of Applied Behavioral Science*. 27, 1 (March): 3-22.
- Henry, A. D., Lubell M. and McCoy, M. 2012. Survey-Based Measurement of Public Management and Policy Networks. *Journal of Policy Analysis and Management*. 31 (2): 432-452.
- Hill, Carey. 2002. *Network Literature Review: Conceptualizing and Evaluating Networks*. California: Southern Alberta Child & Youth Health Network, TriAd Research.
- Jarillo J. C. 1993. *Strategic Networks – Creating the Borderless Organization*. London: Butterworth Heineman.
- Kapucu, N. and Demiroz, F. 2011. Measuring Performance for Collaborative Public Management Using Network Analysis Methods and Tools. *Public Performance & Management Review*. 34 (4): 551-581.

- Kapucu, N., Hu, Q. and Khosa, S. 2014. The State of Network Research in Public Administration. **Administration & Society**. (in press) Retrieved June 16, 2015 from <http://dx.doi.org/10.1177/0095399714555752>.
- Knoke & Yang. 2008. **Social Network Analysis**. Los Angeles, CA: Sage.
- Manuel, C. 1996. **The Rise of the Network Society**. Cambridge, Mass.: Blackwell.
- Mitchell, S. M. and Shortell, S. M. 2000. The Governance and Management of Effective Community Health Partnerships: A Typology for Research, Policy and Practice. **Milbank Quarterly**. 78 (2): 241-289.
- Newman, M. E. J. 2003. อ้างถึงใน รุจเรขา วิทยาอุทมิกุล และคณะ. 2555. การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม กับงานวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์. **วารสารบรรณศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 5, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 126-140.
- O'Toole L. J. 1997. Treating Networks Seriously: Practical and Research-Based Agendas in Public Administration. **Public Administration Review**. 57 (1): 45-52.
- Phelps, Corey C., Heidl, Ralph A. and Wadhwa, Anu. 2012. Knowledge, Networks, and Knowledge Networks: A Review and Research Agenda. **Journal of Management**. 38 (4): 1115-1166.
- Putnam, Robert, D. 1993. **Making Democracy Work – Civic Traditions in Modern Italy**. New Jersey: Princeton University Press.
- Roussos, S. t, Fawcett, S. B. 2000. A Review of Collaborative Partnerships as a Strategy for Improving Community Health. **Annual Review of Public Health**. 21(1): 369-402.
- Sawhney, M and Parikh D. 2001. Where Value Lives in a Networked World. **Harvard Business Review**. 79 (1): 79-86.
- Scott J. 2013. **Social Network Analysis**. 3rd ed.. Los Angeles, CA: Sage.
- Starkey, P. 1997. **Networking for Development**, London: IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development).
- Sungsoo Hwang, Il-Chul Moon. 2009. Are We Treating Networks Seriously? The Growth of Network Research in Public Administration & Public Policy. **International Network for Social Network Analysis**. 29 (1-2): 4-17.
- Swan, William W. and Janet L., Morgan. 1992. **Collaborating for Comprehensive Services for Young Children and their Families – The Local Interagency Coordinating Council**. Maryland: Paul H. Brookes.

- Website English – Thai Dictionary. 2010. **English – Thai Dictionary**. Retrieved June 16, 2015 from <http://www.online-english-thai-dictionary.com/?word=%E0%B9%81%E0%B8%99>
- Weed, M. 2008. อ้างถึงใน ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์. 2551. **สถานะองค์ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม: วิธีวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยอภิมานเชิงคุณภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Weed, M. 2008. A Potential Method for the Interpretive Synthesis of Qualitative Research: Issues in the Development of Meta-Interpretation. **International Journal of Social Research Methodology**. 11 (1): 13-18.
- Weiner, B. J, Alexander, J. A and Zuckerman, H.S. 2000. Strategies for Effective Management Participation in Community Health Partnerships. **Health Care Management Review**. 25 (3): 48-66.
- World Bank. 2015. **Indicators**. Retrieved June 16, 2015 from <http://data.worldbank.org/indicator>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบบันทึกข้อมูลลักษณะทั่วไปงานวิจัย

แบบบันทึกข้อมูลลักษณะทั่วไปงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย.....รหัส.....
ชื่อเรื่องที่ทำวิจัย.....

แบบบันทึกข้อมูลลักษณะทั่วไปงานวิจัย	
1. สถาบันที่ทำวิจัย	1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2. มหาวิทยาลัยมหิดล 3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 5. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 6. มหาวิทยาลัยนเรศวร 7. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 8. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 9. มหาวิทยาลัยบูรพา 10. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 11. มหาวิทยาลัยศิลปากร 12. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 13. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 14. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. คณะ / สาขาวิชา	ระบุ
3. ประเภทของงานวิจัย	1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก 3. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก
4. วัตถุประสงค์งานวิจัย	ระบุ

แบบบันทึกข้อมูลลักษณะทั่วไปงานวิจัย	
5. การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัย	1. ภาครัฐ 2. ภาคเอกชน 3. ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน 4. ภาคประชาชน
6. ภูมิภาคที่ศึกษา	1. เหนือ 2. กลาง 3. ใต้ 4. ตะวันออก 5. ตะวันตก 6. ตะวันออกเฉียงเหนือ
7. ความตรงของเครื่องมือ	1. มีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2. ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. ตรวจสอบแบบสามเส้า 4. ความตรงของเนื้อหา 5. ความตรงตามโครงสร้าง 6. ไม่มีการตรวจสอบ
8. ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้	1. ภาครัฐ 2. ภาคเอกชน 3. ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน 4. ภาคประชาชน

ภาคผนวก ข

ตารางสังเคราะห์แนวคิดเครือข่ายที่ถูกใช้ศึกษาในผลงานวิจัยด้านเครือข่าย

ตารางสังเคราะห์แนวคิดเครือข่ายที่ถูกใช้ศึกษาในผลงานวิจัยด้านเครือข่าย

รหัส ผลงานวิจัย	เครือข่ายไอซีที	เครือข่ายสุขภาพ	เครือข่ายสังคม	เครือข่ายธุรกิจ	เครือข่ายการศึกษา	เครือข่ายวัฒนธรรม	เครือข่ายสิ่งแวดล้อม	เครือข่ายพลังงาน	เครือข่ายการเกษตร	เครือข่ายการบริการ	เครือข่ายการขนส่ง	เครือข่ายการสื่อสาร	เครือข่ายการบริการสุขภาพ	เครือข่ายการบริการสังคม	เครือข่ายการบริการวิชาการ	เครือข่ายการบริการวิชาชีพ	เครือข่ายการบริการสาธารณะ
001	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
002	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
003	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
004	/	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
005	/	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x
006	/	/	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออีเค	นโยบายเทคโนโลยี	ผู้ประกอบการเฉพาะ	ระบบจัดเก็บระบบเฉพาะ	รายละเอียด	ลดต้นทุนเออีเค	รายละเอียดเออีเค	รู้หรือระบบเออีเค	ประสิทธิภาพ	ผลกระทบระบบเฉพาะ	ผลส่งผลกระทบต่อเฉพาะ	งานออกแบบเออีเคเฉพาะ	วิเคราะห์ระบบเฉพาะ	รายละเอียดเออีเค	รายละเอียดเออีเคเฉพาะ	รายละเอียดเออีเคเฉพาะ	รายละเอียดเออีเคเฉพาะ
007	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
008	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
009	/	/	/	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
010	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x
011	/	x	x	x	x	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
012	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
013	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
014	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
015	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี	คณบดี/คณบดี รองคณบดี
016	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
017	/	x	/	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
018	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
019	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
020	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
021	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
022	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
023	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
024	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออีเค	นโยบายเทคโนโลยี	ผู้ประกอบการเฉพาะ	ระบบจัดเก็บระบบเฉพาะ	รายละเอียด	ลดต้นทุนเออีเค	รายละเอียดเออีเค	รู้หรือระบบเออีเค	ประสิทธิภาพ	ผลกระทบระบบเฉพาะ	ผลส่งผลกระทบต่อเฉพาะ	งานออกแบบเออีเคเฉพาะ	วิเคราะห์ระบบเฉพาะ	รายละเอียดเออีเค	รายละเอียดเออีเคเฉพาะ	รายละเอียดเออีเคเฉพาะ	รายละเอียดเออีเคเฉพาะ
025	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x
026	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
027	/	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x
028	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
029	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
030	/	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
031	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	/	/	x	x	x	x	x
032	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
033	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออีเค	นโยบายระบบบัญชีไทย	กฎหมายระบบบัญชีไทย	ระบบจัดเก็บระบบบัญชีไทย	ระบบสื่อสารบัญชีไทย	ออกใบแจ้งหนี้เออีเค	ระบบสื่อสารใบแจ้งหนี้เออีเค	รู้หนี้ระบบบัญชีไทย	บัญชีไทย	หนังสือระบบบัญชีไทย	หนังสือระบบบัญชีไทย	หนังสือระบบบัญชีไทย	หนังสือระบบบัญชีไทย	บัญชีไทย/ระบบบัญชีไทย	บัญชีไทย/ระบบบัญชีไทย	บัญชีไทย/ระบบบัญชีไทย	บัญชีไทย/ระบบบัญชีไทย
034	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
035	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x
036	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
037	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
038	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
039	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
040	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
041	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
042	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์	พัฒนาระบบการแพทย์	พัฒนาระบบการเกษตร	ระบบจัดการระบบคอมพิวเตอร์	ระบบสื่อสารกับผู้ใช้	ลดความผิดพลาด	ระบบสื่อสารกับผู้ใช้	รู้เรื่องระบบคอมพิวเตอร์	บทสรุป	แผนการระบบคอมพิวเตอร์	พัฒนาระบบการเกษตร	งานออกแบบคอมพิวเตอร์	พัฒนาระบบการเกษตร	พัฒนาระบบการเกษตร	พัฒนาระบบการเกษตร	พัฒนาระบบการเกษตร	พัฒนาระบบการเกษตร
043	/	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
044	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
045	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
046	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
047	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
048	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
049	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
050	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
051	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออีเค	นโยบายเทคโนโลยี	ผู้ประกอบการเฉพาะ	ระบบจัดเก็บแบบพิเศษ	รายละเอียด	ลดภาษีเออีเค	รายละเอียดเออีเค	รู้หรือระบบเออีเค	ภาษีเงิน	หน่วยงานรับผิดชอบ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งานออกแบบเออีเคเฉพาะ	วิเคราะห์แบบพิเศษ	รายละเอียด	รายละเอียดเออีเค	รายละเอียดเออีเค	แบบพิเศษ
052	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
053	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
054	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
055	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
056	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x
057	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
058	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
059	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
060	/	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	/	/

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออีเค	นโยบายเทคโนโลยี	ผู้ประกอบการเฉพาะ	ระบบจัดเก็บรายได้เฉพาะ	ระบบสื่อสารภายใน	อาคารภายในเออีเค	ระบบสื่อสารเออีเค	รู้หรือระบบเออีเค	การประเมิน	หน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ	หน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ	งานออกแบบเออีเคเฉพาะ	การประเมินเฉพาะ	การจัดตั้ง/การบริหารเฉพาะ	กิจกรรมเฉพาะเฉพาะ	ระบบข้อมูลภายใน	แบบประเมิน
061	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
062	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
063	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
064	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
065	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
066	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
067	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
068	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
069	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออีเค	เทคโนโลยีสารสนเทศ	สิ่งแวดล้อมศึกษา	บริหารจัดการระบบศึกษา	สารสนเทศสุขภาพ	อุตสาหกรรมเออีเค	รู้หรือเรียนเออีเค	ปะชาชีพน	พลังงานระบบการศึกษา	ผลิตส่งพลังงานศึกษา	งานอํางานเออีเคศึกษา	เศรษฐกิจระบบการศึกษา	กิจกรรมเออีเคศึกษา	ระบบสุขภาพชีวิตรหัส	แบบปฐมน
070	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
071	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
072	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
073	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
074	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
075	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
076	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
077	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x
078	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์	พัฒนาระบบการแพทย์	พัฒนาระบบการบริการ	ระบบจัดการบริหาร	ระบบสารสนเทศ	ระบบสื่อสาร	คอมพิวเตอร์	ระบบสื่อสาร	ระบบคอมพิวเตอร์	ระบบสารสนเทศ	พัฒนาระบบการบริการ	พัฒนาระบบการบริการ	พัฒนาระบบการบริการ	พัฒนาระบบการบริการ	พัฒนาระบบการบริการ	พัฒนาระบบการบริการ	พัฒนาระบบการบริการ
079	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
080	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
081	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
082	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
083	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x
084	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
085	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
086	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
087	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัส ผลงานวิจัย	เทคโนโลยีเออร์เคา	เทคโนโลยีระบบอิเล็กทรอนิกส์	อุปกรณ์ระบบเคเคเค	ระบบจัดเก็บระบบเคเคเค	ระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์	ออกแบบเออร์เคา	ระบบสื่อสารเออร์เคา	รู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค	พลังงานระบบเคเคเค
088	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x
089	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
090	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
091	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
092	/	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
093	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
094	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x
095	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
096	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
097	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

ภาคผนวก ค

ตารางสังเคราะห์วิธีการวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย

ตารางสังเคราะห์วิธีการวิจัยของผลงานวิจัยด้านเครือข่าย

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	วิธีผสมผสาน	เจาะจง	สุ่มได้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	แบบสอบถาม	แบบสอบถามแบบแบ่งส่วน	แบบสอบถามแบบเจาะจง	แบบทดสอบ	แบบพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์	TOWS	ยกไปอุปมาอุปไมย
001	/	/	/	/	x	x	/	/	/	x	x	x	/	/	x	x	x
002	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	/	x	x	x	x
003	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
004	/	x	x	/	/	x	/	/	x	/	x	x	/	x	/	x	/
005	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	/	/	/	x	/	x	/
006	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	/	/	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	การวิเคราะห์เนื้อหา	SWOT	การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย
007	/	/	/	/	/	x	/	/	x	x	x	/	/	x	/	x	/
008	/	x	/	/	x	x	/	/	x	/	/	/	/	x	/	x	x
009	/	x	/	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x
010	/	x	/	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x
011	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/
012	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
013	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x	x	/	x	/	x	x
014	/	x	x	/	/	x	/	x	x	/	/	x	/	x	/	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาค้นคว้าเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	แบบแผนระบบ	การพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์ระบบ	SWOT	การออกแบบโปรแกรมประยุกต์
015	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
016	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	x	x	/	x	/
017	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
018	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/
019	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
020	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
021	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
022	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	การวิเคราะห์เนื้อหา	SWOT	การสรุปรูปแบบอุปนัย
023	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	x	x	/
024	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	x	/
025	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
026	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
027	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	x	x
028	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	x	x	/
029	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	/	/	/	x	/	x	x
030	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	/	x	x	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	การวิเคราะห์เนื้อหา	SWOT	การสรุปรูปแบบอุปนัย
031	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	/	x	x	x	x
032	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/
033	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	x	x	x	x	/
034	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	/	x	/
035	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	/	x	/
036	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	x	x	x	/	x	/
037	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	/	x	x
038	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	/	x	/

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	วิธีผสมผสาน	เจาะจง	สุ่ม	สำรวจหลายขั้นตอน	เลือกเชิงคุณภาพ	เลือกเชิงปริมาณ	แบบสอบถาม	แบบสอบถามที่มีส่วนร่วม	เครื่องมือแบบทดสอบ	แบบแผนระบบ	แบบพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์เชิงระบบ	SWOT	แผนภูมิแบบเครือข่ายเชิงระบบ
039	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	/	x	/
040	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	x
041	/	x	x	/	x	x	/	x	/	x	/	/	x	x	/	x	/
042	/	/	/	/	x	x	/	x	/	x	x	x	/	x	x	x	x
043	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x
044	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	/
045	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	x	x	/	x	/
046	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/	x	x	x	/	x	/

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	การวิเคราะห์เนื้อหา	SWOT	การนำเสนอข้อมูลเชิงสรุป
047	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	x
048	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	/	x	x	x	/
049	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	x	x	/	x	/
050	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	/
051	/	x	/	/	/	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	/
052	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x
053	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	/	x	x	/	x
054	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	/

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาค้นคว้าเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสังเกตแบบเจาะลึก	แบบแผนสรุป	การพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์	SWOT	การอุปมาอุปไมย
055	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	/	x	x	x	/	x	/
056	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/	/	x	x	/	x	/
057	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	/	x	x	x	x
058	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	x	x	x	/	x	/
059	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	/	/	/	x	x	x	x
060	/	x	x	/	/	x	/	x	x	/	x	/	x	x	x	x	/
061	/	x	x	/	/	x	/	x	x	/	/	x	/	x	/	x	x
062	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	x	/	/	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาค้นคว้าเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสังเกตแบบมีโครงสร้าง	แบบแผนผสม	การพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์เชิงระบบ	SWOT	การอุปมาอุปไมยหรืออิงระบบ
063	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	x	x	/	x	x
064	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x
065	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	x	x
066	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
067	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	/	x	x
068	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/
069	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	x	/
070	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	/	x	/	x	x	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	การวิเคราะห์เนื้อหา	SWOT	การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย
071	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	x	x
072	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	/	x
073	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	/	x	x
074	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	/	x	x
075	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x
076	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	x	x	/	x	x
077	/	x	x	/	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
078	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาค้นคว้าเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการมีปฏิสัมพันธ์	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	การสัมภาษณ์เชิงลึก	การพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	SWOT	การอุปมาอุปไมย
079	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x
080	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	/	x	x
081	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	x	/	x	/	x	x
082	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	x	x	x
083	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	x	/	x	x
084	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
085	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
086	/	x	x	/	x	x	/	/	x	x	x	x	/	x	/	x	x

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาค้นคว้าเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	วิเคราะห์เนื้อหา	SWOT	การนำไปสู่การปฏิบัติ
087	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	/	/	/	x	/	x
088	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/
089	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	/
090	/	x	x	/	x	x	/	x	x	/	/	x	/	x	x	x	x
091	/	x	x	/	x	X	/	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x
092	/	x	x	/	x	X	/	/	x	x	x	x	/	/	/	x	x
093	/	x	x	/	x	X	/	/	x	x	x	x	/	x	/	x	x
094	/	x	x	/	x	X	/	/	x	/	/	/	/	/	/	x	/

รหัสงานวิจัย	ประเภทของวิธีวิจัย			การสุ่มตัวอย่าง			เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย						วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล				
	งานวิจัยเชิงคุณภาพ	งานวิจัยเชิงปริมาณ	ผสมวิธี	เจาะจง	สุ่มใช้	สำรวจหลายขั้นตอน	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	การศึกษาข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	การสนทนากลุ่ม	การพรรณนา	สถิติ	เนื้อหาวิเคราะห์	SWOT	การอุปมาอุปไมย
095	/	x	x	/	x	X	/	/	x	/	/	x	/	x	/	x	/
096	/	x	x	/	x	/	/	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x
097	/	x	x	/	x	/	/	/	x	/	/	/	/	x	/	x	x
098	/	x	x	/	x	/	/	/	x	/	/	x	/	x	x	x	x

ภาคผนวก ง
ตารางวิเคราะห์บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

ตารางวิเคราะห์บริบทการศึกษาวิจัยด้านเครือข่าย

รหัสผลงานวิจัย	คณะกรรมาธิการ การศึกษาวิจัย	ทบว./ทบอ./ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย	ทบอ. การศึกษาวิจัย
001	/	x	/	x	x	x	x	/	/	x	x	x	x
002	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x
003	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
004	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
005	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงบรรณานัติเยอรมนี	นักปราชญ์/กษัตริย์ผู้ทรงบรรณานัติเยอรมนี	รูปคฤหาสน์เยอรมนี	นโยบายเยอรมนี	แบบจำลองเยอรมนี	รู้หนังสือเยอรมนี	ข้อมูลเชิงลึกเยอรมนี	แบบจำลองเยอรมนี	อภิมหาเศรษฐีเยอรมนี	จิตรกรรมเยอรมนี	สถาปัตยกรรมเยอรมนี	เมืองเยอรมนี	นิเวศน์วิทยาเยอรมนี
006	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
007	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
008	x	x	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
009	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
010	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
011	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x
012	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
013	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
014	/	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ	นักปฏิบัติ/ภาคเอกชนผู้เชี่ยวชาญ	ผู้ประกอบการรายย่อย	สถาบันอุดมศึกษา	ภาคธุรกิจ/บริการ/เกษตร	หน่วยงานราชการ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	ภาคธุรกิจ/บริการ/เกษตร	ผู้ประกอบการรายย่อย	ผู้ประกอบการรายย่อย	ผู้ประกอบการรายย่อย	ผู้ประกอบการรายย่อย	ผู้ประกอบการรายย่อย
015	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
016	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
017	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
018	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
019	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
020	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
021	x	x	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x
022	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
023	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ	นักปฏิบัติ/นักพัฒนาผู้เชี่ยวชาญ	ระบบคอมพิวเตอร์	นโยบายผู้เชี่ยวชาญ	แบบสำรวจผู้เชี่ยวชาญ	วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีผู้เชี่ยวชาญ	แบบต้นแบบ/แบบจำลองผู้เชี่ยวชาญ	อุปกรณ์คอมพิวเตอร์	กิจกรรมคอมพิวเตอร์	กิจกรรมคอมพิวเตอร์	ผู้เชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์	ผู้เชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์
024	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
025	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
026	x	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
027	x	/	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x
028	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
029	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	/	x
030	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
031	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	/	x
032	x	x	/	x	x	x	x	x	/	/	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ศูนย์สารสนเทศฯ	นักปฎิบัติ/นักพัฒนาระบบฯ	ระบบคอมพิวเตอร์	นโยบายเผยแพร่	แบบสืบค้น รายการให้บริการเผยแพร่	รู้เขารู้เรา	ข้อมูลเชิงลึก เชิงนโยบาย	ระบบจัด รายการ/ระบบให้บริการเผยแพร่	อิมเมจ เผยแพร่	กิจกรรม เผยแพร่	ผลิตภัณฑ์ เผยแพร่	งบ เผยแพร่	นิเทศ เผยแพร่
033	/	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x
034	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
035	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
036	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
037	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/
038	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
039	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
040	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
041	x	/	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	เครือข่ายด้านสาธารณสุข	เครือข่ายระดับชุมชน/หมู่บ้าน	เครือข่ายระดับองค์กร	เครือข่ายนโยบาย	ภาคีเครือข่ายบริหารจัดการ	เครือข่ายการเรียนรู้	เครือข่ายและข้อมูล	ระบบจัดเก็บ/การให้บริการเครือข่ายองค์กร	อัตราความคุ้มค่าเครือข่าย	กิจกรรมที่สนับสนุนเครือข่าย	เครือข่ายเป้าหมายองค์กร	งบประมาณเครือข่ายองค์กร	ผลสัมฤทธิ์ของงาน
042	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
043	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
044	/	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
045	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
046	/	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
047	/	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
048	x	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
049	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
050	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ศูนย์สารสนเทศฯ	นักปฎิบัติ/นักพัฒนาระบบฯ	ระบบคอมพิวเตอร์	นโยบายเผยแพร่	การบริการระบบฯ	รู้สารสนเทศฯ	ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี	ระบบจัดเก็บ/ระบบบริหารระบบฯ	อุปกรณ์คอมพิวเตอร์	กิจกรรมคอมพิวเตอร์	กิจกรรมคอมพิวเตอร์	เอกสารเผยแพร่	นิเทศระบบฯ
051	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
052	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
053	x	/	/	x	x	x	x	/	x	/	x	x	x
054	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
055	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
056	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
057	x	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
058	x	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
059	x	/	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ศูนย์สารสนเทศ เครือข่ายเอเชีย	สถาบัน/หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ เครือข่ายเอเชีย	ครบองค์ประกอบ เครือข่ายเอเชีย	นโยบาย เครือข่ายเอเชีย	แบบสำรวจ การให้บริการ เครือข่ายเอเชีย	รู้ นัยบริการ เครือข่ายเอเชีย	ข้อมูล และข้อ แนะนำ เทคโนโลยี เครือข่ายเอเชีย	ราย งาน/ราย ปีให้บริการ เครือข่ายเอเชีย	อัตรา ส่วน ความ คุ้มค่า เครือข่ายเอเชีย	กิจกรรม ส่งเสริม พันธกิจ เครือข่ายเอเชีย	ผล ได้ จาก การ ให้บริการ เครือข่ายเอเชีย	งบ การเงิน ประจำปี เครือข่ายเอเชีย	นิเทศ การ ให้บริการ เครือข่ายเอเชีย
060	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x
061	x	/	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
062	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
063	x	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
064	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
065	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
066	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
067	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
068	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเศรษฐศาสตร์	นักบัญชี/นัก การบัญชี/นัก การบัญชี	นักเศรษฐศาสตร์ การเงิน	นักเศรษฐศาสตร์ การคลัง	นักเศรษฐศาสตร์ การต่างประเทศ	นักเศรษฐศาสตร์ การเกษตร	นักเศรษฐศาสตร์ การพาณิชย์	นักเศรษฐศาสตร์ การบริการ	นักเศรษฐศาสตร์ การอุตสาหกรรม	นักเศรษฐศาสตร์ การเกษตร	นักเศรษฐศาสตร์ การพาณิชย์	นักเศรษฐศาสตร์ การเกษตร	นักเศรษฐศาสตร์ การเกษตร
069	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
070	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
071	x	/	/	x	x	/	x	/	x	x	x	x	x
072	/	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
073	x	/	/	x	x	x	x	/	/	x	x	x	x
074	x	x	/	x	/	/	x	x	x	x	x	x	x
075	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
076	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
077	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงบรรณานัติเยอรมนี	นักปฎิบัติ/ก.ค.ม.ผู้รับผิดชอบโครงการ	บุคคลอำนวยการเยอรมนี	นโยบายเยอรมนี	แบบสำรวจบริการเยอรมนี	วิทยากรเยอรมนี	ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีเยอรมนี	แบบจัด	อภิมหาวิทยาลัยเยอรมนี	กิจกรรมทางวัฒนธรรมเยอรมนี	ผลิตภัณฑ์จากเยอรมนี	งบการเงินเยอรมนี	นิเวศน์บริการเยอรมนี
078	x	/	x	x	x	/	x	x	x	x	x	x	x
079	/	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
080	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
081	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
082	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
083	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
084	/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
085	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
086	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงบรรณานัติเยอรมนี	นักปฎิบัติ/ก.ค.ม.ผู้รับผิดชอบโครงการ	บุคคลอุปถัมภ์เยอรมนี	นโยบายเยอรมนี	แบบสำรวจบริการเยอรมนี	วิทยากรเยอรมนี	ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีเยอรมนี	แบบจัด	อภิมหาสมาคมเยอรมนี	กิจกรรมทางวัฒนธรรมเยอรมนี	ผลิตภัณฑ์จากเยอรมนี	กองบริหารงานเยอรมนี	นิเวศน์แบบจัดเยอรมนี
087	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
088	/	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
089	/	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
090	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
091	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
092	x	x	/	x	x	x	x	/	/	x	x	x	x
093	x	x	/	x	x	x	x	/	/	x	x	x	x
094	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
095	x	/	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x

รหัสผลงานวิจัย	ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญเคมี	นักปฐพี/หัตถศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญเคมี	ระบบคอมพิวเตอร์เคมี	นโยบายไทยเคมี	แบบสำรวจบริการไทยเคมี	รู้ไทยบริการไทยเคมี	ข้อมูลผู้ใช้และอิเล็กทรอนิกส์ไทยเคมี	แบบจัดเก็บ/แบบจัดเก็บบริการไทยเคมี	อัตราส่วนความคุ้มค่าไทยเคมี	กิจกรรมส่งเสริมไทยเคมี	ผลิตภัณฑ์จากบริการไทยเคมี	งบบริหารงานไทยเคมี	แผนปฏิบัติการไทยเคมี
096	x	x	/	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x
097	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	/	x	x
098	/	x	x	x	x	x	x	/	x	x	x	x	x

ภาคผนวก จ
ตารางสังเคราะห์รูปแบบ ประเภท ลักษณะเครือข่าย

ตารางสังเคราะห์รูปแบบ ประเภท ลักษณะเครือข่าย

รหัสผลงานวิจัย	เครือข่ายเชิงพื้นที่	เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม	เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่	เครือข่ายแนวนอน	เครือข่ายตามแนวนอน	องค์กรเครือข่ายไม่ลำดับชั้น	องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ	องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง
001	x	/	/	x	/	x	/	x
002	/	x	x	x	/	/	/	/
003	/	x	x	x	/	/	/	/
004	/	/	x	x	/	/	/	/
005	/	x	x	x	/	/	/	/
006	x	/	x	x	/	/	/	/
007	x	/	x	x	/	/	/	/
008	/	/	/	/	/	/	/	/
C009	/	x	/	x	/	/	/	/
010	x	/	x	x	/	/	/	/
011	/	/	x	x	/	/	/	/
012	/	/	x	x	/	/	/	/
013	x	/	/	x	/	/	/	/
014	/	/	x	x	/	x	/	x
015	/	/	/	x	/	/	/	/
016	x	/	x	x	/	/	/	/
017	x	/	x	x	/	/	/	/
018	x	/	x	x	/	/	/	/
019	x	/	x	x	/	x	x	x
020	x	/	x	x	/	/	/	/
021	x	/	/	x	/	x	x	/
022	/	/	x	x	/	/	/	/
023	/	/	x	x	/	/	/	/
024	/	/	/	x	/	/	/	/
026	/	/	x	x	/	/	/	/
027	x	/	x	x	/	/	/	/

รหัสผลงานวิจัย	เครือข่ายในพื้นที่	เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม	เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่	เครือข่ายแนวตั้ง	เครือข่ายตามแนวนอน	องค์กรเครือข่ายไม่เสียต้นทุน	องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ	องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง
028	x	/	x	x	/	/	/	/
029	/	x	x	/	/	x	x	x
030	/	/	/	x	/	x	/	/
031	/	x	x	/	/	x	x	x
032	/	/	x	x	/	/	/	/
033	/	/	x	x	/	/	/	/
034	/	/	x	x	/	/	/	/
035	/	x	x	x	/	/	/	/
036	x	/	/	/	/	x	x	x
037	/	/	x	x	/	/	/	/
038	/	/	x	x	/	/	/	/
039	/	/	/	x	/	/	/	/
040	/	/	x	x	/	/	/	/
041	/	/	/	x	/	/	/	/
042	/	/	x	x	/	/	/	/
043	/	/	/	x	/	/	/	/
044	x	/	x	x	/	/	/	/
045	/	/	x	x	/	/	/	/
046	/	/	/	x	/	/	/	/
047	/	/	/	x	/	/	/	/
048	/	/	x	x	/	x	x	x
049	/	/	/	x	/	/	/	/
050	/	/	/	x	/	/	/	/
051	/	/	x	x	/	/	/	/
052	/	x	x	x	/	x	x	x
053	/	/	x	x	/	/	/	/
054	/	x	x	x	/	x	x	x
055	/	/	x	x	/	/	x	x

รหัสผลงานวิจัย	เครือข่ายในพื้นที่	เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม	เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่	เครือข่ายแนวตั้ง	เครือข่ายตามแนวนอน	องค์กรเครือข่ายไม่เสียค่าตอบแทน	องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ	องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง
056	/	/	/	x	/	/	/	/
057	/	/	x	x	/	/	/	/
058	/	/	x	x	/	/	/	/
C059	x	/	/	x	/	/	/	/
060	x	/	/	x	/	x	/	/
061	x	/	x	x	/	/	/	/
062	x	/	/	x	/	/	/	/
063	x	/	/	x	/	/	/	/
064	/	/	x	x	/	/	/	/
065	/	/	x	x	/	/	/	/
066	/	/	x	x	/	/	/	/
067	/	/	/	x	/	/	/	/
068	x	/	x	x	/	/	/	/
069	/	/	/	x	/	/	/	/
070	/	/	x	x	/	x	x	x
071	x	/	/	x	/	x	x	x
072	/	/	x	x	/	/	/	/
073	/	/	/	x	/	x	/	/
074	/	/	x	x	/	/	/	/
075	/	/	/	x	/	/	/	/
076	/	/	/	x	/	/	/	/
077	/	/	/	x	/	/	/	/
078	/	/	/	x	/	/	/	/
079	/	/	x	x	/	/	/	/
080	/	/	/	x	/	/	/	/
081	/	/	x	x	/	x	x	x
082	/	/	/	x	/	/	/	/
083	/	/	x	x	/	/	/	/

รหัสผลงานวิจัย	เครือข่ายในพื้นที่	เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม	เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่	เครือข่ายแนวตั้ง	เครือข่ายตามแนวนอน	องค์กรเครือข่ายไม่เสียค่าบริการ	องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ	องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง
084	/	/	x	x	/	/	/	/
085	/	/	x	x	/	x	x	x
086	x	/	x	x	/	x	x	x
087	/	/	/	x	/	/	/	/
088	/	/	/	x	/	/	/	/
089	/	/	/	x	/	/	/	/
090	/	/	x	x	/	/	/	/
091	/	/	/	x	/	/	/	/
092	x	/	/	x	/	x	/	/
093	/	/	/	x	/	/	/	/
094	/	/	/	x	/	/	/	/
095	/	/	/	x	/	/	/	/
096	/	/	/	x	/	/	/	/
097	/	/	x	x	/	/	/	x
098	/	/	/	x	/	/	/	/

ภาคผนวก ฉ

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย/หน่วยวิเคราะห์

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย/หน่วยวิเคราะห์

กลุ่มที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(1) อรอนันต์ วุฒิเสน. 2543. การสื่อสารในการก่อตัวและการขยายเครือข่ายของชมรมผู้เลี้ยงปลากระพงขาว อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (022)

(2) หริสุตา ปันทวนันท์. 2544. การสื่อสารและเครือข่ายการรณรงค์ “เมาไม่ขับ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (017)

(3) ผกามาศ ธนพัฒน์พงศ์. 2545. การวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตรของชมรมสื่อมวลชนเกษตรแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (018)

(4) รณชาติ บุตรแสนคม. 2545. เครือข่ายและกระบวนการทำข่าวของสำนักข่าวเด็กและเยาวชน “ขบวนการตาสับประรด” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (020)

(5) พรโสภิต จงมีสุข. 2545. เครือข่ายและกระบวนการสื่อสารในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของชมรมหัวใจไร้สาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (016)

(6) อภิสร่า เกิดชูชื่น. 2545. รูปแบบการสื่อสารของเครือข่ายวิทยุสมัครเล่นในภาวะวิกฤต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (019)

(7) วรวรรณ อารีประชาภิรมย์. 2547. กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรที่สัมพันธ์ผลในธุรกิจประกันชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (021)

(8) วรลักษณ์ อัยไพบุลย์สวัสดิ์. 2549. เครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ศูนย์วิปัสสนากรรมฐาน วัดแดนสงบาสาราม จ.นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (023)

(9) กาญจนา รอดแก้ว. 2550. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (024)

(10) ฌโนทัย บุญพัก. 2550. เครือข่ายและกระบวนการสื่อสารของโครงการอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล กองทัพเรือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (026)

(11) นัชนันท์ มุขแจ่ม. 2550. เครือข่ายและกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชมรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (015)

(12) อภิษฎา คุณาพรธรรม. 2551. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายองค์กรชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลนบ้านเป็ดใน จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (025)

(13) ชูพงษ์ พิพัฒน์ไชยศิริ. 2552. เครือข่ายและกระบวนการสื่อสารของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (013)

(14) กฤติยา ศศิภูมินทร์ฤทธิ์. 2553. การศึกษาความพร้อมของสถานบริการสาธารณะสุขระดับปฐมภูมิในการทำงานแบบเครือข่าย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (014)

(15) ศิริพงศ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. 2553. เครือข่ายทางสังคมกับการสร้างสุขภาวะทางปัญญา: ศึกษากรณีการรับรู้และการรับมือกับ วิกฤตการณ์ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ของชุมชนสวนหลวง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร .วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Code (012)

มหาวิทยาลัยมหิดล

(16) นุชนาฏ จันทวิเศษ. 2543. การศึกษา “เครือข่าย” ในการจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนคุชุต ทะเลสาบสงขลา . วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล Code (034)

(17) ฝ่าไท วงศ์อนุตรโรจน์. 2544. กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษา บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล Code (035)

(18) พันตำรวจโท การุณย์ บัวเฟื่อน .2545. เครือข่ายยาบ้านในสังคมไทยศึกษาจากประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล Code (036)

(19) ลลนา เปล่งเสียง. 2546. ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมของคนเมือง กรณีศึกษา เครือข่ายเฝ้าระวังป่าเต็งดำ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล Code (032)

(20) กรภัทร ชนไชย. 2552. เครือข่ายทางสังคมกับกระบวนการพัฒนาชมรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล Code (033)

(21) พันธุ์ศิริ ธนาริยะวงศ์. 2555. เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติจากอุทกภัย หมู่บ้านเก่ากอตาลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล Code (037)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(22) ชมชวน บุญระหงษ์. 2537. เครือข่ายตลาดทางเลือกในภาคเหนือตอนบน.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (064)

(23) ชูชาติ เหลี่ยมวานิช. 2537. เครือข่ายการเรียนรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชนในชุมชนชนบท. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (062)

(24) กอบกาญจน์ พจน์ชนะชัย. 2538. เครือข่ายการเรียนรู้และการจัดการของชุมชนเกี่ยวกับป่าชุมชน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (068)

(25) ประหยัด จตุพรพิทักษ์กุล. 2538. เครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเกษตรกรรมทางเลือกของชุมชน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (063)

(26) พันธ์ สุกุมารพันธ์. 2538. เครือข่ายและกระบวนการให้การศึกษาแก่สมาชิกของธุรกิจขายตรง.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (060)

(27) ภาสกร เชนนะศิริ. 2538. เครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน . ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (061)

(28) สุนันตรา พุทธิมา. 2539. เครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้นำการเกษตรของชุมชนภาคเหนือ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (057)

(29) ชัยณรงค์ พลกษากร. 2540. เครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมในชุมชนภาคเหนือ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (045)

(30) ดุษฎี รุจจนเวท. 2540. เครือข่ายทางสังคมของผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในชุมชนชนบท. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (044)

(31) สมศรี สิ้นสุข. 2540. เครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (046)

(32) กนกพร ดีบุรี. 2542. เครือข่ายทางสังคมของผู้หญิงในระบบรับเหมาช่วงกรณีศึกษาการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (055)

(33) ณริสสร อีรทีป. 2543. ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทลื้อ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2460 - 2540 : ศึกษาผ่านลักษณะและเครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้นำที่เป็นทางการ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (052)

(34) สุวรรณ บัวพันธ์. 2543. การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (053)

(35) สำรวย ผัดผล. 2543. การศึกษาขบวนการทางสังคมแนวใหม่ กรณีศึกษาเครือข่ายักเมืองน่าน. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (056)

(36) อาภาพันธ์ พันธุ์. 2543. เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่ขององค์กรชุมชน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (054)

(37) ชัยวุฒิ เจริญสุข. 2544. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายป่าชุมชน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (059)

- (38) เจริญศิลป์ อินตะผัด. 2545. การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายองค์กรชุมชนในการทำงานด้านเอตส์ระดับตำบล. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (047)
- (39) ดิเรก เครือจินลิ. 2545. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของเครือข่ายลุ่มแม่น้ำแคว ตำบลท่าผา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (049)
- (40) นิยดา ปั่นพนนท์. 2545. การส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มเครือข่ายออกกำลังกาย 700 ปี จังหวัดใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (050)
- (41) สุภาวิณี ทรงพรพาณิชย์. 2545. การพัฒนาเครือข่ายป่าชุมชนของตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. วิทยาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (051)
- (42) AYAKO TOMITA. 2545. เครือข่ายเรียนรู้ของชาวเขาที่ขายสินค้าในเขตเมืองเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (048)
- (43) เจษฎากร โนอินทร์. 2546. เครือข่ายประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพในชุมชนกรณีศึกษากิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (072)
- (44) ประทานพร วังสุริยนันท์. 2546. เครือข่ายทางสังคมและการเรียนรู้ของผู้รับเหมาก่อสร้างในชุมชนบพ.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (058)
- (45) ภัสสรฯ ชมแก้ว. 2546. อาชีพการจักสานไม้ไผ่และการสร้างเครือข่ายการค้า ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (065)
- (46) ธันยธรณ์ สิทธิชุม. 2547. เครือข่ายความร่วมมือการอนุรักษ์อาชีพพรหมำจังหวัดลำปาง. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (067)
- (47) ศิริพร เวณิกพัฒนกุล. 2547. เครือข่ายอาชีพการทำรองเท้าของบ้านหนองท่า ตำบลป่าสัก จังหวัดลำพูน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (066)
- (48) กานต์ ไทยาภิรมย์. 2548. การทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด : กรณีศึกษาเครือข่ายประชาคมขัวมุง ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (074)
- (49) วิเชต ทวีกุล. 2548. การเมืองภาคประชาชน : การเคลื่อนไหวของชาวบ้านในเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ พ.ศ. 2530 - 2547. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (070)
- (50) วาริ ถาวรรุ่งกิจ. 2548. เครือข่ายการเรียนรู้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเสริมในชุมชนชนบท. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (071)
- (51) สมหมาย กล้าณรงค์ .2548. การพัฒนาเครือข่ายชุมชนสร้างสุขภาพบ้านทุ่งโป่ง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (069)
- (52) ชานรินทร์ ศรีบุญเรือง. 2550. เครือข่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำแม่ต้า อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (075)

(53) สันติภาพ ไกรกิจราษฎร์. 2550.แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. ศีลปสาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (074)

(54) อรรถพล วงศ์ชัย. 2550. การเคลื่อนไหวทางสังคมกลุ่มเครือข่ายสุราพื้นบ้าน : กรณีเครือข่ายสุราพื้นบ้าน กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอสอง จังหวัดแพร่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (081)

(55) อรุณรักษ์ อิวาง. 2550. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ .ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (076)

(56) แก้วตา ธีระกุลพิศุทธิ์. 2551. แนวทางการพัฒนากลุ่มเครือข่ายอาชีพธุรกิจอัญมณีแก้วโป่งข่าม ตำบลแม่ถอด อำเภอเถิน จังหวัดเชียงใหม่ .ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (077)

(57) ธวัชชัย จันจุฬา. 2551. กระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายชาวบ้านเพื่อการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรในชุมชน. ศีลปสาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (001)

(58) พัทธภรณ์ สุขรุ่งช้าง. 2551. เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (078)

(59) มาศวรี สังข์เรียง. 2552. เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโพธิ์ทอง ตำบลมะลวน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.ศีลปสาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (079)

(60) มัชฌิมา วชิระโพธิ์. 2553. ศักยภาพและข้อจำกัดของการจัดการร่วมในโครงการจัดการพื้นที่คุ้มครอง กรณีศึกษาเครือข่ายคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่เตี้ย-แม่แตง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (082)

(61) นิชาภัทร เลิศพรมาตุลี. 2554. การพัฒนาบทบาทการส่งเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและเจ้าหน้าที่เครือข่ายสุขภาพ เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. ศีลปสาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (084)

(62) สุพรรณษา สมโพธิ์. 2554. การจัดการความรู้ท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรน้ำด้วยระบบเหมืองฝาย โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำฝายวังไฮ ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (083)

(63) กุศล พยัคฆ์ศักดิ์. 2555. การเมืองวัฒนธรรมของคนหนุ่มสาวในการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ : กรณีศึกษากลุ่มผู้นำหนุ่มสาวของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (086)

(64) ฉันทนา พานทอง. 2555. พัฒนาการและการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและเครือข่ายผู้พิการกรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (089)

(65) พัทธธีรา ศรีสุวรรณยา. 2555. การจัดการแปรรูปลำไยของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนบ้านสันป่าเหียงเพื่อให้ได้มาตรฐานอาหารและยา ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (087)

(66) สุพรรณิ สมศรีใส. 2555. กลไกการปฏิบัติการของเกษตรเชิงพาณิชย์และการต่อรองของเกษตรกรในเครือข่ายการผลิตหอมหัวใหญ่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (090)

(67) อัจฉรา พุฒิมา. 2555. การจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (088)

(68) ฮัสสัน ดุมาลี. 2555. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณี กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี. รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Code (085)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

(69) พนิดา วสุธาพิทักษ์. 2552. การจัดการความรู้ในเครือข่ายสุขภาพชุมชน : กรณีศึกษาเครือข่ายสุขภาพชุมชนของมูลนิธิแพทย์ชนบท. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี Code (098)

กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ในกลุ่มที่ 1 รวมจำนวน 69 เรื่อง

กลุ่มที่ 2

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(1) วราภรณ์ หลวงมณี. 2545. การจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (002)

(2) ประชาสรรค์ แสนภักดี. 2549. การจัดการความรู้ของเครือข่ายทางสังคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (001)

(3) กรรณิกา บุตรอุดม. 2551. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายตลาดนัดสีเขียว จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (003)

(4) พิมพ์พร ภูครองเพชร. 2551. กระบวนการจัดการและการพัฒนาเครือข่ายตลาดชุมชนปลอดสารพิษ : กรณีศึกษาอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (004)

(5) พิชิตชัย แผงศรีสาร. 2552. การจัดการความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการ พัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (005)

(6) กัณณิกา หงษ์ลา. 2553. การจัดการเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (006)

(7) ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์. 2554. การสร้างเครือข่ายทางสังคมของนายหน้าแรงงานอีสาน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. Code (007)

(8) ธวัชชัย เคหะบาล. 2555. เครือข่ายทางสังคมกับการขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ระดับตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. Code (008)

(9) ศุภชัย โถบำรุง. 2555. พัฒนาเครือข่ายความรู้ด้วยหลักการบริหารตนเองในโรงเรียนบ้านอุโนโคก จังหวัด สกลนคร:การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น Code (009)

(10) ศักดิ์ชัย ไชยเนตร. 2555.การสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของเครือข่ายผู้รับฟังวิทยุชุมชน: กรณีศึกษา สถานีวิทยุชุมชน FM 107 MHz อำเภอมะนัง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. Code (011)

(11) คณิน เชื้อดวงผุย. 2556. เครือข่ายผู้นำสุขภาวะกับการเสริมสร้างสุขภาวะระดับตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. Code (010)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

(12) เพียงอ้อ พุ่งเพื่อง. 2553. รูปแบบการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยเครือข่ายการจัดการความรู้.วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. Code (028)

(13) สมพันธ์ เตชะอิก. 2553. การพัฒนาระบบองค์กรชุมชนและเครือข่ายทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร. Code (027)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(14) ณัฏฐา หงษ์ดำเนิน. 2549. การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจของเครือข่ายวิสาหกิจสิ่งทอ จังหวัดชัยภูมิ. เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ Code (042)

(15) จุฑารัตน์ ผาสุข. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของภาคีเครือข่ายสุขภาพในการป้องกัน ควบคุมโรค ตำบลหาดอาษา อำเภอ สรรพยา จังหวัดชัยนาท. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Code (043)

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(16) งามเนตร จรัสสูงเนิน. 2538. องค์การชุมชนเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ กรณีศึกษาขององค์การชุมชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก - แม่เลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (091)

(17) เอกพงศ์ ไทรพมทอง. 2549. การพัฒนาเครือข่ายการทำงานสายปฏิบัติการระหว่างองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กับ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (092)

(18) ฉกาจ ลอยทอง. 2552. เครือข่ายกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในประเทศไทย. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (093)

(19) ณัฐวัชร เผ่าภู. 2554. การพัฒนาอย่างยั่งยืน : ความเป็นเครือข่ายทางสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนมุสลิมบ้านสมอเอ ตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (094)

(20) ธีรภูมิ กายแก้ว. 2556. การสร้างเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษา นักฟุตบอลสมัครเล่นในกลุ่มกรุงเทพเหนือ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (097)

(21) ศรัณย์ เจริญศิริ. 2556. องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนกับการมีส่วนร่วม กรณี ศึกษาเปรียบเทียบ องค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกหินลาดและกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกหนองโน จังหวัดมหาสารคาม. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (095)

(22) สรัญญา จุฑานิล. 2556. การบริหารเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ Code (096)

กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ในกลุ่มที่ 2 รวมจำนวน 22 เรื่อง

กลุ่มที่ 3

มหาวิทยาลัยบูรพา

(1) วาสนา สุขไพศาล. 2546. การประสานงานของทีมที่ปฏิบัติงานในเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิที่อยู่ต่างสังกัดกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Code (030)

(2) ธนณัฐ ศรีโอสถ. 2556. พลวัตรของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ในยุคของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Code (031)

(3) ศิวัช บุญเกิด. 2556. พัฒนาการเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นหลังการเปลี่ยนแปลง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Code (029)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(4) ขนิษฐา กาญจนรังษินนท์. 2536. โครงสร้างและการเข้าถึงเครือข่ายเศรษฐกิจนอกระบบในชนบท : กรณีรับจ้างเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป. ปริญญาโท ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Code (038)

มหาวิทยาลัยศิลปากร

(5) ธนพล แสงจันทร์. 2555. การเสริมสร้างเครือข่ายการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการ กรณีศึกษา : ศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการพุทธมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร Code (039)

(6) อธิชัย ธนพิบูลย์. 2555. การมีส่วนร่วมของประชาสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายรักษ์ทะเลกรุงเทพและสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร Code (040)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(7) พงษ์พิงค์ พิศาลวัชรินทร์. 2550. กระบวนการจัดการเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน กรณีศึกษา เครือข่ายลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Code (041)

กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ในกลุ่มที่ 3 รวมจำนวน 7 เรื่อง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล

จิรายุ ชาติประสพ

ที่อยู่ปัจจุบัน

263/120 หมู่ 12 ตำบลหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20150

ประวัติการศึกษา

นิเทศศาสตร์บัณฑิต (นศ.บ) สาขา
วารสารศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่สำเร็จการศึกษา
พ.ศ. 2550